

›Alkoholindustrins dubbelmoral ›Glad gris – glad bonde ›Marcus Birro
INTERVJU SVERKER OLOFSSON VILL SLÄNGA VINKULTUREN I SOPTUNNAN

accent

TULLEN TAPPAR GREPPET

**Minskar personal och stationer
när smuglingen ökar**

Fyllt 65 år? Då är priset på din hemförsäkring 40 % lägre!

Genom samarbetet mellan IOGT-NTO-rörelsen och SalusAnsvar har du som medlem ett flertal förmåner. Bland annat har du möjlighet att teckna en hemförsäkring med både bättre innehåll och lägre kostnad än en vanlig försäkring. Dessutom är priset på din hemförsäkring hela **40 % lägre** om du har fyllt 65 år.

Det här ingår i din försäkring:

Grupphem

I din hemförsäkring är till exempel dina kläder och ditt bohag alltid försäkrat till sitt fulla värde. Det innebär att du aldrig behöver uppskatta något försäkringsvärde för dina saker eller riskera att vara underförsäkrad. I försäkringen ingår även skadestånds-, rätts- och överfallsskydd, reseskydd i 45 dagar samt en bostadsrättsförsäkring för den fasta inredningen i din bostadsrätt.

Stor Grupphem

Förutom allt som ingår i Grupphem ingår i Stor Grupphem även Allrisk, en otursförsäkring, på 40 000 kr och ResKlar, som är ett utökat reseskydd med avbetställningsskydd och eventuell ersättningsresa vid till exempel sjukdom på resan.

40% lägre!
Ring SalusAnsvar
0200-87 50 30!

Endast för dig som
är medlem!

Kontakta SalusAnsvar Kundcenter. Idag!

Ring **0200-87 50 30** eller besök

www.salusansvar.se/iogtnto

IOGT-NTO

I samarbete med SalusAnsvar

Tullen tappar greppet

8 GRANSKNING Samtidigt som spritsmugglingen ökar skär tullen ned. Sedan EU-inträdet har en tredjedel av personalen försvunnit. Nu väntar ytterligare sparkrav som gör att ytterligare 300 personer försvinner och många stationer läggs ned. Tullen är på väg att tappa greppet om sitt uppdrag.

GODA LIVET

Ekobonde odlar hållbara tankar

28 REPORTAGE Uppsalabonden Kjell Sjelin tänkte miljö långt innan dagens miljöhajp. Han har drivit sitt ekologiska jordbruk i tjugo år. För honom är ekologi både ett sätt att leva och ett sätt att bidra till ett hållbarare samhälle.

INTERVJU

Sverker Olofsson

24 INTERVJU Programledaren Sverker Olofsson gör ingen stor sak av sin nykterhet, men tycker att IOGT-NTO ska gå hårdare åt dagens vinkultur som enligt honom är snobbig, överdriven och farlig.

KULTUR

Alkoholen var himmel och helvete för Birro

34 KULTUR Marcus Birro är poet, författare och alkoholist. Accent har träffat honom i Norrköping dit han flydde för att börja ett nytt liv. Vi pratar om kärleken till ruset och om att lära sig leva nykter.

OPINION

Bort med industrin från alkoholpolitiken

4 LEDARE Alkoholindustrin hjälper afrikanska regeringar att utforma den nationella alkoholpolitiken. Men industrin vill inte minska konsumtionen och måste bort från den politiska processen.

Ge staten ansvaret för missbruksvården

6 DEBATT Staten, inte landstingen, bör ta över ansvaret för missbrukarvården, anser Thure Jadestig, före detta riksdagsledamot (s) och aktiv medlem i IOGT-NTO.

Hiphop inte bara sex och droger

16 ESSÄ David Augustsson skriver om sin egen relation till rapmusik och att det går att vara både för hiphop och mot droger.

AKTUELLT

Öland vill minska midsommarfylleriet

12 AKTUELLT Öland vill minska midsommarfylleriet och har inlett en stor kampanj där alla delar av samhället deltar.

Promillegräns för sjöfylla dröjer

18 I FOKUS Ett lagförslag om en promillegräns på 0,2 för sjön är draget i långbänk. Delar av förslaget från 2006 gick ut på remiss igen i maj.

I RÖRELSE

Alkoholindustrin skrev Ugandas politik

40 I RÖRELSE I Uganda är alkoholkonsumtionen högst i världen. Och alkoholindustrin har skrivit landets alkoholpolitik. Accent har besökt landet.

OMSLAGSBILD
Foto: Pierre Andersson

FASTA AVDELNINGAR

LEDARE	4	GRANSKNING	8	FORSKNING	22	KORSORD	39
REDAKTION	5	AKTUELLT	12	INTERVJU	24	I RÖRELSE	40
INSÄNDARE	5	TRE FRÅGOR	15	GODA LIVET	28	FEM MINUTER	46
DEBATT	6	ESSÄ	16	KULTUR	34	IOGT-NTO INFO	48
RESPONS	6	PRESSGRANNAR	16	HALLÅ DÅR	37	NÄSTA NUMMER	51
MÅNADENS SNACKIS	7	I FOKUS	18	KRÖNIKA	38	POSITIVA SLUTET	52

Flera afrikanska regeringar anlitar en expert från alkoholindustrin för att utforma den nationella alkoholpolitiken. Men industrins mål är inte att minska konsumtionen utan att öka den. Därför är det nödvändigt att hålla producenterna borta från den politiska processen.

Farlig experthjälp

AV EVA ÅHLSTRÖM

Finns det någon regering som skulle låta McDonald's utarbeta landets livsmedelspolitik eller anlita Philip Morris för att hjälpa till med tobakspolitiken? Knapptast. Men i södra Afrika tar nu den ena regeringen efter den andra hjälp av alkoholindustrin för att utarbeta en nationell alkoholpolicy.

I ett reportage i det här numret av Accent berättar vi om fattigdom, våld och misär i alkoholens spår i Uganda och om en "handelsresande i alkoholpolitik", betald av alkoholindustrin, som anlitas som expert av regeringen.

Keith R Evans kommer från Australien, han är alkoholforskare och har tidigare arbetat inom hälsosektorn. Men nu är han anställd av industrins lobbyorganisation ICAP, International Council on Alcohol Policies. I Uganda har han skrivit ett utkast till nationell alkoholpolitik.

Uganda har enligt en rapport från världshälsoorganisationen WHO världens högsta alkoholkonsumtion. Här är det ovanligt tydligt att alkohol är ett allvarligt hinder för utveckling, något som IOGT-NTO-rörelsens samarbetspartner Uydell kämpar för att få regeringen att inse och ta itu med.

Men den politik som Mr. Evans rekommenderar går inte ut på att få ner konsumtionen utan på att informera om fördelarna med att dricka måttligt och att ta hand om dem som inte klarar det. Att det inte fungerar bekymrar uppenbarligen inte öl- och spritproducenterna. Huvudsaken är att de slipper lagar som begränsar tillgängligheten och deras möjligheter att öka försäljningen.

De säger sig vara "ansvarstagande" och verka för "måttlighet". Men problemet är

att alkoholkonsumtionen är för hög – och att de inte vill minska den utan sälja mer. Intresset ljuger som bekant aldrig.

Uganda är inte det enda land som anlitar Mr Evans som expert på alkoholpolitik. Norska biståndsorganisationen Forut har hittat samma utkast till nationell policy i Malawi och Lesotho, och de har dokumentation som visar att alkoholindustrin är inblandad i policyarbetet i ytterligare fyra fem länder.

Att alkoholindustrin försöker påverka alkoholpolitiken har vi sett också på närmare håll. Under arbetet med EUs alkohol-

»Men den politik som Mr Evans rekommenderar går inte ut på att få ner konsumtionen utan på att informera om fördelarna med att dricka måttligt.«

strategi förra året förklarade dåvarande folkhälsokommissionären Kyprianou att han aldrig varit med om ett mer intensivt lobbyarbete än det från alkoholindustrin. Och det gav resultat. Den strategi som antogs var rejält urvattnad jämfört med de tidigare utkasten.

På samma sätt har alkoholindustrin försökt påverka arbetet i WHO med en global alkoholstrategi, dessbättre inte lika framgångsrikt. Vid en konferens i Dublin nyligen diskuterades problemen med att alkoholindustrins påverkar forskningen inom området, och här hemma har vi

sett hur Vin & Spritleverantörerna ger ut undervisningsmaterial och sprittillverkaren Diaego sponsrar nattvandrare. Om det är så svårt att stå emot alkoholtillverkarnas "hjälp" i internationella organisationer och rika länder med välutbildad befolkning och en väl fungerande statsapparatur, är det inte svårt att förstå att ett fattigt land som Uganda tacksamt tar emot erbjudanden om experter och finansiering som sägs kunna lösa alkoholproblemen.

Därför är det nödvändigt att alla som verkligen vill värna om en restriktiv alkoholpolitik – från regeringar och parlamentariker till forskare och frivilligorganisationer – gör gemensam sak för att i alla sammanhang se till att alkoholindustrin inte släpps in i de rum där politiken utformas och beslutas. ■

FÖR ÖVRIGT ANSER ACCENT ATT...

Aftonbladet har noll koll

VIN I en extra bilaga har Aftonbladet testat 150 viner "för vårens alla fester". Bilagan följde med tidningen på Valborgsmässoafton, ungdomarnas stora suparhelg och dagen före Folknykterhetens Dag. Tankemödan bakom den timingen verkar vara lika stor som andelen alkoholfria alternativ i testet – noll.

Det är dags att fråga doktorn

LÄKARRÅD Finlands läkarförbund vill höja priset på alkohol, begränsa tillgängligheten och förbjuda alkoholreklam. Det skulle effektivt minska konsumtionen bland unga, anser läkarna och påminner om att alkoholen också kan skada dem som inte själva använder det. När tar svenska Läkarförbundet ställning i alkoholdebatten?

IF Metall vill kunna ta ett järn

REPRESENTATION Fackförbundet IF Metall fortsätter att bjuda på alkohol. Avdelningen i Södertälje föreslog att förbundet skulle ha samma policy som avdelningen – ingen representation med alkohol för medlemmarnas pengar. Men kongressen avlog motionen. IF Metall vill kunna bjuda på ett järn

Citatet

»Detta är ett missbruk av regnbågs-symbolen!«

LARS TORSTENSSON, som tycker att det är beklämmande att Stockholm Pride och RFSL inte tycks ha några invändningar mot Absolut vodkas marknadsföring.

En svart helg är en vanlig helg

ALKOHOL En vanlig helg under våren hade våra tidningar Västerbottens Kuriren en rad svarta rubriker som direkt eller indirekt kan kopplas till alkoholens baksidor. Det här hittade vi:

Rymning och rattfull greps// Hovrätten styrker misshandelsdom// Missbrukande kvinna åtalas för misshandel på akuten// Rattfyllerist körde mot rött// Självservering ur en tappkran i en stängd bar blev åtal// Umebo åtalas för slag mot vakt// Allt fler dricker sig redlösa// Umebo langade öl till sonen och hans vänner// Krogbesök slutade i rätten// Kvinna åtalas för misshandel på nattklubb// Umebo dömd till fängelse för grovt rattfylleri// Blev slagen i huvudet med spikklubb// Självmoordsförsök och alkoholförgiftning ökar bland unga flickor// Akut alkoholförgiftning har ökat stort de senaste åren

Har inte den liberala alkoholsynen i samhället gått för långt? Kommunerna måste få möjlighet att minska det eskalerande antalet serveringstillstånd, bedriva tillsyn med bestämdhet och beivra alla överträdelse av alkohollagen. Krögare och restaurangägare måste ta sitt ansvar för att minska krogvåldet i och utanför restaurangerna, som har ett starkt samband med överservering och sena öppettider. När ska alkoholföretagen och krögarna vara med och betala hela notan för alkoholens härjningar i samhället?

LINDA FORSGREN, ARI LEINONEN, WILLY PETTERSSON OCH

TATJANA SÄISA, LEDARE I IOGT-NTOS JUNIOFÖRBUND JUNIS

Absolut Vodka samarbetar med InterPride.

Cynism – inte stolthet

PRIDE Absolut Vodka är ett av de företag som genom sina hänsynslösa reklammetoder har bidragit mest till den omfattande utslagning, våldsbrottslighet och sjuklighet – inte minst hivspridning ”i fyllan och villan”, som alkoholen orsakar. Nu tar denna spritjätte regnbågssymbolen till hjälp för att sälja sin dödsbringande produkt. Inför Euro-Pride lanserar man en särskild ”regnbågsvodka”.

Detta är ett missbruk av regnbågssymbolen! Resultatet kommer att bli att alkoholskadorna ökar, särskilt i HBT-världen. Det är beklämmande att Stockholm Pride och RFSL inte tycks ha några invändningar mot denna cyniska marknadsföring.

LARS TORSTENSSON

Toalett eller grogg?

UTVECKLING

”Det belopp som läggs på alkohol i halva Europa under en och en halv vecka skulle vara tillräckligt för att förse halva jordens befolkning med sanitär utrustning” (Millenniemålen kräver mer – Skuldavskrivning för utveckling, Jubelkampanjen 2002).

PER-ÅKE ANDERSSON

Vinbilaga utan alkoholfritt

MEDIA Hur kan Aftonbladet publicera en hel bilaga på 12 sidor om vin utan att med ett enda ord notera att det finns alkoholfria viner?

Rubrikerna på bilagans första sida talar om ”Bästa bubbel till vårens bröllop” och ”Då lyckas du med studentskivan”. Förstasidan i AB har rubriken ”En hel tidning på köpet om Systemets bästa viner”. Systemet har många alkoholfria viner i sitt sortiment, men detta har inte noterats av tid-

ningen!

Det finns ett stort antal människor som av medicinska eller ideologiska skäl, som på grund av tidigare alkoholmissbruk eller på grund av graviditet avstår från alkoholhaltiga drycker. De deltar också i bröllops- och studentfester. En god värd, vare sig han heter Bindefeld eller är förälder som arrangerar studentfest eller bröllop för sina barn, ser till att det finns alkoholfria alternativ.

På sid 45 i tidningen samma dag har folkhälsoministern en artikel om att ”Alla måste hjälpa till att hejda ungdomsfylleriet”. Samma dag deltog länspolismästare Carin Götblad i en aktion utanför Systemet för att stoppa langning av alkohol till ungdom. De flesta medier har under veckan kring Valborg haft artiklar om problemen med ungdomars alkoholbruk/-missbruk. Hela veckan är därtill Folknykterhetens vecka. Men Aftonbladet glorifierar vindrickandet. Skäms!

ANNA-LENA SKOGLUNDH OCH

accent

Accent ges ut av IOGT-NTO, UNF, Ungdomens Nykterhetsförbund och JUNIS, IOGT-NTOs Juniorförbund.

Pressläggning detta nummer:
27 maj

REDAKTION

Eva Åhlström
Chefredaktör,
ansvarig utgivare
08-672 60 51
eva.ahlstrom@iogt.se

Patrik Sandström
Redaktionssekreterare,
form och layout
08-672 60 50
patrik.sandstrom@iogt.se

Maria Zaitzewsky
Featureredaktör, reporter
08-672 60 56
maria.zaitzewsky@iogt.se

Pierre Andersson
Nyhetsreporter
08-672 60 54
pierre.andersson@iogt.se

Eduardo Mutis
Bildredaktör
08-672 60 53
eduardo.mutis@iogt.se

Medarbetare detta nummer:
Thure Jadestig, David Augustsson, Anna Ågrahn, Maria Korpskog, Lars Soold, Maria Hagström, Henrik Sellin, Anette Rimont, Helena Karlsson, Eva Stödp, Magnus Eriksson, Rose-Marie Byström, Rurik Zaitzewsky, Anders Perstrand.

ADRESS

Accent, Box 12825
112 97 STOCKHOLM,
tel: 08-672 60 50, fax: 08-672 60 01
e-post: accent@iogt.se

IOGT-NTO-förbundet
tel: 08-672 60 00
Besöksadress:
Gammelgårdsv. 38
Stora Essingen, Stockholm

ADRESSÄNDRING

tel: 08-672 60 38/39
fax: 08-672 60 01

ANNONS

Info Reklambyrå. Janne Moréus
tel: 0221-213 40, mobil: 070-346 34 62
e-post: janne@info reklam.nu
Adress: Glasgatan 21, 731 30 Köping

TRYCK

VTT Grafiska, Vimmerby

OBESTÄLLT MATERIAL

Tidning svarar inte för insända, obeställda texter och bilder samt förbehåller sig rätten att redigera insänt material.

LAGRING

Allt material i tidningen Accent lagras och kan publiceras elektroniskt. Icke anställda måste meddela eventuellt förbehåll mot sådan lagring och publicering. I princip publiceras inget material med sådant förbehåll.

DISTRIBUERAS I 44 400 EXEMPLAR
TS-KONTROLLERAD UPPLAGA
ISSN-nr: 0345-0406

MEMBER I SVERIGES TIDSKRIFTER

Staten bör ta över ansvaret för missbrukarvården, anser Thure Jadestig, före detta riksdagsledamot (s) och aktiv medlem i IOGT-NTO. Han uppmanar IOGT-NTOs ledning att ta fram ett program för all missbrukarvård och få igång en debatt som inte bara handlar om vem som ska betala.

Ge staten ansvaret

AV THURE JADESTIG

Folkhälsominister Maria Larsson (kd) vill flytta missbrukarvården från kommunerna till landstingen för att skapa en mer enhetlig vård. Bättre vore att flytta ansvaret till staten.

Staten ansvarar för alkohol- och narkotikapolitiken och bör därför direkt bära kostnaderna för sina misslyckanden med att förebygga och begränsa missbruk.

En direkt koppling till vårdkostnaderna skulle ge "raka rör" till motåtgärderna. Svaga insatser inom alkohol- och narkotikapolitiken skulle snabbt bli kännbart dyra för statsverket. Omvänt skulle effektiva förebyggande åtgärder snabbt visa sig vara till nytta inte bara för folkhälsan utan även för finansministern.

Ett annat skäl för att ge staten ansvaret för missbrukarvården är att denna till stor del – kanske den största – har en skyddsfunktion. Den första alkoholistlagen (i kraft 1916) tillkom som en skyddslag för att myndigheterna inte skulle behöva vänta med ingripanden tills alkoholisten begick brott mot dåvarande strafflagen.

Missbrukarvården bör ligga på staten som en del i samhällsskyddet. Om den läggs på landstingen, är risken stor att hela vårdproblematiken görs till en medicinsk-psykiatrisk terapifråga. Då är risken stor att de sociala aspekterna ställs åt sidan.

En mer angelägen aspekt är dock att missbrukarvården med ett statligt ansvar inte blir känslig för budgetkonjunkturen hos kommuner eller landsting.

Inför tillkomsten av den första alkoholistlagen varnade Civildepartementets sakkunniga för kommunal inaktivitet på grund av de väntade kostnaderna för alkoholistvården. Därför inrättades även en

FOTO: MELKER DAHLSTRAND

»Missbrukarvården bör ligga på staten som en del i samhällsskyddet.«

statlig anstalt, Venngarn. Vid samma tid skapade riksdagen Rusdrycksmedelsfonden för att ta hand om statens stora skatteinkomster från alkoholförsäljningen. Medel från fonden skulle få användas till bland annat nykterhetsupplysning och nykterhetsvård.

Under 1990-talet nedrustade kommunerna sin nykterhetsvård, till stor del av ekonomiska skäl. Vuxna missbrukare hamnade längst ner på alla prioriteringslistor. Antalet vårdplatser minskade kraftigt.

Sedan många år ser vi det bedrövliga resultatet. Många missbrukare bollas runt mellan kriminalvården och landstingspsykiatri. Anna Lindhs mördare, Mijail Mijai-

lovic, är en tragisk men typisk representant för en grupp med tusentals psykiskt sjuka, kriminella missbrukare, som inte får hjälp i dagens system. En mer offensiv och resursstark missbrukarvård hade sannolikt kunnat fånga upp honom långt tidigare.

Maria Larsson väcker frågan om missbrukarvårdens huvudmannaskap i ett unikt läge. Försäljningen av Vin & Sprit har gett pengar, som kan investeras i en utbyggnad av en statlig infrastruktur med vårdinstitutioner.

Folkhälsoministerns utredningsdirektiv och budgetförhandlingar får visa om alliansregeringen lärt sig något av 100 års debatt om den svenska missbrukarvården och dess finansiering.

IOGT-NTO har här ett utmärkt tillfälle att påverka strukturen i den framtida missbrukarvården. Tyvärr har nykterhetsrörelsen under senare tid inte visat särskilt stort intresse för vård- och skyddsfrågor. Inom rörelsen finns dock en viktig tradition, en betydande kunskap, kanske mest märkbar hos de tidigare ordförandena Olof Burman och Rolf Persson. På deras tid konsulterades nykterhetsrörelsen inte bara som en opinionsdrivande part utan även som en erfaren kunskapsbärare.

IOGT-NTO bör ta initiativet genom att sammanställa ett nytt policyprogram för hela missbrukarvården.

Det skulle kunna lyfta frågan över budgetnissarnas horisont ■

RESPONS

Ur Accent nr 7/07

Alla droger skadar

RESPONS Det är helt riktigt som Kroffi B säger i Accent 3-08 att "det är oväsentligt vilken drog som är farligast". Det är inte bara oväsentligt, det är ett faktum att droger skadar

på olika sätt precis som vilka gifter som helst. Att jämföra olika gifter/droger och göra en lista över vilket gift som är farligast är lika idiotiskt som att göra en lista över vilka vitaminer som är nyttigast. Man kan ju bara konstatera att vitaminer är nyttiga på olika sätt precis som olika gifter är farliga på sitt sätt!

Det är också riktigt det Kroffi B skriver om alkoholen och glorifieringen etc. Men låt oss anta att man genom ett trollslag tog bort alkoholen och att samtliga alkoholanvändare i stället började sniffa eller använda något narkotiskt preparat, som den pseudovetenskapliga undersökningen påstår är mindre

Industrins inflytande ingen nyhet för nykterhetsrörelsen

MÅNADENS SNACKIS EUs kommande kostråd förbereds av nätverket Eureka, som i grunden är en skapelse av skräpmatföretag som Coca-Cola, Heinz och Procter & Gamble. Det hela är mycket märkligt och rubrikerna i svensk press är med rätta stora.

Nykterhetsrörelsens folk blev dock knappast förvånade över nyheten. Lång erfarenhet av arbete mot alkoholkapitalet har påvisat att industrin har en självklar plats vid förhandlingsbordet och korridorerna i EU, inte minst då inom alkoholområdet. Den grupp som ska förvalta EUs nya alkoholstra-

tegi formligen kryllar av representanter från Diageo, Vin&Sprit, Heineken och Carlsberg.

Positiva tecken finns: WHO strök nyligen en formulering om att samarbeta med industrin i arbetet med den

nya globala alkoholstrategin, men ännu ett tag verkar vi få gnugga armågarna mot alkoholindustrin på de politiska arenorna.

Att allmänheten blir förvånad är bara ett uttryck för att industrin väl lyckats dölja sin roll som påtryckare både i EU och här hemma.

PA

Kräv ändring av införselreglerna

DEBATT Det är lätt att bli populär om man säger att man vill sänka skatten på alkohol. Men som politiker har jag ett stort samhällsansvar och då måste frågan om folkhälsan vara viktigare än sänkt skatt. Priset är en viktig faktor som gör att man håller nere alkoholkonsumtionen på en rimlig nivå för de flesta människor. Sambandet mellan skattesatsen och konsumtion är därmed tydlig.

Det är viktigt att se att det är skillnad på att konsumera alkohol och annan konsumtion. Att köpa och konsumera mat är visserligen inte ofarligt om det är stora mängder, men att konsumera sprit i stora mängder är direkt livsfarligt. Inte bara för den egna personen utan också för andra, exempelvis familjen.

Ett stort problem i sammanhanget är också de regler som säger hur mycket alkohol jag får ta med mig från ett annat EU-land. De gränserna är så lågt satta att det kan motsvara två års privat konsumtion! Jag har därför, i en debatt i riksdagen, påtalat att regeringen måste kräva en

Ett släp lastas full med alkohol i Puttgarden i Tyskland för transport till Sverige.

FOTO: MARIA ZAITZEWSKY

prövning av införselreglerna med inriktning på att minska införseln.

Det är viktigt att vi i Sverige agerar för att behålla vår restriktiva alkoholpolitik, men den borgerliga regeringen är inte så intresserad av att göra något konkret. Man säger att man ska följa till exempel

frågan om alkoläsk. Vi socialdemokrater i riksdagens skatteutskott anser att vi verkligen ska agera kraftfullt för att begränsa införseln till Sverige.

HANS OLSSON

Riksdagsledamot (s)
och suppleant i skatteutskottet

SVAR DIREKT

Skillnad på individ och samhälle

ACCENT SVARAR Mats Eriksson menar nedan att Accent varit okritisk när den publicerade en engelsk undersökning som kom fram till att alkohol var farligare än flera tyngre narkotiska preparat.

Det den engelska undersökningen framhåller var att alkoholens stora utbredning och verkningar i samhället gör den skadligare än många andra droger som inte används av lika många, även om de på individnivå är skadligare.

Det är ett faktum som även IOGT-NTO som organisation använder som argument för att alkoholkonsumtionen bör minskas. Det gör inte andra droger mindre skadliga, farliga eller viktiga att bekämpa.

Att sedan narkotikalliberala organisationer och debattörer använder detta faktum för sina egna syften är bara att beklaga – och bekämpa.

**CHEFREDAKTÖR
EVA ÅHLSTRÖM**

skadliga, och som både Accent och JUNIS tidning okritiskt presenterat som vetenskaplig fakta.

Min personliga helt ovetenskapliga synpunkt är att jag föredrar att alkoholanvändandet ligger på nuvarande nivå framför att alla alkoholanvändare går på till exempel LSD istället. Nu behöver man ju tack och

lov inte välja, så och därför föredrar jag att vare sig gradera farlighet eller bekämpa bara den ena eller andra drogen.

Jag kan rekommendera alla att läsa artikeln "Bedrövligt SVT om farliga droger" av narkotikadebattören Torgny Peterson på Drugnews.nu (<http://www.drugnews.nu/article.asp?id=4343>). Den artikeln handlar om denna lista

asp?id=4343). Den artikeln handlar om denna lista

Personligen börjar jag fundera på om inte det vore bättre att skänka medlemsavgiften till IOGT-NTO till Englands regering i stället, eftersom den valt att ignorera denna skit som nykterhetsrörelsens tidningar presenterar som vetenskapliga

fakta. Man kunde faktiskt begära mer källkritik från Sveriges största nykterhetsrörelsens tidningar.

En sak är då säker: det är ett slagkraftigt argument för alla knarkliberaler att nykterhetsrörelsen i sina tidningar presenterar exakt det som de alltid har hävdat!

MATS ERIKSSON

TULLEN PÅ VÄG ATT

Samtidigt som spritsmugglingen ökar så minskar tullens resurser. Obemannade tullstationer kommer att bli en allt vanligare syn om inte mer resurser skjuts till. ”Vi har tappat greppet”, säger Lotta Hassel på tullen i Helsingborg.

AV PIERRE ANDERSSON

pierre.andersson@iogt.se

■ **HELSINGBORG** Valborgsmässafton i Helsingborg. Färjorna över sundet går som vanligt, var tjugonde minut rullar en ny last bilar sakta fram i två filer mot tullens kontrollstation. Station förresten, här finns bara två enkla skjul och ett tak som skyddar mot vädret. En bit bort ett större garage och några kontorsrum.

Strax före kontrollen har man låtit asfaltera ett litet farthinder, en förhöjning på några centimeter som ska få bilisterna att sakta ner. Farthindret är tydligt märkt och avskrapat på toppen. Tung last är inget ovanligt här.

Den här eftermiddagen spanar de tio tjänstgörande tulltjänstemännen i Helsingborg lite extra efter ett antal bilar från Gävleborg. Bakom uppdraget ligger den lokala polisen som misstänker storskalig spritsmuggling.

– Det händer ibland att vi har den här typen av samarbeten med polisen, säger Lotta Hassel, gruppchef på tullen i Helsingborg. Vi kan ju inte kolla alla bilar, det är bra att ha något att gå på.

I garaget står en skåpbil, hyrd på Hertz i Örebro. För ett par timmar sedan fastnade den i förmiddagsskiftets kontroller, hela skåpet visade sig vara fyllt med öl, vin och sprit. Männen i bilen greps och sitter just nu i förhör. Hela lasten har packats ur, flyttats in i ett lager och måste dokumenteras noga.

– Det här är ett av problemen, varje gång vi gör ett beslag måste vi gå igenom en oerhört besvärlig handlingsgång. Vi skriver underlag och blanketter för både misstänkt smugglingsbrott och för brott enligt lagen om transport av varor. Hela beslaget måste inventeras och det ska skrivas upp att det är så och så mycket av den sorten med den alkoholhalten och så vidare.

I praktiken betyder det att halva gruppen binds upp av hanteringen, ofta resten av dagen. Samtidigt som färjorna fortsätter att komma tre gånger i timman och tusentals bilar passerar utanför. Tulltjänstemännen ska dessutom klara kontrollen av en mängd andra saker: narkotika, djur, farliga ämnen och så vidare.

– Mängden alkohol som passerar här ute går inte att föreställa sig om man inte sett det med egna ögon, säger Lotta Hassel. När man ser det här kan man tro att varenda svensk är alkoholist. Jag tycker att vi har tappat greppet.

SVEN-PETER OHLSSON, BITRÄDANDE BROTTSEKÄMPNINGSCHEF på Tullverket, håller med om att hanteringen av smuggelbilarna tar mycket tid.

– Dokumentation och all hantering tar tid, så är det. Men här finns inga genvägar, det handlar i slutändan om rättssäkerhet. Jag ser tyvärr inga möjligheter att förenkla det här.

Han håller dock inte med om att Tullverket skulle ha tappat greppet.

– Vi har placerat stora resurser i Helsingborg och det är också där vi gör de största beslagen. Men jag håller med om att vi inte har lyckats stoppa alkoholfloden. Det besvärliga är att skilja den lagliga införseln från den olagliga.

Ett sätt att försöka förbättra situationen är ökat samarbete med polisen. Sven-Peter Ohlsson berättar att polisen och Tullverket har haft en gemensam handlingsplan mot smuggling av alkohol sedan mitten av nittioalet, men att det är först de senaste två åren som arbetet kommit igång på allvar.

– Nu börjar polisen se att de kan samverka med oss och att det gör nytta. Vår underrättelseverksamhet arbetar hårt med att få det här samarbetet att fungera

» **NÄR MAN SER DET
HÄR KAN MAN TRO
ATT VARENDA SVENSK
ÄR ALKOHOLIST.**«

LOTTA HASSEL, TULLEN I HELSINGBORG.

Lotta Hassel tittar på en beslagtagn last av alkohol De

ännu bättre. Vi önskar bara att polisen blev bättre på att föra in även misstankar om brott mot alkohollagen i det allmänna spänningsregistret. Det skulle göra det mycket enklare för oss att avgöra om vissa fall av införsel är legitima eller inte.

Sedan EU-inträdet i mitten av nittioalet har Tullverket skurit ned rejält på antalet

TAPPA GREPPET

Svårstoppad smuggling

SMUGGLING Det är tillåtet att själv föra in alkohol från utlandet för privat bruk. Några exakta gränser för hur mycket man får ta in finns inte. Tullen använder sig av referensnivåer (10 liter sprit, 90 liter vin och 110 liter öl), men den som kan motivera större mängder har rätt att föra in mer.

Om mängderna är så stora att det kan anses osannolikt att alkoholen förs in för privat bruk kan man fällas för smuggling. Detta oavsett om personen som för in alkoholen hunnit sälja den vidare eller inte. Också den som för in små mängder alkohol och säljer den vidare gör sig skyldig till smuggling.

Även om åklagare eller tingsrätt gör bedömningen att brottet smuggling inte kan styrkas kan den som för in stora mängder alkohol tvingas betala svensk alkoholskatt. Här är det omvänd bevisbörda som gäller: Det är upp till den som för in alkoholen att bevisa att den verkligen är för privat bruk.

PIERRE ANDERSSON

Källa: Teresa Brinck, jurist på Tullverket.

ol Det är mycket och tullen hinner ändå bara med att kontrollera en bråkdel av de bilar som passerar.

FOTO: PIERRE ANDERSSON

anställda. I och med att Sverige blev en del av en inre marknad försvann stora delar av behovet av tullklareringar vid import. Samtidigt ändrades också förutsättningarna för gränskontrollerna.

– Tidigare kunde vi göra slumpvisa kontroller, det får vi inte längre, säger Lotta Hassel. Nu måste det finnas en konkret

misstanke innan vi kontrollerar bilarna som passerar.

EN ANNAN AVGÖRANDE FÖRÄNDRING är förstås införselkvoterna. Tidigare fanns fasta och tydliga gränser för hur mycket alkohol man får föra in som privatperson, nu är nivåerna bara indikationer. Vi pratar om

10 liter sprit, 90 liter vin och 110 liter öl – men den som kan motivera sig får ta in mer.

– Det gör det förstås svårare för oss, säger Lotta. Vi måste lyssna på människors förklaringar om vad de ska ha alkoholen till och avgöra om det verkar trovärdigt. Det kan vara födelsedagsfester eller bröl-

› lop och man säger att man ska ha hundra gäster.

Ibland är det dock enkelt. Lotta berättar om en man som ville föra in stora mängder alkohol med motiveringen att han skulle gifta sig.

– När jag frågade vem han skulle gifta sig med blev han helt ställd och kunde inte ge mig ett namn, säger hon och skrattar. Men de flesta har tänkt igenom sin historia innan de åker, då blir det svårare.

Lotta Hassels kollegor vinkar in en röd Volvo med ett släp från Statoil. Föga förvånande är släpet fullpackat med billig alkohol inköpt på gränsbutikerna i norra Tyskland. Som vanligt ställer Lotta Hassel några kontrollfrågor.

– Vi fyller båda år ganska snart, svarar mannen som klivit ur och öppnat släpet. Och snart är det sommar, det kommer att gå åt du vet.

– Du vet att öl är en färskvara, säger Lotta. Kolla här, säger hon och visar datumstämpelein som visar att ölburkarna inte kommer att hålla sig över sommaren.

BILEN FÅR ÅKA VIDARE. Trots fullt släp bedömdes mängden vara rimlig och risken för vidareförsäljning liten. Det blir inget mer beslag den här dagen. I genomsnitt gör man ett större alkoholbeslag någon gång i veckan här i Helsingborg.

– Det är klart att vi skulle kunna göra mer om vi hade resurser, säger Lotta Hassel. Vi vet att det passerar tio, tolv bilar med släp här på nätterna. De åker på dygnsbiljett för att det ska bli billigare och kommer tillbaka mitt i natten. Men vi är inte så många att vi kan täcka den här kontrollstationen dygnet runt.

Under våren har Tullverkets resurser diskuterats flitigt. Att förstärka har dock aldrig varit aktuellt, tvärtom föreslås kraftiga besparingar. Tullen behöver spara pengar och en intern utredning föreslår nedläggning av i princip all verksamhet i Norrland, Norrköping och Trelleborg och att personalen ska minskas med 300 personer.

Tack vare ett extra tillskott i regeringens vårbudget behöver inte utredningens förslag om neddragningar genomföras. Åtminstone inte just nu.

– Vi har sluppit uppsägningar, men det har blivit färre personal genom naturliga avgångar, säger Lotta Hassel. Titta bara på gruppen här, du ser att medelåldern är hög. Det var länge sedan vi nyanställde någon. Ibland känns det som att vi har mer resurser inomhus än utomhus, men bakom ett skrivbord gör man inga beslag.

En annan fråga som diskuterats är införsl av alkohol via privat ombud. Regeringen tolkar den så kallade Rosengren-domen i EG-domstolen så att det måste bli tillåtet att föra in alkohol i landet via en annan privatperson. Det ska bli tillåtet för grannen,

Tullen får bara kontrollera om det finns misstanke om smuggling.

FOTO: PIERRE ANDERSSON

»OM DET BLIR FRITT FRAM ATT TA IN ALKOHOL TILL KOMPISARNA KAN VI LIKA GÄRNA LÄGGA NER.«

LOTTA HASSEL, TULLEN I HELSINGBORG.

arbetskamraten eller kompisen att föra in alkohol åt dig. Hur detta ska kontrolleras och genomföras i praktiken är inte klart, men Lotta Hassel är rädd att det ska göra deras jobb omöjligt.

– Om det blir fritt fram att ta in alkohol till kompisarna kan vi lika gärna lägga ner den här verksamheten och sluta göra alkoholbeslag. Visst kan vi fortsätta ställa kontrollfrågor men det blir ju mycket enklare att motivera väldigt stora mängder alkohol.

NÄR FÖRARN AV DEN vita skåpbilen i garaget förhörts och beslaget är protokollfört kontaktas åklagare. Det är helg och jourhavande åklagare kommer ofta från en annan ort. Det kan vara svårt att förklara hur mycket alkohol det egentligen rör sig om

Hela Norrland kan läggas ned

TULLEN Statens anslag till Tullverkets verksamhet räcker inte till. Varje år gör man av med mer än budgeterat och om organisationen inte sparar kommer det samlade underskottet att uppgå till 500 miljoner kronor år 2012.

Detta enligt den interna arbetsgrupp som under våren lade fram ett omfattande besparingspro-

gram för verket. Den här gången slapp man omfattande neddragningar eftersom regeringen gav Tullverket ett extra anslag på 50 miljoner kronor i vårbudgeten, men mycket talar för att förslaget kommer att aktualiseras igen.

Omkring 70 procent av Tullverkets kostnader är löner till de omkring 2 300 anställda. Arbetsgruppens förslag till besparingar handlar därför till stor del om att minska antalet anställda. För att göra detta vill man koncentrera

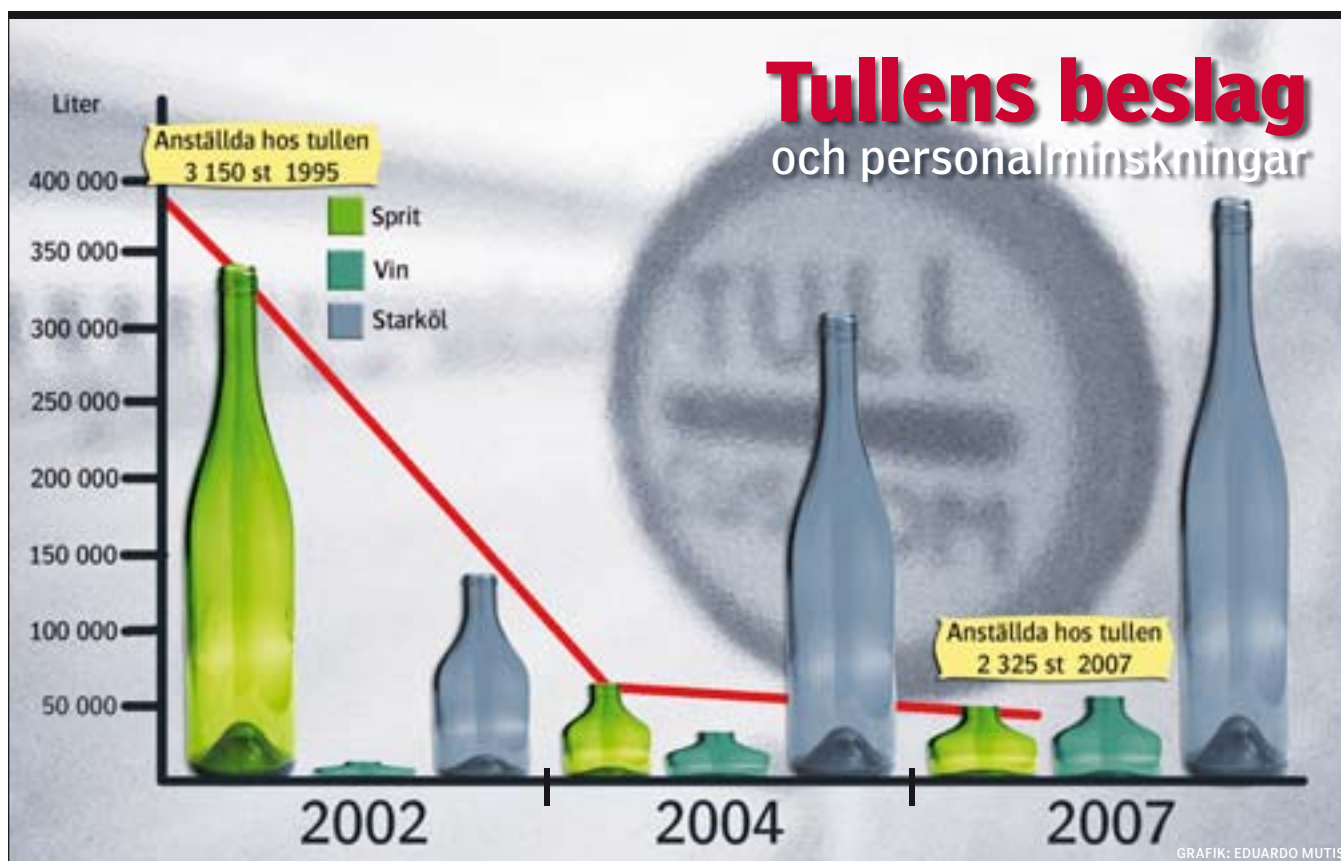
verksamheten till färre orter, något som i praktiken skulle innebära en nedläggning av tullverksamheten i nästan hela Norrland. Man föreslår också att alla över 61 år ska erbjudas förmånlig pension och att anställningsstopp ska införas. Totalt innebär detta en minskning av personalen med omkring 300 personer.

Fackförbundet Tullkust varnar för att varje insparad krona i själva verket innebär en ökad kostnad på fem kronor för samhället. Enligt en

studie som fackförbundet beställt skulle besparingarna föra med sig stora merkostnader i form av ökat narkotikamissbruk och kostnader både för ökad brottslighet och mer vård.

– Vi drar in väldigt mycket pengar till staten och om narkotikan når samhället blir det dyrt, säger Björn Hartvigsson, förbundsordförande i Tullkust till Dagens Nyheter.

PIERRE ANDERSSON

för någon som aldrig sett omfattningen med egna ögon.

– "700 liter öl", det är svårt att se det framför sig. Vi har börjat ta bilder på alla beslag, det har visat sig att det är bra både för åklagaren och för rätten att få se mängderna det rör sig om med egna ögon. Ett annat problem är att vi blir blinda för det här själva, vi är så vana att se stora mängder passera varje dag.

Åklagaren beslutar att de två männen ska anhållas och föras till häktet och att husrannsakan ska genomföras på männens adresser i Örebro. Det främsta skälet

är att man vill leta efter dokumentation, beställningslistor och annat som kan användas som bevis i ett smugglingsmål.

– Folk i allmänhet verkar inte tycka att det är ett så allvarligt brott att smuggla alkohol, säger Lotta Hassel. Det lever kvar en bild av att man smusslar med sig "lite mer än ransonen", många vet inte att man faktiskt kan bli gripen och få sitta på häktet ett tag. Grejen är ju att det ofta rör sig som storskalig smuggling. Det var inte så länge sedan vi hade ett fall där en man hade tjänat 700 000 kr skattefritt på relativt kort tid.

Att vara tullare i Helsingborg är inget enkelt jobb. Att dagligen göra svåra bedömningar är en sak, den fysiska belastningen en annan. Det är tungt att lasta ur en skåpbil fylld med alkohol. Det märks också att det är tungt att tvingas släppa så mycket för att resurserna och orken inte räcker till.

– Vi får göra så gott vi kan. Men visst önskar jag att vi kunde göra mer, säger Lotta Hassel och hon rycker lite uppgivet på axlarna.

Och bilarna fortsätter att komma i långa rader, var tjugonde minut, året runt. ■

Midsommarfylleri

"Din hjärna behövs – sup inte skallen i bitar" Det är ett budskap som midsommarfirarna på Öland kommer att mötas av i sommar!

■ **ÖLAND** Öland är ett semesterland som drar till sig stora mängder turister – 250 000 besökare per dag under sommarmånaderna! Men vilka som besöker ön varierar under olika delar av sommaren.

I juli är det barnfamiljerna som sätter sin prägel på ön. Då byggs det sandslott på stränderna, och glassförsäljningen skjuter i höjden.

Men under midsommarveckan är det ungdomar och unga vuxna som invaderar ön. Främst vallfärdar man till campingplatserna i Köpingsvik. Då huserar där runt 50 000 ungdomar som inte kommit dit för att dansa "Små grodorna" runt midsommarstången. Inte heller bjuds det på någon underhållning – som vid musikfestivalerna – för de tusentals ungdomarna. Att dricka stora mängder sprit är nästan det enda tillgängliga nöjet.

– Så gott som hundra procent av alla som på ett eller annat sätt blir inblandade i brott i Köpingsvik runt midsommar är påverkade av alkohol. Om vi minskar fyllet så kommer vi därför också kunna minska brottsligheten.

Det säger poliskommissarie Leif Larsson. Han är projektledare för "Ett tryggt och brottsfritt Öland sommaren 2008". Projektet stöd ekonomiskt av Brottsförebyggande rådet och innehåller många olika åtgärder. Inriktningen är att förebygga vardagsbrott som exempelvis cykelstöld, stöld på restaurang samt misshandel i offentlig miljö. Fokus i projektet kommer att riktas mot midsommarhelgen då den klart övervägande delen av dessa brott begås.

DE BROTTSFÖREBYGGANDE AKTIVITETERNÄ KOMMER att ordnas tillsammans med bland annat Länsförsäkringar och turistnäringen. Men många fler aktörer är inblandade tillsammans med kommunen och polisen: kyrkan, frivilligorganisationer, nykterhetsrörelsen. Alla engagerar sig för att tillsammans se till att situationen blir bättre i år än föregående år. Att få ut nyktra vuxna till campingplatserna är en mycket viktig del av arbetet. Polisen och andra inblandade aktörer har som ett av sina mål att personligen hinna prata med så många gäster

En man tas omhand av polisen på Öland. Varje midsommar anmäls cirka 950 brott. I så gott som alla

FOTO: PETER TÖRNBERG

»Så gott som hundra procent av alla som på ett eller annat sätt blir inblandade i brott i Köpingsvik runt midsommar är påverkade av alkohol.«

LEIF LARSSON, POLISKOMMISSARIE

som möjligt. Innan de är för berusade.

– Ta midsommarfirandet i Köpingsvik. Det borde vara i det närmaste omöjligt att det kan hända så mycket på en begränsad yta. Midsommar är ett gigantiskt problem. Åker man bara hit för att slåss? Frågan är relevant. Görs ingenting vet vi redan att det kommer att ske cirka 950 anmälda brotts handlingar kommande sommar, säger Leif Larsson.

Kan projektet bara få bort ett misshandelsbrott har bidraget på 165 000 kronor från BRÅ betalat sig, menar han. Ett misshandelsbrott kostar samhället och den drabbade i genomsnitt 175 000 kronor – det humanitära lidandet oräknat.

DET HELA BÖRJADE MED poliskommissarie Leif Larssons analys av brottsligheten under sommaren 2007. Han upptäckte att såväl

ska minskas

a dessa fall är alkohol iblandad.

FOTO: BAROMETERN/OSKARSHAMNSTIDNINGEN

målsägande som gärningsmän i huvudsak kom från Småland eller Skåne. De var unga vuxna födda på åttiotalet. En del av dem var sedan tidigare kända av polisen. Brottsligheten kulminerade på midsommardagens kväll mellan klockan 22 och 00. Då inträffade alltför många saker samtidigt. Leif Larsson spekulerar i om en del av dessa händelser var en följd av det dåliga vädret förra året:

– Det regnade i flera dagar. Vädret hindrade folk från att grilla och umgås på ett trevligt sätt med varandra på campingplatserna. I stället drev de runt, och det blev bråkigt och stökigt. I år hoppas vi på fint väder hela midsommarhelgen. Vädret kan faktiskt vara polisens bästa vän vid sådana

här tillfällen! Folk retar inte så lätt upp sig på småsaker om vädret är fint.

Leif Larsson berättar att polisen har enskilt samråd med varje campingägare för att tillsammans försöka råda bot på de säkerhetsbrister som kan finnas på campingplatserna. Polisen kommer också att påpeka för campingägarna var renhållningen borde bli bättre. För ju äckligare det blir på en campingplats, desto värre blir stöket där.

Andra säkerhetsskapande förbättringar kan vara att ordna bättre belysning på skumma gångvägar, att ordna med sektorsindelning på campingplatserna och att se till att campingägarna själva ordnar med fler vakter till midsommarhelgen. En annan del av projektet är att polisen redan i början av midsommarhelgen kommer försöka identifiera vilka som är "bråkstakar".

– Får man bort en sådan person från en plats så är mycket vunnet, menar Leif Larsson.

Men hur det ska gå till tänker han inte berätta. Det är en del av polisens mer hemliga strategier. Han berättar bara kort att en del av semesterfirarna redan tidigare är dömda för upprepade grova brottslighet och att det naturligtvis inte är troligt att de kommer att avhålla sig från kriminalitet bara för att det är midsommar.

DET LOKALA BROTTFÖREBYGGANDE RÅDET har också skrivit till Systembolagets ledning och påpekat att ett företag som har ett nationellt uppdrag att begränsa supandet också borde ta ett ansvar för att delta i miljöer där supandet är ett centralt inslag. Och det kan i högsta grad gälla för midsommarfirandet i Köpingsvik på Öland.

Andra delar av kampanjen har varit att kommunens alkoholhandläggare har utbildat samtliga krögare i Borgholm och deras serveringspersonal i "ansvarsfull alkoholhantering". En del av den utbildningen har bestått i rollspelsövningar, där personal möter professionella skådespelare som agerar berusade gäster.

– Mycket givande. Både intressant och lärorikt, tycker Christina Ateva, ordförande i det lokala brottsförebyggande rådet som själv deltagit i utbildningen.

En annan del av projektet är "Välkommen till semesterparadiset Öland" – en hemsida som ger turister enkla tips om hur man kan skydda sig mot brott.

MARIA KORPSKOG

accent@iogt.se

Världskonferens mot droger i Stockholm

■ **WFAD08** I början av september samlas ett stort antal frivilligorganisationer inom narkotikaområdet till World Forum Against

Drugs i Stockholm. Tanken är att samla de krafter som arbetar för en restriktiv narkotikapolitik.

Den restriktiva narkotikapolitiken är utsatt för hård press just nu. Nästa år arrangeras UNGASS, en stor FN-konferens om narkotika, och starka intressen mobiliserar för att få till mer liberala formuleringar kring narkotika i den nya femårsplanen.

FÖR ATT STÄRKA det globala stödet för en restriktiv narkotikapolitik har elva svenska organisationer, bland annat IOGT-NTO, tagit initiativet till World Forum Against Drugs, en konferens som nu arrangeras för första gången. Programmet är späckat av högtintressanta talare från hela världen, bland andra chefen för FNs narkotikaorgan UNODC, Antonio Maria Costa.

– Vi har två huvudmål med konferensen, berättar Kjell-Ove Oscarsson, en av organisatörerna. Dels kommer vi att ta fram ett upprop inför UNGASS och dels vill vi bygga upp ett nätverk kring en restriktiv narkotikapolitik.

KJELL-OVE OSCARSSON MENAR att det går en liberaliseringsväg runt världen när det gäller narkotika. Det är ofta människor och organisationer som är engagerade i missbruksvård som argumenterar för lindrigare straff och större tillgång till legala droger.

– Det handlar mycket om vilket perspektiv man har. Det finns strömningar som bara ser problemen på individnivå medan vi menar att man också måste titta ur ett samhällsperspektiv. Gör man det får det i längden positiva effekter även för individen.

PIERRE ANDERSSON

WORLD FORUM AGAINST DRUGS

TID: 8-10 september

PLATS: Folkets Hus i Stockholm

ARRANGÖRER: Elva svenska organisationer, bl.a. IOGT-NTO, UNF, RNS och Kris.

INFO Mer information: <http://www.wfad08.org>

Vin & Sprit börjar med tv-reklam i Sverige

REKLAM Redan innan Vin&Sprit formellt sålts till Pernod Ricard ändrar företaget sin marknadsföringsstrategi. I slutet av maj hade Vin&Sprits första tv-kampanj premiär. Produkten det handlar om heter "Chill Out" och vänder sig till en yngre målgrupp.

– Vi använder oss av ett lifestyle-koncept där Chill Out lyfts fram som något man dricker när man vill ta det lite

lugnt, säger Nathalie Malledant, nordisk produktchef för Chill Out till Dagens Media.

Reklamen kommer att gå i TV3, Kanal 5 och Kanal 9 i en första vända till juli, men återkommer även i höst. Enligt Vin&Sprit började man planera för kampanjen redan innan man visste vem som skulle bli den nya ägaren.

DRUGNEWS

Motormännen kräver lagändring

TRAFIK Polisen måste få större befogenheter att beslagta fordon som körs av rattfulla personer.

Detta kräver Motormännens Riksförbund som nyligen genomförde en nationell manifestation på temat.

Som lagen är skriven idag kan polisen bara beslagta fordon om dess ägare kan lokaliseras. I praktiken innebär detta att många som blivit av med körkortet på grund av rattfyllda fortsätter att köra ändå.

– Det räcker inte att ta körkortet. Förarna struntar fullständigt i att körkortet är indraget och kör ändå. Därför måste bilarna beslagtas och plockas bort från vägarna, säger Maria Spetz, VD på Motormännens Riksförbund.

En utredning från 2004, "Effektivare regler om förverkande av fordon vid trafikbrottslighet", beskriver problemet och utredaren Lars Sjöström lade fram förslag till justitiedepartementet som skulle underlätta för polisen att ingripa. Inget har dock hänt.

– Från Motormännens sida kräver vi att regeringen gör utredningsförslaget till sitt och ändrar i lagen så att polisen får större möjligheter att beslagta "livsfarliga" bilar. Vi vill inte se fler tidningsrubriker där alkoholpåverkade återfallsförbrytare utsätter allmänheten för livsfara. Nyligen var det en man som blivit tagen för 48 rattfyllor men trots detta fortsätter att köra bil och då kör på en mamma med barnvagn.

Alkoholreklam i Kampala, Uganda, det land i världen där det dricks mest alkohol. FOTO: PIERRE ANDERSSON

WHO TRAPPAR UPP KAMP MOT ALKOHOL

WHO Världshälsoorganisationen WHOs stora Världshälsoförsamling i Genève beslutade i slutet av maj att anta en resolution om att arbeta mot skadligt bruk av alkohol. En global strategi för detta ska tas fram de kommande två åren. Beslutet innebär en seger för de länder som förespråkar en restriktiv inställning till alkohol.

Redan på förra världshälsomötet försökte bland andra Sverige få igenom en resolution med en likartad betydelse. Detta blockerades då av Kuba, ett av många länder med starka intressen i alkoholproduktion.

Efter misslyckandet 2006 lämnade Sverige över stafettpinnen till andra länder, inte minst av taktiska skäl. Resolutionen som klubbades igenom den

här gången lades fram av Rwanda och visade sig ha starkt stöd bland WHOs medlemsländer.

Så sent som i januari i år såg dock resolutionen ut att försvagas, då Mexiko på ett styrelsemöte med WHO lyckades få in en formulering om att den globala alkoholstrategin skulle tas fram i samarbete med alkoholindustrin. Denna formulering ströks dock under världshälsomötet.

– Alkoholindustrin ska inte sitta vid WHO:s styrelsebord och påverka hur en folkhälsobaserad alkoholstrategi ska se ut, säger Per-Åke Andersson, biståndsssekreterare på IOGT-NTO-rörelsens Internationella Institut. Alkoholindustrin styrs per definition inte av folkhälsoambitioner utan av vinstmaximeringsmål.

PA

Öppna missbruksvården kritiseras

VÅRD Att skicka missbrukare på behandlingshem kan vara dyrt. Allt fler kommuner väljer att istället erbjuda olika

öppna insatser. Här används metoder utan vetenskapligt stöd och personalen har sällan rätt utbildning. Socialstyrelsen riktar skarp kritik mot missbruksvården i en ny rapport. Rapporten identifierar

drygt 630 verksamheter i landet som erbjuder olika former av öppenvård. Här fanns förra året närmare 24 000 alkohol- och narkotikamissbrukare i behandling och metoderna som används är allt från eta-

»Vi brukar tappa ur kylvätskan ur isklampar och fylla upp dem med renat. En kompis var här tidigare i veckan och grävde ner ett lager med öl bakom läktaren.«

TRAVFANTASTER BERÄTTAR för Aftonbladet hur de smugglar in alkohol på Solvalla inför Elitloppet.

blerad 12-stegsbehandling till psykodynamisk insiktsterapi, "socialpedagogisk ansvarsmodell", "biofeedback" och "transaktionsanalys".

– Få av metoderna har en vetenskaplig förankring, säger utredaren Ulf Malmström till Svenska Dagbladet. Dessutom är det allvarligt att en påfallande liten del av personalen är utbildad för den metod man använder.

Socialstyrelsen ifrågasätter om det verkligen är en besparing att välja öppenvård framför behandlingshem. Kostnaderna för den öppna missbruksvården har ökat med 35 procent på bara fyra år.

Förbundsordförande med i ANT-råd

Sven-Olov Carlsson

ANT I samband med att alkohol- och narkotikafrågorna flyttade tillbaka till socialdepartementet beslutade regeringen att ett råd för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobaksfrågor skulle inrättas. I slutet av maj presenterade folkhälsominister Maria Larsson rådets sammansättning.

Bland de 20 ledamöterna återfinns representanter för polisen, Folkhälsoinstitutet, socialstyrelsen och andra myndigheter. Här finns också representanter från forskarvärlden och den ideella sfären. IOGT-NTOs förbundsordförande Sven-Olov Carlsson är ett av namnen på listan.

Rådet ska agera som rådgivare till regeringen och informera om forsknings- och utredningsresultat med relevans för utformningen av politiken inom dessa områden.

Franska regeringen vill införa obligatoriskt alkotest på franska barer, nattklubbar och diskotek.

Alkotest krav på franska barer

TRAFIK Alla utskänkningsställen som har öppet till minst två på natten i Frankrike måste installera elektroniskt alkotest för gäster som vill kontrollera sin promillehalt. Det avser regeringen besluta efter många dödsolyckor i trafiken. Flera av olyckorna tros vara alkoholrelaterade, många fransmän sätter sig ofta bakom ratten efter att ha tagit några glas.

Därför meddelar nu miljöminister Jean-Louis Borloo att han och hälsominister Roselyne Bachelot ska presentera en förordning som ska börja gälla från i sommar. Avsikten är att erbjuda gästerna alkotest innan de lämnar stället och kör hem. Inom nöjesbranschen är meningarna delade om förslaget.

– Vi har precis fått utstå rökförbud, kamp mot alkoholism och mot oljud. Nu lägger man ytterligare sten på bördan. Jag tror att man vill stänga de här utskänkningsställena, det är skandal, säger Bernard Quartier, ordförande i det nationella riksförbundet för kaféer, brassierier och diskotek, till Le Figaro, rapporterar TT.

DRUGNEWS/SL

En krog för varje dag

STOCKHOLM Stockholm är fortfarande landets i särklass krogstättaste stad, men Malmö är på väg att knappa in. Här har antalet serveringstillstånd tredubblats de senaste 25 åren och

nu finns snart en krog för årets alla dagar i staden.

Under årets fyra första månader beviljades sex nya tillstånd. Sammanlagt är man nu uppe i 360 restauranger med rätt att servera alkohol.

PA

IF Metall fortsätter bjuda på alkohol

REPRESENTATION Metalls kongress avslag ett förslag att förbjuda representation med alkohol för medlemmarnas pengar.

Det var avdelning 21 i Södertälje som i en motion till kongressen föreslagit att hela fackförbundet skulle anta den policy som man där har lokalt. Nämligen att ingen alkohol får användas för medlemmarnas pengar. Något som ökat förtroendet från medlemmarna när de förtroendevalda kan hänvisa till sin policy, berättade Milan Bogicevic från Södertälje.

Förslaget stöddes av Johanna Haraldsson, avdelning 32 från Högländet.

– Vi måste visa hänsyn och inte försvara för våra medlemmar som har alkoholproblem. Det kan göra att man kanske undviker facklig verksamhet, sade hon, rapporterar Dagens Arbete.

Förbundets ekonomichef Håkan Arnelid svarade att utgångspunkten är att vara ansvarsfulla.

– Vi har inget totalförbud, men är väldigt restriktiva. Vi vill kunna visa på ett rimligt mått av gästfrihet, sade han.

Milan Bogicevic tyckte dock att man kan vara gästfri utan alkohol. Och att folk med alkoholproblem har svårt att stå emot. Han frågade dessutom retoriskt om hur återhållsamt det varit kvällen före på kongressfesten där öl och vin serverades.

Kongressen gick dock på förbundsstyrelsens linje och avslag förslaget om förbud att bjuda på alkohol för medlemmarnas pengar.

DRUGNEWS/SL

TRE FRÅGOR

Peter Moilanen, ansvarig för IOGT-NTOs alkoholpolitiska arbete

IOGT-NTO ska medverka på politikerveckan i Almedalen även i år. Varför?

– Ja, det är sjätte eller sjunde året vi är där nu. Jag brukar säga att

det här är som politikernas Hultsfredsfestival, i stort sett alla politiker och väldigt många journalister är där. Då känns det självklart att också vi ska vara på plats och påverka.

Men politiker kan man väl träffa i Stockholm?

– Det är något speciellt som händer när det är sommar och folk samlas i Visby. Det blir en mer avslappnad stämning, folk har inte en massa möten inbokade och är mer mottagliga helt enkelt. Det är ett bra tillfälle att underhålla kontaktnätet. Och just i år ska vi försöka påverka den sittande alkohollagsutredningen.

Så hur gör ni för att påverka?

– Personliga möten är viktiga förstås. Men vi arrangerar också ett antal seminarier under veckan och kommer att ha Almedalens enda alkoholfria mingelkväll tillsammans med Vårdförbundet. De är bekymrade över beroendefrågorna och vill gärna samarbeta med oss.

PIERRE ANDERSSON

Hiphop eller rapmusik är en av världens största musikstilar. Den förknippas ofta med droger, våld och sex. Men så har det inte alltid varit. David Augustsson skriver om sin egen relation till rapmusiken och att det går att vara både för hiphop och mot droger.

Hiphop inte bara droger

AV DAVID AUGUSTSSON

Så lå på teven eller radion. Gå på café, eller en nattklubb. Spetsa dina öron nästa gång en cabriolet viner förbi i vårsolen på gatan. Eller lyssna till musiken som spelas i någon av affärerna i köpcentret. Överallt är chanserna stora att den moderna musik du hör spelas är hiphop, eller rapmusik.

Rapmusik skapades av svarta och latinos i New Yorks slum i slutet av 70-talet. Ordet rap är svart amerikansk slang för att prata. Rapping (rytmiskt tal till musik) är tillsammans med scratching (att stötvis tvinga skivtallriken åt motsatt håll och på sått skapa ett skrapande ljud) och sampling (klippa ljudslingor ur andra, ofta äldre låtar och därmed skapa en ny helhet) några av grundelementen i rapmusik.

Rapmusiken föddes ungefär samtidigt som jag. Jag växte upp i ett hem där det spelades mycket svart musik – soul, blues, jazz, gospel. Jag tog tidigt till mig av den nya rapmusiken, som i mitten av 80-talet fick sitt massmediala och kommersiella erkännande, mycket tack vare trion Run-DMC samt mer politiskt laddade Public Enemy, med band till de svarta muslimer-na i Nation of Islam.

Public Enemy lyckades med att beta av samhällsfrågor som berör de svarta i USA, utan att på kuppen låta som Bror Duktig. Kanske för att de aldrig talade i vaga termer om en hägrande, ljus framtid, utan i stället tog ner allt på en mycket konkret nivå. Som i en låt från 1991 med titeln "1 Million Bottlebags"; om hur alkoholindustrin cyniskt satsar stort på reklam i svarta slumområden, där man vet att en lukrativ desperation groor.

Varför lockades jag så av Public Enemy? Såväl budskap som musik var vasst och skoningslöst, något helt nytt. Soundet lät nästan industriellt i sina samplade kakafonier och sin hamrande rytm. Jag impo-nerades inte av någon annan rapmusik innan jag upptäckte Ice-T.

Ice-T rappade också om en annan svart kamp; inte mot orättvisor och för de svar-tas upprättelse i det vita Amerika, utan snarare om överlevnad i ghetton – med alla medel, inte minst brottslig verksamhet. Han var nämligen mot slutet av 80-talet med om att grunda den nya skola inom

»Hur kan hiphop locka så om dess texter är så mot-bjudande, dess drogromantik så flagrant?«

rapmusik som kallas gangsta rap. Texterna här kretsar kring våld och droger och genomgående finns förnedrande beskrivningar av kvinnor.

Det debatteras fortfarande om texterna i gangsta rap ska ses som obscena ghettskildringar, en naken gatupoesi, i jagform eller om det med rätta kan anklagas för att mest handla om en förhålligande bild av en gangsterlivsstil.

Bland de mer namnkunniga utövarna av gangsta rap i början av 90-talet finner vi Dr Dre. Med sin solodebut The Chronic från 1992 gav han tydligt uttryck för rap-musikens eviga romans med droger, främst marijuana. Själva titeln är slang för cannabi-s och skivomslaget är layoutmässigt en

blinkning till Zig-Zag, cigarettappret som främst används när man rullar en joint.

Oavsett vad man anser om Dr Dres för-skönande skildringar av cannabisruset så är han en mycket respekterad skivpro-ducuent. Han ligger till exempel bakom genrens två största superstjärnor – Snoop Dogg samt Eminem, den senare en nutida Elvis, ett vitt ansikte att framföra svart musik och därmed sprida den alltmer i den musikaliska mittfåran.

I utkanten av gangsta rap finns Cypress Hill, grupper som kanske lägger mest krut på just drogromantik. Själva deras musikstil – ett avslaget, utdra-get, flummigt ljudlandskap – är skapt för att tända på till och riktas främst till den unga så kallade stonerkulturen.

En tragikomisk parantes i drogromanti-kens rapvärld är den Houston-baserade DJ Screw. Liksom många i Houston missbru-kade han receptbelagd hostmedicin inne-hållande kodein och skapade musik efter den tröga, apatiska sinnesstämningen ruset ger. Han sänkte varvtalet på skivspe-laren och mixade på detta sätt om gamla soul- och raplåtar och det nya soundet kall-lade han "chopped and screwed". DJ Screw dog år 2000, blott 29 år gammal, av en kodeinöverdos.

Även om jag alltid i mitt lyssnande all-tid först svurit trohet till politiska Public Enemy så har jag alltid lockats lika mycket till att lyssna på gangsta rap. Hur kan den locka så om dess texter är så motbjudande, dess drogromantik så flagrant?

Jag kan bara svara för mig själv här. Det blev aldrig mycket av ett tonårsuppror för

PRESSGRANNAR

Sex liter per person ett utopiskt mål

RIKSDAG & DEPARTEMENT sum-merar på ett uppslag utvecklingen av alkoholkonsumtionen sedan mitten av 1990-talet. Under rubriken "Bottenlösa svenskar" konstaterar tidningen att Världshälsoorganisa-

tionen WHO har ett utopiskt mål. Enligt det ska alkoholkonsumtionen i Europa inte överstiga sex liter ren alkohol per capita år 2015. I Sverige är den idag ca 10 liter. Sedan Sverige blev medlem i EU 1995 har den ökat med 30 procent.

I en intervju säger Kenneth Johansson (c), ordförande i riksdag-

gens socialutskott, att han känner sig lurad av EUs alkoholpolitik. "När jag tänker på att vi blev lovade att få behålla den restriktiva alkohol-politiken", säger han. Trots det är han övertygad om att mycket av det svenska alkoholpolitiska arbetet måste ske i Bryssel, och hoppas på ökad förståelse för Sveriges linje.

Barn blir rädda när vuxna dricker

NORRKÖPINGS TIDNINGAR rappor-terar att var femte elev i årskurs 8 i Norrköping har en nära anhörig som missbrukar alkohol eller narkotika. "Ett alarmerande resultat" skriver tidningen i en sammanfattning av

ILLUSTRATION: ANNA ÅGRAHN

min del. Kanske var det för att äventyret, den förbjudna frukten, fanns i min stereo hela tiden, i stället för på discon med musik jag inte gillade eller på stan med människor jag inte trivdes med.

Men även om gangsta rap blev en välbehöv, rebellisk ventil för mig, så har mitt förhållande till stilen aldrig varit okomplicerat. Som brådmogen tolvåring kunde jag ofta få dåligt samvete för att jag lyssnade på musik med så moraliskt förkastliga texter.

Jag var dessutom upptagen med att erövra nya fält inom musik; 70-talets funk-musik samt även en stor dos amerikansk folkmusik fångade även det mitt intresse. Så pass mycket distraherades jag av detta

att jag inte hann upptäcka att det faktiskt fanns fler dagsaktuella rapgrupper med ett dansvänligt, sympatiskt budskap, utan att för den sakens skull vara mesiga. Detta var grupper med namn som Arrested Development, A Tribe Called Quest och Jungle Brothers, som hade kommit fram i kölvattnet av Public Enemys mer medvetna rapmusik.

Desto mer synd då att den rapmusik som dominerar det massmediala utrymmet idag – 50 Cent och Snoop Dogg är två av de mest namnkunniga – har allt annat än ett sympatiskt budskap.

Även om jag tror att det alltid kommer

att finnas något lockande i denna värld där guldkedjor skramlar, kvinnor är objekt, och marijuanadimman ligger tät – samma lockelse som en tioåring kanske känner av att stanna uppe och se en barnförbjuden film – så tror jag inte det lönar sig att miss-trösta.

Lika vass rapmusik, fast med mer moral, eller åtminstone utan gangstarappens direkt demoraliserande drag, finns om man letar. En god bieffekt av att rapmusiken hittat från slummen till den kommersiella mittfäran är att ingen längre har monopol på vilken attityd eller stil som ska förmedlas, och det ges utrymme för såväl mer musikalisk innovation som mer positiva texter. ■

kommunens drogvaneeundersökning. Det tyckte uppenbarligen ansvariga politiker och tjänstemän också.

Efter undersökningen intensifierar kommunen sin satsning på att nå barn och ungdomar som kan behöva hjälp med att hantera den oro och skräck som missbrukande vuxna orsakar.

Myter om unga och alkohol

ÅLANDS TIDNING berättar om ungdomars inställning till alkohol, som efter några års positiv utveckling "nu håller på att svänga tillbaka till det sämre". I artikeln påminner "fältarna" vid Mariehamns ungdomsbyrå

om tre vanliga myter, som de tycker att varje förälder bör känna till:

Myt 1: Ungdomar som bjuds på öl och vin hemma lär sig att hantera alkohol bättre än de som tvingas dricka i smyg.

Myt 2: Om jag som förälder köper/ger sprit till min ungdom så vet jag hur mycket den dricker.

Myt 3: Ungdomar dricker för att är spännande, så om vi föräldrar tillåter dem att dricka så dricker de mindre än andra.

"Bjuder man på alkohol hemma eller köper ut sprit till sin tonåring signalerar man att det är okej, oavsett vilka förbud man sen kommer med."

Promillegräns på sjön dröjer

Ett lagförslag om promillegräns på 0,2 för sjön är draget i långbänk. Förslaget och remissrundan var klar 2006. Nu i maj 2008 gick delar av utredningen ut på remiss igen.

■ **SJÖFYLLA** Reglerna för sjöfylleri har skärpts genom åren. 1999 infördes regler mot grovt sjöfylleri och efter millennieskiftet har två utredningar om skärpningar stått klara. Till sommaren får förmodligen även Tullverket och Kustbevakningen rätt att inleda förundersökning om man kommer i kontakt med misstänkt sjöfylla.

Den senaste utredningen om skärpning av sjölagen föreslår en promillegräns på 0,2. Den togs fram under den socialdemokratiska regeringen och var klar 2006.

– Det skall finnas en promillegräns på samma sätt som på land och med samma gräns. Det är inkonsekvent att inte se likheten mellan land och sjö, säger Thomas Bodström (s).

ETT SKÄL TILL ATT förslaget blivit liggande är att allianspartierna inte är överens.

– Vi tycker inte att förslagen i 2006 års utredning är bra. Sjölagen fungerar rätt väl som den är idag. Det viktiga är att ge

kustbevakningen och tullen utökade befogenheter, säger Anti Avsan (m).

Ett annat argument är att man inväntat ett lagförslag om båtkörkort för att kunna samköra lagarna.

En fast promillegräns på 0,2 föreslogs första gången 2001. Den utredningen möttes av stark kritik och gjordes om till 2006. Förslaget gäller nu för alla farvatten och inte som tidigare bara för de hårdast trafikerade. Dessutom finns undantag för mindre och inte så snabba båtar, vilket inte fanns med i det första förslaget. I den nu gällande sjölagen finns ingen fast promillegräns som för biltrafiken. För att bli dömd måste det bevisas att den som utför väsentlig uppgift på en båt inte kan sköta sina uppgifter, utsätter andra för fara och att det beror på påverkan av alkohol eller droger. Visar det sig att man också haft minst

1,0 promille i blodet stiger straffet. Till det föreslås nu alltså en fast gräns på 0,2 promille.

HUVUDELEN AV REMISSINSTANSERNA ÄR positiva den här gången. Flera domstolar är dock tveksamma och båtlivsorganisationerna säger nej.

– Den lagstiftning som finns idag är strängare än den man vill införa, säger Hans W Berglund, generalsekreterare för Svenska Båttunionen och fortsätter;

– Idag kan du bli fälld med mycket små

Det dröjer med den nya lagen om en promillegräns för

mängder alkohol i blodet om du inte kan fullgöra dina uppgifter på sjön och det är alkohol som är orsaken.

Andra argument mot förslaget är att det är svårt att ha samma regler på sjön som på land eftersom förhållandena är så annor-

SÅ VILL UTREDNINGEN FÖRÄNDRA SJÖLAGEN

Förslag till ändring av sjölagen (1994:1009, 20 kap. § 4 & 5)

4§

Nuvarande lydelse:

Den som framför ett fartyg eller i övrigt på fartyg fullgör en uppgift av väsentlig betydelse för säkerheten till sjöss och då är så påverkad av

alkoholhaltiga drycker eller något annat medel, att det kan antas, att han inte på ett betryggande sätt kan utföra vad som därvid åligger honom, döms för sjöfylleri till böter eller fängelse i högst sex månader.

Föreslagen lydelse:

Den som framför ett fartyg eller i övrigt på fartyg fullgör en uppgift av

väsentlig betydelse för säkerheten till sjöss efter att ha förtärt alkoholhaltiga drycker i så stor mängd att alkoholkoncentrationen under eller efter färden uppgår till minst 0,2 promille i blodet eller 0,1 milligram per liter i utandningsluften döms för sjöfylleri till böter eller fängelse i högst sex månader.

För sjöfylleri enligt första stycket

döms också den som framför ett fartyg eller i övrigt på fartyg fullgör en uppgift av väsentlig betydelse för säkerheten till sjöss och då är så påverkad av alkoholhaltiga drycker eller något annat medel, att det kan antas att han eller hon inte kan utföra vad som åligger honom på ett betryggande sätt.

Första stycket gäller inte på

5 för sjöfylla. Förslaget om en gräns på 0,2 promille har utretts och debatterats sedan 2001.

FOTO: SCANPIX

lunda, att båtar används för övernattnin och att man kan behöva flytta båten vid oväder även efter en middag med ett glas vin, plus att det är svårare att avgöra vem eller vilka på en båt som skall ställas till svar.

Hovrätten över Skåne och Blekinge skriver i sitt svar att en gräns på 0,2 bör införas, men bara för yrkestrafiken, där gränsen redan förekommer i överenskommer mellan arbetsmarknadens parter och yrkesfisket. Domstolen tycker att det

saknas tillräckliga underlag för att skärpa bestämmelserna för fritidsbåtarna. Man anser att även om omdömet påverkas av ett måttligt alkoholintag, så går förhållanden på sjön inte fullt ut att jämföras med dem på vägarna. Om man skall införa

maskindrivet fartyg vars längd understiger sju meter och vars maxifart ej överstiger sju knop eller på segelfartyg vars längd understiger sju meter eller fartyg under rodd.

5§

Nuvarande lydelse:

Är ett brott som avses i 4§ att anse

som grovt, skall dömas för grovt sjöfylleri till fängelse i högst två år. Vid bedömning av om brottet är grovt skall särskilt beaktas om:

1. gärningsmannen har haft en alkoholkoncentration som uppgått till minst 1,0 promille i blodet eller 0,5 milligram i utandningsluften,
2. gärningsmannen annars har varit avsevärt påverkad av alkohol

eller något annat medel,

3. den uppgift som gärningsmannen haft att fullgöra varit särskilt krävande med hänsyn till fartygets egenskaper eller andra omständigheter, eller

4. framförandet av fartyget har inneburit en påtaglig fara för säkerheten till sjöss.

I det nya förslaget ändras det första stycket till:

Är ett brott som avses i 4§ första eller andra stycket att anse som grovt skall dömas för grovt sjöfylleri till fängelse i högst två år. Vid bedömning av om brottet är grovt skall särskilt beaktas om: (fortsätter sedan enligt punkt 1-4.)

LARS SOOLD

REMISSAMMANFATTNING KRING FÖRSLAGET ATT INFÖRA EN GRÄNS FÖR SJÖFYLLERI PÅ 0,2 PROMILLE

KALMAR TINGRÄTT...

...pekar på svårigheter att avgränsa vilka båtar promilleregler skall gälla för. Tingsrätten menar att riskerna är mer begränsade att köra båt än bil med alkohol i kroppen. Man menar att den största risken är för motorbåtar med kraftig motorstyrka, varför tingsrätten föreslår att lagen inte skall omfatta båtar med svagare motorer än 50 hästkrafter.

KUSTBEVAKNINGEN...

...har lämnat det mest omfattande remissvaret och är positiv till utredningens förslag. Kustbevakningen anser det viktigt att tydliggöra för allmänheten att det fortfarande inte är straffritt att föra fartyg med alkohol i kroppen även där en eventuell ny lagtext inte gäller.

SJÖFARTSVERKET...

...vill att en fast promillegräns skall gälla för all yrkestrafik. Man anser att regeln skall gälla för alla fartyg i yrkestrafik och att det inte skall finnas några undantag för små och långsammare båtar.

LOGT-NTO...

...ställer sig positivt till utredningens förslag om införande av en nedre promillegräns om 0,2 promille. Man är positiv till att det gäller för alla farvatten, men är tveksamma till undantag för mindre och långsammare båtar.

LÄNSRÄTTEN I ÖREBRO LÄN...

...är för de promillegränser som utredningen föreslår. Men man bör avvakta tills frågan om båtkörkort är avgjord.

RIKSPOLISSTYRELSEN...

...tillstyrker införande av gräns på 0,2 promille. RPS ställer sig tveksam till undantag för mindre och inte så snabba båtar då det kan vara svårt med gränsdragningar rent praktiskt. Man är dock positiv i stort till förslaget.

STATENS FOLKHÄLSOINSTITUT...

...har inget att erinra mot förslaget. Man delar bland annat uppfattningen att det behövs en markering med bakgrund att antalet restauranger med serverings-tillstånd längs våra kuster ökar.

SJÖSPORTENS samarbetsorganisation, SS (Svenska Båttunionen, Svenska Kryssarklubben och Svenska Seglarförbundet)

...anser att ett införande av en gräns på 0,2 promille för båtar längre än 7 meter och snabbare än 7 knop bygger på felaktiga grunder och blir svårt att förankra i allmänhetens medvetande. SSD anser att nuvarande lagstiftning är fullt tillräcklig. SSD pekar på att Sverige har minst dödsolyckor i världen med fritidsbåtar och att antalet halverats de senaste åren.

INSTITUTET FÖR SJÖRÄTT och annan transporträtt vid Stockholms Universitet...

...instämmer i förslaget när det gäller yrkestrafik men inte när det gäller fritidsbåtar. En gräns på 0,2 promille på sjön är, menar institutet är omotiverad statlig inblandning i en frihet som inte visas medföra några reella risker och inte befördar respekt.

► en 0,2-gräns på sjön tycker domstolen att man bör undersöka alkoholens betydelse för förmågan att köra båt.

DET HAR NU ALLTSÅ gått två år sedan instanserna lämnade sina svar och på domstolarna har flera av dem som skrev under yttrandena hunnit byta arbetsplats. När Accent nu tar kontakt med hovrättslagman Martin Borgeke på Hovrätten över Skåne och Blekinge för att ställa följdfrågor svarar han att domstolens svar står fast. För egen del har han inget förslag till utredning som skulle kunna belysa alkoholens inverkan på att köra båt. På frågan om domstolen förordar en högre promillegräns svarar han att det är naturligt att inte inskränka medborgarnas frihet i något hänseende utan gott underlag och goda skäl.

– Vi får stora mängder med remisser. I många frågor, som denna, har vi inte specialistkompetens och skulle för att kunna ge ett helt uttömmande svar behöva göra om utredningen själva. Jag själv har inte dömt i något mål av denna typen, säger Martin Borgeke.

EFTER REMISSRUNDAN 2006 HAR ingenting hänt förrän nu i maj när delar av utredningen går ut på remiss igen. Nu tillsammans med ett lagförslag om båtkörkort.

– Vi ser från handläggarnas sida ett behov att remissinstanserna yttrar sig igen om avgränsningarna för undantag, säger handläggare Mattias Larsson.

Det finns nämligen undantag i det nya förslaget i sjölagen. De som handhar motorbåt under sju meter med maximitfart på högst sju knop, segelbåt maximalt sju meter lång eller roddbåt föreslås inte omfattas av den nya promilleregeln. Eftersom det samtidigt planeras en lag om båtkörkort och att det även där finns undantagsregler, vill man försöka få dem så lika som möjligt. Undantagsreglerna för båtkörkort skiljer sig i dagsläget en del från förslagen i sjölagen.

Thomas Bodström (s):

– Det finns ingen anledning att vänta. Det

»Man kan från samhällets sida inte ha några större synpunkter på att sjöfarare som ankrar upp för natten intar vin till maten.«

ANTI AVSAN (M)

är bara taktik. Det finns tillräckligt mycket fakta för att införa en promillegräns. Att omdöme och reaktionsförmåga påverkas av alkohol behöver inte utredas på nytt.

Anti Avsan (m) tycker inte att man kan införa en promillegräns utan att ta hänsyn till att det finns så olika förhållanden på sjön.

– Man kan från samhällets sida inte ha några större synpunkter på att sjöfarare som ankrar upp för natten intar vin till

maten. Men jag kan inte utesluta att det blir skärpningar. Men den lösning som 2006 års utredning föreslår är inte bra, säger Anti Avsan.

Är det helt enkelt så att det inte är en prioriterad fråga för moderaterna?

– Statistiken visar att nykterhetsbrotten på sjön inte ökar. Hela frågan har väckts för att intensiteten i trånga farleder och antalet snabba båtar har ökat. Det är också skälet till att man tittar på frågan om förarbehörighet. Den frågan ligger inte på mitt bord, men krav på förarbevis kan ge en ökad medvetenhet om hur man betar sig på sjön. Som exempelvis att hålla sig nykter, säger Anti Avsan.

THOMAS BODSTRÖM (S):

– Vi tycker det är viktigt med en bestämd promillegräns. Läget som det är nu är inte rättssäkert eftersom det inte räcker med 1,0 promille för att bli fälld för grovt fylleri. Det ger utrymme för tolkning och godtycke.

Han tycker att lagen bör införas snarast. Från moderaternas sida kan man inte garantera att frågan efter remissrundan inte på nytt hamnar i stiltje.

– Det är mycket möjligt. De viktiga frågorna som vi har varit överens om är på god väg att lösas och det andra får hanteras i nästa vända, säger Anti Avsan (m).

Svarstiden för remissen är satt till första september. En ny lag kan bli aktuell tidigast 2009. ■

Lars Sundberg vara bara centimeter från att få ryggen avskuren av en propeller.

FOTO: HENRIK SELLIN

Båtfyllerist nära ta livet av Lars

En båt med full gas och en förare med 1,8 promille alkohol i blodet var nära att ta livet av Lars Sundberg. För tre år sedan blev han påkörd av en sjöfyllerist.

■ **SJÖFYLLA** Det hände under en vacker junikväll för snart tre år sedan. Solen var på väg ner när Lars Sundberg och hans tre vänner bestämde sig för att ta en tur med båten. Strax utanför Djurgården i Stockholm hörde de en båt komma körande bakom dem. Lars vände sig om och såg att båten, som bara var några meter bort, körde med full fart rakt emot dem. Han slängde sig ner på däck, sekunden innan den andra båten körde rakt över honom.

– Jag såg propellern komma mot mig. Det var jättekäckt, berättar Lars.

Propellern skar ett hål i hans jacka, men mirakulöst nog fick Lars inte en skråma.

– Några centimeter till så hade propellern skurit av ryggen.

Båten landade tio meter bort i vattnet framför Lars båt. En av hans kompisar flög i sjön, men ingen av dem skadades. Föraren i den andra båten slog i huvudet, men skadades inte heller han allvarligt.

Lars båt blev däremot helt förstörd.

– Den var plöjd som ett dike tvärsöver. Polisen som såg båten sa att det var ofattbart att alla överlevde olyckan, säger han.

Efter händelsen gick Lars i terapi. Han

»Den var plöjd som ett dike tvärsöver. Polisen som såg båten sa att det var ofattbart att alla överlevde olyckan.«

LARS SUNDBERG

fick "flash-backs" som förde honom tillbaka till olyckstillfället. Idag, nästan tre år efter olyckan, tycker han fortfarande att det är otäckt att köra båt på kvällen och försöker att undvika det.

MANNEN, SOM KÖRDE PÅ honom, hade en alkoholhalt på över 1,8 promille i blodet. Gränsen för grovt sjöfylleri går vid 1,0 promille och kan ge fängelse upp till två år. Den nästan 60-åriga mannen dömdes till sex månaders fängelser. Han uppgav i rättegången att han fått en "black-out" och inte mindes något. Domen överklagades av mannen, men fastställdes i hovrätten. Dessutom ålades han att betala ett skadestånd till Lars på 50 000 kronor för sveda och värk. Pengar som han ännu inte har sett skymten av.

Det tog ett år innan båten var körbar igen. Eftersom mannen varit full så gällde inte hans försäkring. Därför fick Lars försäkringsbolag stå för reparationskostnaderna och han fick betala en självrisk på 50 000 kronor. Det var inte nog med det. När båten togs i beslag av polisen hände det otroliga – polisen fick inbrott. Ytterligare en självrisk på 50 000 kronor fick han betala för de skador som då uppstod.

TILL SLUT LYCKADES LARS få tillbaka en del av pengarna. Slutnotan blev ändå en förlust för Lars på 50 000 kronor för en olycka han själv inte orsakat.

Men det är inte pengarna som Lars tycker är det jobbigaste.

– Han hade kunna köra ihjäl både sig själv och oss, säger Lars.

Som ägare till Morningside Marina har han efter olyckan varit extra noga med att kontrollera att ingen lämnar hans marina onykter.

– Om någon ska köra iväg härifrån och jag ser att personen är full, då tar jag nycklarna ifrån dem. Jag vet ju vad som kan hända, säger han.

MARIA HAGSTRÖM

100 PERSONER GRIPS VARJE ÅR FÖR SJÖFYLLERI

- Gränsen för grovt sjöfylleri är 1,0 promille. Föraren kan dömas till fängelse i högst två år. Det finns ingen nedre promillegräns för sjöfylleri.
- Straffet för sjöfylleri är böter

- eller fängelse i högst 6 månader.
- Den 1 juli får även Kustbevakningen och Tullen befogenhet att ta alkoholutandningsprov till sjöss.
- Cirka 100 personer grips

- varje år för sjöfylleri i Sverige. Mörkertalet är stort.
- Enligt Sjöpolisens i Stockholm minskar sjöfylleriet. Det beror på att arbetet med sjöfylleri har prioriterats.

Stark&klar förstärkte föräldrars restriktivitet

Föräldrar som deltagit i Stark&klar är mer restriktivt inställda till barn och alkohol. Det visar en ny utvärdering.

FORSKNING Stark&klar vänder sig till föräldrar med barn i högstadiet. Programmet har utarbetats av norska IOGT och anpassats till svenska förhållanden. Ett viktigt mål är att nå hållbara överenskommelser kring barn och alkohol, dels mellan föräldrar och elever, dels mellan föräldrar i klassen.

– Stark&klar bygger på vikten av att gå från ord till handling, säger Ann-Britt Hagel, som för IOGT-NTO varit med om att bygga upp Stark&klar i Sverige.

För att klargöra programmets effekter och om det är värt att utvidga har IOGT-NTO i samband med Örebro universitet gjort en utvärdering. Den presenterades i samband med konferensen "Reflektion kring prevention" som hölls i Örebro i mitten av maj.

DOKTORANDEN CAMILLA PETERSSON HAR under åren 2004–2007 följt sex högstadieskolor i Karlstad, Hammarö och Säffle med cirka 800 elever. Enkäter med elever och föräldrar i årskurs 7 gjordes i början, under och efter att projektet genomfördes. En grupp föräldrar har även intervjuats i telefon. 235 föräldrar svarade att de deltagit i minst en Stark&klar-aktivitet under högstadietiden.*

– De föräldrar som deltog i Stark&klar har fortsatt med en restriktiv inställning till att barnen ska dricka alkohol. De föräldrar som inte deltog har varit mer tillåtande, säger Camilla Pettersson.

Papporna har generellt haft en mer tillåtande attityd. Störst betydelse för den restriktiva attityden har mammornas utbildningsnivå haft.

NÄR DET GÄLLER ELEVERNAS alkoholkonsumtion i allmänhet eller om föräldrarna bjuder sina barn på alkohol ger inte utvärderingen något tydligt svar.

– Det är inte tillräckligt stora skillnader

Stark&klar är en metod från IOGT-NTO för att skjuta upp debutåldern för alkohol bland ungdomar genom att också vända sig till föräldrarna.

för att de ska vara så kallat statistiskt signifikanta, säger Camilla Pettersson.

Däremot påvisas att elever som deltagit i Stark&klar har mindre så kallad intensiv-

»De föräldrar som deltog i Stark&klar har fortsatt med en restriktiv inställning till att barnen ska dricka alkohol.«

CAMILLA PETERSSON, DOKTORAND VID ÖREBRO UNIVERSITET

konsumtion. 29 procent hade vid ett och samma tillfälle druckit mer än sex glas. För de som inte deltagit var siffran 49 procent.

Ann-Britt Hagel menar att resultatet är

intressant. Målet med Stark&klar är att försöka skjuta upp debutåldern hos alla elever, medan utvärderingen visar att intensivkonsumtionen påverkats mest.

Utvärderingen av Stark&klar kommer nu att fortsätta med nya frågeställningar.

Carin Häregård, verksamhetsansvarig för IOGT-NTOs förebyggande arbete konstaterar att det finns väldigt mycket att lära av studien.

– Jag blir glad när jag ser resultatet. Det är riskdrickandet som driver på alkoholkonsumtionen.

Hon menar att IOGT-NTO kommer att ha stor nytta av att lära sig vilka moment i Stark&klar som har effekt, men att förbundet ändå är tveksamt till att fortsätta.

– Det kräver så stora personella resurser och det är väldigt få föräldrar som har deltagit.

HELENA KARLSSON
accent@iogt.se

*235 föräldrar svarade att de hade gjort minst en aktivitet inom Stark&klar. Av dessa har samtidigt 93 svarat att de inte har deltagit i Stark&klar. Forskarna tolkade detta som att dessa genomfört exempelvis föräldrasamtal eller gjort överenskommelser med sina barn kring alkohol, men att de inte menade att detta var inom ramen för Stark&klar. Enkätsvaren är därför uppdelade i tre grupper; de som deltagit i Stark&klar, de som genomfört aktivitet men ej deltagit i Stark&klar samt de som inte deltagit.

STERK&KLAR I NORGE

STERK&KLAR Även norska "Sterk&klar" har utvärderats. Här visar resultaten att debutåldern är betydligt högre (14,1 år) bland de elever som deltog i programmet, än bland icke-deltagarna (13,3 år). Även bjudvanorna såg annorlunda ut: i årskurs 10 blev 10 procent av

deltagarna bjudna på alkohol ibland, medan andelen bland dem som inte deltog var 38 procent.

Projektledaren Roald Heggernes tror att en av anledningarna till framgången med Sterk&klar i Norge är att föräldrarna känner ett stort ansvar för att programmet

genomförs. På alla norska skolor finns en "föräldrakommitté", Foreldrenes arbeidsutvalg. Det är dessa som avgör om föräldrarna ska erbjudas att delta.

Sterk&klar utarbetades av IOGT i Norge och startade 1997. År 2006 deltog 1717 familjer i programmet.

Kvinnor som dricker vin har färre fall av demens visar en svensk studie, men kan inte förklara varför.

FOTO: PHOTOS.COM

Ingen förklaring till vinets demensskydd

Det kan finnas något i vin som kan skydda mot demens visar ny svensk studie. Man vet inte säkert vad det är och det behöver inte vara alkoholen.

■ **FORSKNING** Studien från Sahlgrenska akademien vid Göteborgs universitet är gjord på 1.458 kvinnor som ingått i den så kallade "Kvinnoundersökningen". Den startade 1968, och 34 år efter den första undersökningen hade 162 av kvinnorna fått diagnosen demens.

Andelen demensdrabbade var betydligt mindre bland de kvinnor som drack vin, framför allt hos dem som enbart drack vin. Risken för demens ökade däremot bland kvinnor som drack sprit, men inte bland dem som drack öl.

Orsaken till det vet man inte, men man tror att sociala faktorer kan inverka. Vin verkade dessutom ha det starkaste skyddet mot demens bland rökare, medan risken för demens ökade bland rökare som drack sprit.

Forskarna tror att den skyddande effekten av vin åtminstone delvis kan förklaras av andra komponenter i vinet än just alkohol, som till exempel flavonoider. Dessutom

har tidigare studier ofta förknippat vin-drickare med en hälsosammare livsstil. Det kan bland annat innefatta en hälsosammare diet, mindre rökning, fysisk aktivitet och sociala kontakter, faktorer som i sig troligen kan reducera demensrisken.

Studien visar också att det under slutet av 60-talet var det mindre än 20 procent av kvinnorna som drack vin varje vecka, medan det i dag är drygt 50 procent i samma åldersgrupp som dricker vin varje vecka.

FORSKARNA PÅPEKAR ATT DE inte vill rekommendera kvinnor att börja dricka vin eller att öka sin konsumtion av vin i förebyggande

»Det kan finnas helt andra faktorer som kan ha påverkat resultatet.«

syfte. Det kan finnas helt andra faktorer som kan ha påverkat resultatet. I den här studien har man enbart kunnat ta hänsyn till rökning, BMI och utbildnings-

nivå. Några av bristerna i studien är att man inte vet hur mycket kvinnorna har druckit vid varje tillfälle, inte heller vilken typ av vin de konsumerat.

Det finns också en osäkerhet i hur korrekt kvinnorna har uppskattat sin alkoholkonsumtion.

ANETTE RIMÖNT

Källa: American Journal of Epidemiology, 2008;167:6:684-691.

Svensk primärvård behöver bli bättre

En svensk studie har undersökt i vilken utsträckning svensk primärvård diskuterar alkohol med sina patienter. I studien deltog 1.821 allmänläkare och 3.125 sjuksköterskor. 55 procent av allmänläkarna och 28 procent av sjuksköterskorna uppgav att de ofta diskuterade alkohol med sina patienter. Vanligen uppstår diskussionerna vid misstanke om alkoholrelaterade problem eller för att de ingår i de rutinfrågor man brukar ställa. Läkarna anser själva att möjligheterna att remittera till specialister behöver förbättras, och att de behöver mer kunskap om rådgivning.

Källa: Addictive Behaviors, 2008;33:2:301-314.

Barns tankar avgör tonårsdrickandet

Redan tidigt i grundskolan läggs grunden till om och hur barn kommer att röka och dricka senare i tonåren. Det hävdar en amerikansk studie som undersökt 712 grundskolebarns förebilder och subjektiva normer till substansbruk. Resultaten understryker behovet av förebyggande program redan i tidiga åldrar.

Källa: Psychology of Addictive Behaviors, 2008;22:1.

Cannabis bland svenska rattfyllon

En svensk studie visar att mellan 18 och 30 procent av samtliga misstänkta drogpåverkade bilister mellan 1995-2004 hade Tetrahydrocannabinol (THC) i blodet, antingen enbart eller tillsammans med andra droger. Av dessa cannabispåverkade bilister var 94 procent män.

Källa: Addiction, 2008;103:3:452-61.

Programledaren Sverker Olofsson gör ingen stor sak av sin nykterhet, men tycker att IOGT-NTO ska gå hårdare åt dagens vinkultur som enligt honom är snobbig, överdriven och farlig.

Sverker

Vill slänga vinkulturen i soptunnan

AV MARIA ZAITZEWSKY FOTO EVA STÖÖP, MARIA ZAITZEWSKY

PROGRAMLEDAREN FÖR "Plus" i Sveriges Television, Sverker Olofsson, har en hektisk vår och försommar framför sig. Han reser land och rike runt för att spela in Plus Sommar. Målarfärg, cyklar, brudstass och – den här dagen – småbåtar granskas. Vi befinner oss i Hinsholmskilens småbåtshamn, strax utanför Göteborg. Solen strålar från en molnfri himmel. Kamerateamet från SVT riggar sin utrustning, medan Sverker fokuserat laddar inför sin programpresentation.

På kajen står tre sammanbitna, medelålders seglararketyper i väntan på tagning, iklädda nästan identiska mörkblå kavajer med guldknappar. De är alla inblandade i en misslyckad båtaf-fär. Kamerateamet gör några testtagningar innan det är dags att spela in.

– Kan du berätta vad som hände med båten du köpte? frågar Sverker med sin rappa, vänliga stämma och riktar mikrofonen mot den första mannen, som uppgivet radar upp ett antal defekter, samtliga så pass allvarliga att han inte alls kunnat använda sin båt.

Sverker sticker mikrofonen under näsan på man nummer två, han som sålt båten och som hävdar att han erbjudit kunden ett fullt servicepaket för att åtgärda felen.

Under de minuter som intervjun pågår hettar det till ordentligt, männen börjar käbbla sinsemellan för att göra sig hörda. Sverker tacklar situationen med erfaret lugn och sticker in lagom vassa frågor på precis rätt ställen. Tagningen blir bra, men männen fortsätter att gruffa en stund till efter att kamerorna slocknat.

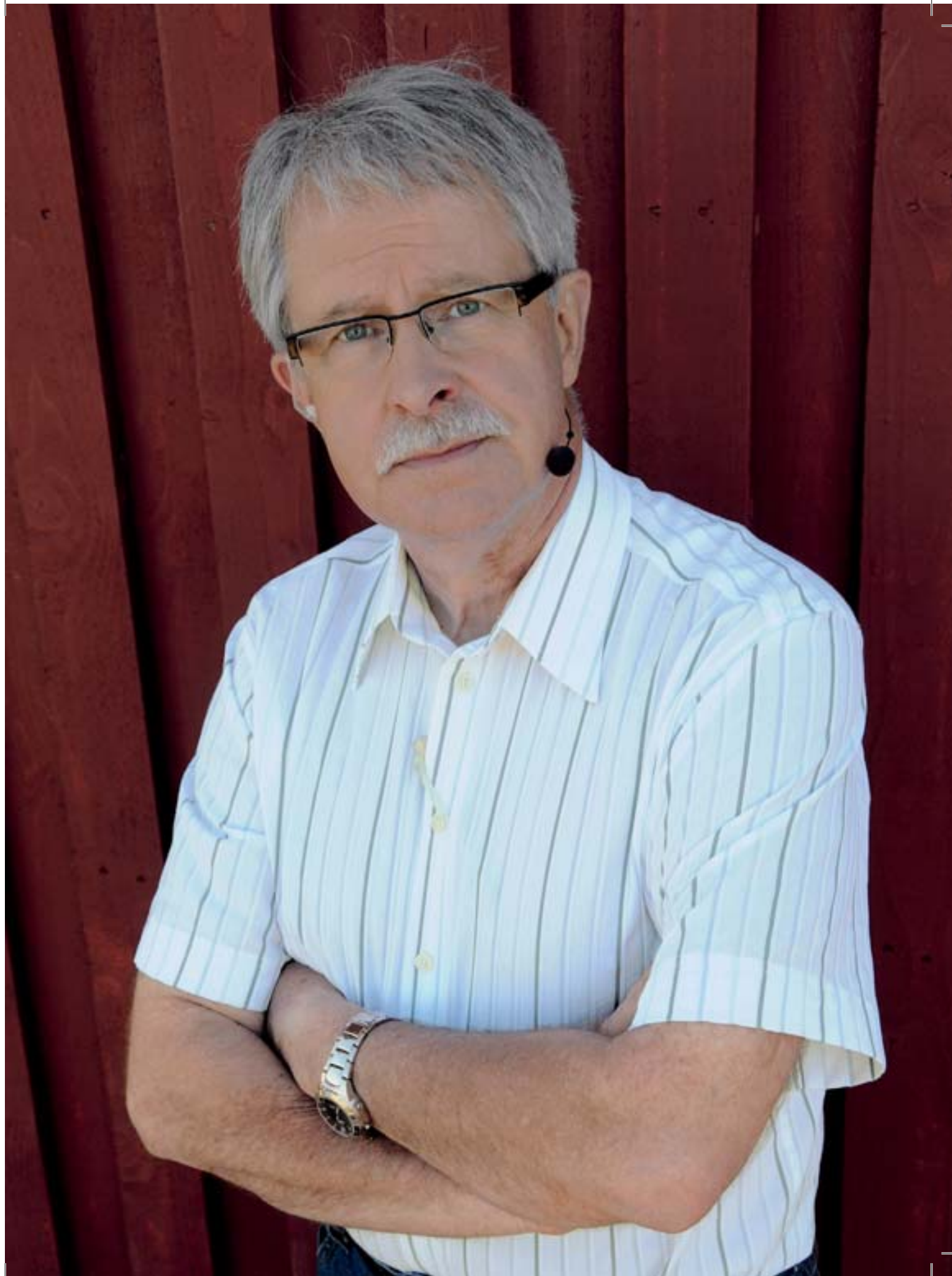
– Ibland blir folk arga. Men det hör till programmet och ska så vara. I slutändan är det ändå den lilla människan som vinner. Men alla behandlas med respekt i programmet, inte en chans att vi driver med eller förlöjligar någon, säger Sverker medan vi promenerar bort till fiket där tv-teamet ska äta lunch.

VILJAN ATT GE DEN vanliga människan en röst är en av hans största drivkrafter som programledare och journalist. Att "Plus" är ett viktigt och uppskattat samhällsprogram visar inte minst tittarsiffrorna, som stadigt ligger på cirka en miljon tittare per program. Att han skulle besitta någon magisk egenskap som gör programmet så populärt vill inte Sverker medge. Snarare handlar det om att han efter alla år inget förtroende. Tittarna känner sig trygga och vet vad de får. Hans vardagliga framtoning tror han också spelar in.

– Jag har lång erfarenhet och mycket rutin, dessutom väldigt kompetenta medarbetare.

21 år med "Plus" är en avsevärd tid. Tröttnar han aldrig?

– Nej, jag tycker fortfarande att det är spännande med journa- ➤

Sverker Olofsson slänger spriten i soptunnan på klassiskt "Plus"-manér. Det har han gjort även privat.

› listik. Det händer alltid något nytt och det är ett yrke som verkligen engagerar. Men visst får jag en extra kick av satsningen vi gör nu, att spela in "Plus" utomhus på olika platser i landet. Det känns bra att komma ut i verkligheten i stället för att bara spela in i studio. Samtidigt får inte "Plus" bli för publikfriande och glasigt. Det ska vara lite surt, allvarligt och bister!

SAMHÄLSEENGAGEMANGET HAR SVERKER MED sig från barndomshemmet i Vännäs, som ligger en bit utanför Umeå. Fadern var politiskt aktiv, men för den tonårige Sverker föll valet på nykterhetsrörelsen, som drev en ungdomsförening i byn. Medlem har han varit sedan dess.

– Jag insåg tidigt att alkoholen inte för något gott med sig. Jag såg vilka konsekvenser drickandet fick när det gäller våld, kvinnomisshandel och olyckor. Det spårade alltid ur, säger Sverker, som aldrig har smakat något starkare än lättöl.

Han vill egentligen inte göra någon stor sak av sin nykterhet, eftersom han tycker att allt som har med alkohol att göra alltid får så stora proportioner.

– Det där med att folk skulle ifrågasätta att man är nykterist tycker jag bara är trams och dumheter. Själv har jag aldrig upplevt det. Tvärtom upplever jag ofta att folk blir lättade, "vad bra, där är en kille man kan umgås med utan att behöva dricka". Genom att jag avstår vägar andra avstå, konstaterar Sverker.

Han anser att med åren har han blivit mindre militant i alkoholfrågan; men den engagerar fortfarande en hel del.

– Det här med vinkulturen tycker jag är en jäkla apparat som får ta alldeles för mycket plats i media. Vinet har gjort sitt intåg i de fina salongerna, folk snobbar med vinkunskaper och vinresor och vin ses idag som kultur, inte som alkohol. Det är en otäck utveckling som få vill prata om eftersom alkohol förknippas med socialt umgänge, säger Sverker.

Han irriterar sig på människor som under en middag ägnar långa haranger åt ett vins karaktär, smak och doft.

– Det räcker väl med att konstatera att det är gott? Ingen håller ju på och pratar om läskens eller bubbelvattnets karaktär. Vin är så jäkla upphaussat. Men ingen tycks begripa att den här nya vinkulturen kommer att bidra till att folk dricker mer.

Här får sig också IOGT-NTO en känga.

– Var finns nykterhetsrörelsen i den här debatten? Vi borde skopa ut vinkulturen, gå åt den hårt. Ingen annan talar ju om det som ett problem. IOGT-NTO borde debattera, skriva insändare, artiklar och göra utspel. Nykterhetsrörelsens roll är viktig och vi måste fundera på hur vi ska driva vår linje. Och det är trams att påstå att nykterhetsrörelsen inte får komma till tals. Vi måste ju ha något att säga också!

En knallblå container längs vägen får Sverker att stanna upp.

– Här passar det väl bra att jag slänger ner spritflaskan.

»Var finns nykterhetsrörelsen i den här debatten? Vi borde skopa ut vinkulturen, gå åt den hårt. Ingen annan talar ju om det som ett problem.«

Sverker laddar upp inför tagning av Plus-sommar. Den bistra minen och det direkta tilltalet har blivit hans kännetecken.

Han öppnar metallluckan och jag halar upp min medhavda flaska Absolut Vodka inför bilden som vi har kommit överens om att ta; Sverker som på typiskt Plus-manér slänger flaskan i "papperskorgen".

– Så här, blir det bra? säger han leende och gör en ansats att dumpa den nyinköpta flaskan på riktigt.

Jag hojtar till. Nej! Jag ska ju lämna tillbaks den, den kostade 124 kronor.

– Äsch, ska vi inte kasta den då? Det är ju bara skräp, retas Sverker innan han med spelad motvillighet lämnar tillbaka de dyrbara dropparna.

Jag vet inte om hans leende kom med på bild. Sverker är nämligen en man som sällan ler på fotografier. Han ser konstant sammanbiten ut; kanske en vana efter alla år som bister programledare för "Plus"?

NÄR LUNCHEN ÄR ÖVER är det dags för ännu ett inspelningspass, nu ett samtal om driftskostnader med några båtägare. En surrande helikopter från kustbevakningen tvingar teamet att avvakta. Långa minuter blir till kvartar.

Sverker spankulerar omkring, han kollar av mikrofonen med jämna mellanrum och småpratar med nyfikna förbipasserande. En kille ropar "Hallå, mr Plus" till honom. Så försvinner helikoptern antligen bort och teamet kör igång snabbt som ögat – utifall

att den skulle återvända. Det gör den också, men då är tagningen precis klar. Effektivt och utan minsta hack i manuset.

Ytterligare en "scen" återstår för dagen. Därefter sätter sig Sverker på flyget hem till Umeå.

Han bor i ett litet hus i barndomsbyn Vännäs tillsammans med sin hustru. Han har bott på andra platser, men det är dit han alltid har återvänt.

Där kopplar han av, läser, snickrar och fixar i trädgården. Han beskriver sig som händig, men ger sig ännu hellre ut på hästryggen. Sedan åtta år rider han cowboyridning, en gammal dröm som har gått i uppfyllelse. I sommar ska han ut på en organiserad tvådagarsritt i naturen. Det ser han fram emot.

– Jag insåg att åren går och att det var dags att ta tag i drömmen om att börja rida innan det blir för sent. ■

SVERKER OLOFSSON

ÅLDER: 61

FAMILJ: fru och två vuxna barn

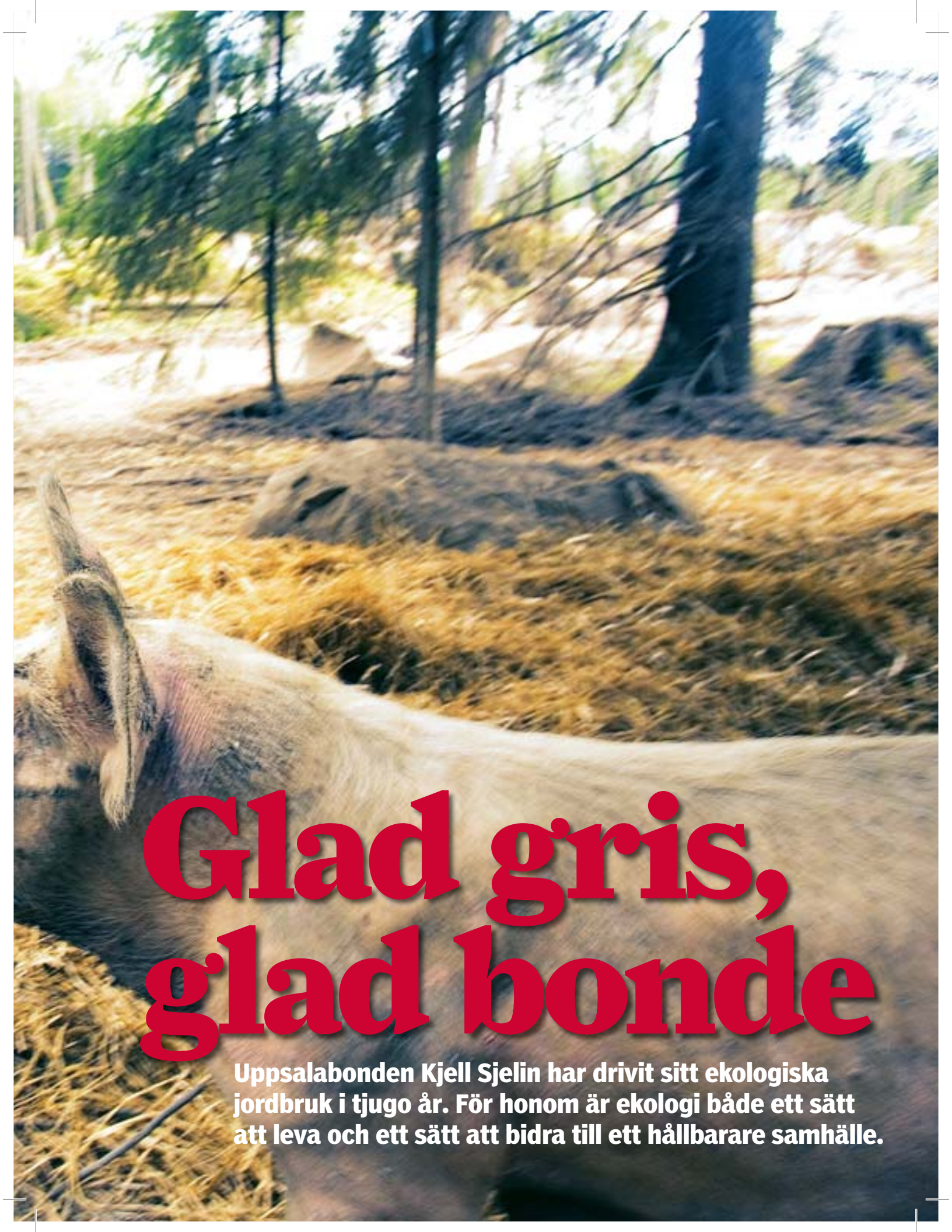
BOR: i Vännäs utanför Umeå

YRKE: programledare och journalist

BAKGRUND: halkade in på journalistiken av en slump genom att börja på en radiostation. Ville egentligen bli lärare.

accent
GODA LIVET

A photograph of a pig in a forest. The pig is in the foreground, facing away from the camera, with its head turned slightly to the left. It has a light-colored body with some darker patches. The background is a forest with tall trees and a ground covered in dry, yellowish-brown grass or straw. The lighting is bright, suggesting a sunny day.

Glad gris, glad bonde

Uppsalabonden Kjell Sjelin har drivit sitt ekologiska jordbruk i tjugo år. För honom är ekologi både ett sätt att leva och ett sätt att bidra till ett hållbarare samhälle.

accent
GODA LIVET

Kjells grisar ser bökigt lyckliga ut när de nyfiket springer fram för att kolla läget. De är mer sällskapliga än man kan ana.

TEXT MARIA ZAITZEWSKY FOTO MAGNUS ERIKSSON

Lyckliga grisar, finns de? Kjell Sjelins grisar ser i alla fall uppnosigt glada ut där de bökar runt i skogen, strax intill bondgården, som ligger ett par mil norr om Uppsala. De utgör den halva procent av Sveriges grisar som får böka fritt och som kan rubriceras som lyckliga.

– Vi tar inte bara djurens liv, utan vi ger dem också ett liv, konstaterar Kjell, där han kliver runt i höga gummistövlar.

Grisarna är inhägnade med ett lågt staket, som de mycket väl skulle kunna kliva över, men de håller ihop i klungor och nöjer sig med det rejält tilltagna utrymme de har i det fria. Några kul-tingar äter koncentrerat av gårdens egenproducerade "musli", medan andra nyfiket kommer fram för att kolla vad som står på. Efter en stund vaggas också två bastanta suggor ner för en slänt. Där grisarna är, är det jordigt och bokat, precis som förväntat. Att grisarna blir nöjda är nämligen bara en av fördelarna med att låta dem vistas i det fria. Deras bökande bidrar dessutom till en hållbar blandskog. Grisarna går förstas till ekologisk slakt när tiden är inne – men om detta faktum är de just nu lyckligt ovetande.

Grisarna är bara några av de djur som Kjell har på gården. Här finns också värphöns, får och kor. Men inte så många.

– Vi är otroligt småskaliga. Att bara ha sexhundra fjäderfän och hundra slaktsvin på en gård är ingenting i dag. Men vi har valt att ha det så, eftersom ett bra ekologiskt jordbruk inte får bli för storskaligt. Vi tar hand om våra djur och föder upp dem med det som gården producerar, i enlighet med det ekologiska systemet,

säger Kjell Sjelin och berättar att korna förstas betar fritt i hagar, vilket bidrar till att bibehålla ett öppet och varierat landskap. Han menar att fördelen med att ha betesdjur är just detta.

Men det är inte alls nödvändigt att hålla djur på en ekologiskt driven gård. Man kan lika gärna gröngödsla, vilket innebär att fälten gödslas sig själva genom ett kretsloppsvänligt växelbruk. Ena året odlar man kanske korn eller baljväxter, nästa råg eller vete. Genom att växla grödor år från år, uppstår en naturlig gödsling. Framför allt baljväxter, som ärter, har en bakterieflora i sina rötter som levererar växtgaser och gödslar marken med kväve. Men hur gör man med skadeinsekter då?

KJELL ANVÄNDER INGA BEKÄMPNINGSMEDEL alls, men ger ett exempel på hur man på naturlig väg kan minimera skador på grödorna.

– Med tistlar bland havren kommer nyckelpigor som äter upp bladlössen. En biologisk mångfald skapas, säger Kjell och berättar att skillnaden mellan ett ekologiskt och icke-ekologiskt jordbruk är att det ekologiska utnyttjar och samarbetar med naturen, medan det icke-ekologiska på sikt utarmar naturen, genom att det hela tiden

odlas en och samma gröda på fälten år ut och år in.

Vi lämnar de lyckliga grisarna i skogen och återvänder till gården. Här, strax bakom husen finns hönsen, som pickar fritt i portabla hus. Konstruktionen är Kjells egen – stora hönsbussar, skyddade av nät, som flyttas veckovis med traktor. På så vis har hönsen alltid ny mark att picka på, samtidigt som de är skyddade. De blir gladare och marken förnyas på ett naturligt sätt. Någon kanske tycker att hönsen inte är sådär jättefria, men Kjell menar att det är en avvägning mellan full frihet och risken att hönsen smittas av exempelvis salmonella.

Hans förklaringar är detaljerade och han talar eftertänksamt >

»Vi tar inte bara djurens liv, vi ger dem ett liv också.«

Maskiner, traktorer och meck hör till vardagssysslorna.

Gården har gått i arv. Men när Kjell var barn odlades inget ekologiskt.

De flyttbara hönsbuden gör att hönsen kan plocka i det fria.

› om sina djur och om alla fördelar med ett ekologiskt förhållnings-sätt; bra arbetsmiljö för människor, bra förhållanden för djuren och skapandet av en biologisk mångfald genom betande djur. Ibland stannar han upp en stund, mitt i en mening. Antingen för att understryka något viktigt han sagt eller bara för att se ut över åkrarna och ängarna. En lätt bris gör luften behagligt sval den här halvmolniga och typiskt svenska sommardagen.

Det är inte bara odlingarna och djuren som hålls ekologiskt – också Kjell lever på något vis i samklang med sin övertygelse. Han tar saker i sin egen takt och låter sig inte stressas. Att tjäna pengar är ingen drivkraft alls, här handlar det om att få jordbruket att gå runt, att trivas och må bra med livet.

Han månar om att få tala till punkt och att få berätta precis så detaljerat som han anser nödvändigt för att vi ska förstå. För honom

är det ekologiska nämligen mycket mer än bara ett jobb – det är en livsstil som han valde för tjugo år sedan.

HAN ÄR UPPVUXEN HÄR på gården, men på den tiden var inte jordbruket ekologiskt. Efter ungdomsåren, då han ägnade sig åt annat än jordbruk, bestämde han sig så för att ta över driften tillsammans med hustrun Ylva, som inte har någon jordbrukarbakgrund utan arbetade inom barnomsorgen.

Men varför ville de driva jordbruket ekologiskt? På den tiden var det ju knappast lika vanligt som i dag – och kanske inte heller så ekonomiskt gynnsamt.

– Nej, då fick man handla ekologiska produkter i hälsokosten, det fanns inte att köpa i vanliga butiker, säger Ylva med ett litet

skratt och tillägger att man här på gården i dag har tillstånd att sälja några ekologiska produkter direkt till konsumenter; bland annat ägg, mjöl och knäckebröd.

Vi har landat i familjens kök, där också två volontärer från Frankrike, Guillaume och Emelie, har bänkat sig vid bordet. Det vankas frukost med kaffe och smörgås. Volontärerna är här under ett år genom ett europeiskt utbytesprogram som gården är knuten till – och de intygar på hyfsad svenska att de trivs utmärkt. Emelie har planer på att ägna sig åt jordbruk när hon kommer hem till Frankrike igen.

– Ja, annat är det nu, med denna boom av ekologiska varor som finns i minsta snabbköp. Folk har blivit medvetna och efterfrågan ökar stadigt, fortsätter Ylva apropå den förändrade inställningen till eko-produkter.

Hon ser positivt på utvecklingen och hoppas att det inte bara är en "trend", utan att ekologiskt är här för att stanna. Förhoppningen, menar hon, är ju att ekologiskt, och inte besprutad, i framtiden ska bli normen. Hon tror att en av anledningarna till att ekologiskt har blivit "inne", är att folk vill vara delaktiga.

– Allt i samhället har blivit så rationellt och så storskaligt. Därför söker vi oss nu tillbaka det nära, vill vara med och påverka och känna att våra handlingar gör en skillnad.

Kjell är också positiv till att efterfrågan på ekologiska produkter ökar. Samtidigt är han bekymrad över att det industriella jordbruket också ökar rekordsnabbt. Han ritar på ett papper för att visa hur han menar.

– Det är som två stora trender som drar åt olika håll. Å ena sidan

»Jag har ju förmånen att få arbeta med allt ifrån konkreta detaljer här på gården till globala frågor som rör miljö och hälsa.«

Morgonsamling i köket. Volontärerna kårar mackor och planerar dagens arbete tillsammans med Kjell och hans fru Ylva.

det ekologiska och småskaliga, å andra sidan det storskaliga och industriella som bara spottar ur sig billiga produkter. Det är en skrämmande utveckling. Därför är det viktigt att vi för en dialog om det här.

Men innan Kjell fördjupar sig ytterligare i frågan, måste han fördela dagens arbetsuppgifter.

Guillaume ombes se över staketet till grisarna i skogen, medan Emelie blir kvar på gården.

– Det finns massor att göra hela tiden, inte minst mycket meck med alla traktorer och maskiner, säger Kjell och sörplar i sig lite kaffe.

Han berättar att han stiger upp vid sjutiden. Ingen dag är den andra lik. Ofta ser han till djuren och fixar med underhåll av maskiner eller bygger på något; staket, hönsbushus eller vad det nu kan vara.

MEN DEN MODERNE BONDENS arbete är inte bara fysiskt, utan handlar mycket om administration, journalföring, verifikationer, ansökningar om bidrag och annat byråkratiskt.

– Det här är det roligaste jobb man kan tänka sig! Jag har ju förmånen att få arbeta med allt ifrån konkreta detaljer här på gården till globala frågor som rör miljö och hälsa. Det är stort, säger han och sin vana trogen sitter han tyst en stund och funderar på formuleringarna, innan han fortsätter.

– Oj, det finns flera anledningar till att jag har gjort det här valet. En är att ekologiskt är ett forum för samtal kring jordbruket och konsumenternas förhållande till det vi äter. Hur ska vårt svenska jordbruk se ut i framtiden? Hur kan vi utveckla ett kretslopp mellan stad och landsbygd och på så vis få ett hållbarare samhälle? Hur kan vi lyfta fram nyttan och glädjen med ett levande svenskt jordbruk? Konsumenterna är jätteviktiga såklart och därför mäs-

te vi föra en ständig dialog med dem. Det är tillsammans med dem som jordbruket kan utvecklas. Jag upplever att den diskussionen förs inom den ekologiska näringen och det är mycket viktigt, även i ett globalt perspektiv. Mat och vatten är ofta orsaker till konflikter i världen. Det optimala är ju att ett land är självförsörjande på baslivsmedel, säger Kjell som också understryker hälsoaspekten. Han är övertygad om att vi mår bättre av att äta obesprutat och det är ju ett faktum att bönder i andra delar av världen blir svårt sjuka av bekämpningsmedel. Här på gården äter man i möjligaste mån egenproducerad mat.

– Men självklart måste vi komplettera med annat också, inflikar Ylva.

En annan positiv aspekt med ett ekologiskt jordbruk är att det är en ständig utmaning, konstaterar Kjell med ett pillemariskt leende.

– Det är kul att tacka nej till gifter! Och att tvingas klura ut nya lösningar för att få det att fungera bra ändå. Utveckling är alltid en tillgång. Det är så lätt att välja den enklaste vägen, för då slipper man tänka så mycket. För mig är det bara positivt att få fundera och experimentera utifrån de förutsättningar som naturen ger. ■

KJELL SJELIN

ÅLDER: 56 år

BOR: Gård utanför Uppsala

FAMILJ: Hustrun Ylva samt två barn, en son och en dotter, 15 och 20 år gamla.

YRKE: Ekologisk bonde

Alkoholen blev himlen och helvetet för Birro

Marcus Birro är poet, författare och alkoholist. Accent har träffat honom i Norrköping för att prata om kärleken till ruset och om att lära sig leva nykter.

■ **MARCUS BIRRO** Han är ett fyllo. Ett nyktert, ganska vältränat, nedbantat, disciplinerat och strävsamt fyllo visserligen, men ett fyllo likafullt. Beskrivningen är Marcus Birros och handlar om honom själv. Hans alkoholism är inget att hymla med. Inget att moralisera över för den delen heller.

– Ett fyllo är precis som du, med vanor som du, med rädslor, förhoppningar, planer, och passioner som du. Vi dömer människor så lätt, inbillar oss att det är så långt mellan oss och de där som sitter på parkbänken.

"Ett handtag i ett hav av blanka dörrar" har Marcus Birro kallat alkoholen. Han började förhållandevis sent, i 17–18-årsåldern. Tyckte att han var bättre än så, var den som gick nykter på fester och tyckte att alla andra var dräggiga.

– Första gången jag drack... det var nyckeln till allting, säger Marcus Birro. Jag var självcentrerad, blyg och inbunden. När jag drack blev allting som förbytt. Jag minns så väl hur bra jag mådde.

"Första gången jag drack var 1989. Jag var sjutton. Det snöade ute. Jag och brorsan gick på de sunkigaste krogarna på Andra Långgatan och drack öl ur stora, tunga glas. Det var fantastiskt. Det var paradiset. Det var himlen, inte runt hörnet, utan här och nu. Det var ett helt nytt land. Tidigare hade jag varit i ett helt annat land, i Landet Utanför, alltid kikat in, varit nykter och blyg, rädd, tyst och försiktig. Sociala sammanhang var som herpes. Jag höll mig undan. Nu var det som om någon öppnade en dörr mitt i stormen. Man var välkommen. Man vågade ingenting. Hela ens inre blev en fjäder i ett azurblått rum. Det var fantastiskt."

PLÖTSLIGT KÄNDE HAN ATT han var lika mycket värd som alla andra. De var ett stort gäng som höll ihop, allt kändes jättebra. De bildade rockband och hade poesiuppläsningar.

Märket på rocken skvallar om Marcus Birros fascination för Italien och framförallt italiensk fotboll.

FOTO: PIERRE ANDERSSON

»Jag var självcentrerad, blyg och inbunden. När jag drack blev allting som förbytt. Jag minns så väl hur bra jag mådde.«

MARCUS BIRRO

– Jag jobbade under tiden men gick på den där rockmytsgrejen. Men då var jag aldrig orolig. Ingen i familjen har alkoholproblem eller så, jag trodde att det var lugnt. De första åren reflekterade jag inte så mycket över drickandet.

När Marcus Birro var 22–23 år upptäckte han hur skönt det var att dricka dagen efter. När han fortfarande var lite full och började dricka – den fyllan var den allra bästa. Han förstod att han var ganska ensam bland vännerna att dricka så mycket, men ingen annan märkte något.

– Tvärtom, efter några år var jag ofta den som gick hem tidigast. "Fan, vad han är skötsam" tänkte många, men då visste de ju inte att jag hade druckit sedan morgonen.

"Vad jag älskade den där världen! Varje ansikte var ett löfte. Varje kväll oändlig i sitt omgång. Ingenting skulle någonsin ta slut. Jag vågade tala med flickor och de talade med mig! Alkoholen var nyckeln till hela världen. Det fanns inte en dörr som inte alkoholen öppnade. Jag mådde så oerhört bra i den där transformeringen från mig själv till någon annan. Jag älskade att stå på borden och sjunga med. Jag älskade människorna omkring mig. Jag älskade att natten faktiskt aldrig tog slut, älskade taxins snabba däck från krog till krog, älskade hur det glittrade och glimmade överallt, de kalla glasen, deras välsignade tyngd i mina händer. Jag var född för den där världen!

Jag älskade dagen eftersom kränka blekhet. Jag kom strax på att det gick att dricka då igen, och må lika bra igen. Där någonstans skiljde jag ut mig. De flesta av mina vänner tyckte inte om att dricka på morgonen, dagen efter. Jag älskade det. Det var frid och harmoni. Jag var i kontakt med universum. Jag var Gud."

EFTER EN SEPARATION NÄR han var 23 började Marcus Birro dricka mer koncentrerat.

– Hela sista halvan av nittiotalet fungerade jag fortfarande hyfsat, men visst fattade jag att jag drack för mycket. Men jag försökte strunta i det, tänkte att det kan vara så här ett tag, jag skärper mig sen.

Så här i efterhand kan han se tendenser till problem ganska tidigt.

– Jag klarade aldrig att hålla ihop ett förhållande och det blev ofta bråk och gap när jag var ute. Då fattade jag inte att mitt arbete blev lidande men nu kan jag ju se hur mycket bättre det blir när jag är nykter.

Marcus Birro har vunnit fem litterära priser sedan han slutade dricka.

– När man dricker som jag gjorde lägger man en oerhörd destruktiv energi på det. Det gäller att istället rikta den kraften på något bra.

I romanen *Flyktsoda*, utgiven 2005, har Marcus Birro skildrat början till vändpunkten.

Marcus Birro i Norrköping dit han flyttade från Göteborg för att lämna sitt gamla liv bakom sig.

FOTO: PIERRE ANDERSSON

– Jag satt hemma och var sjuk och bara grät. Jag var mindre och mindre intresserad av mitt jobb och tänkte till slut att för fan, jag orkar inte må så här dåligt och tog kontakt med AA.

Han flyttade till Norrköping, säger att han aldrig blivit riktigt accepterad eller förstådd i Göteborg, och har nu varit nykter i tre år.

– Efter något år tog jag ett återfall. Jag skulle till Prag på en resa arrangerad av Svenska Institutet och hade redan innan planerat att jag skulle dricka. Men bara onsdag och torsdag så att jag skulle hinna nyktra till ordentligt tills det var dags att åka hem.

Så blev det inte förstås. Under resan lämnade han knappt hotellet, var berusad

»Jag ligger efter i utvecklingen kan man säga. Alla de vanliga sakerna, som att gå upp på lördagen och städa eller bara gå på Clas Ohlson... det är en ny värld för mig.«

MARCUS BIRRO

hela tiden. Kissade ner sig. Var fortfarande berusad på flyget hem.

– Jag behövde det där för att lära mig att det faktiskt inte går. Jag kan aldrig dricka igen. Men innan trodde jag att jag skulle få en sån där skön 1992-fylla igen eftersom jag inte druckit på så länge. Nu vet jag att man börjar om precis där man slutade.

ATT SLUTA DRICKA ÄR också att lära sig leva igen. Allt det vardagliga som tidigare klarats av med kemisk hjälp måste han nu göra nykter.

– Jag ligger efter i utvecklingen kan man säga. Alla de vanliga sakerna, som att gå upp på lördagen och städa eller bara gå på Clas Ohlson... det är en ny värld för mig.

"När jag slutade dricka 2005 började livet. Men det är inte lätt. Jag har haft alkoholen som en glittrande Gandalf-stav i 16 år. En sådan sliker man inte bara bort. Jonna har varit ett stort bultande hjärta och ett oerhört stöd. Utan henne hade det aldrig gått. Men man måste vara nykter för sin egen skull. Jag har fått lära mig allting på nytt. Gå ut och handla, gå på krogen, träffa människor, uppträda, gå på släktmiddag, kramas, ha sex, ringa jobbiga telefonsamtal, gå och handla. Livet kort sagt. Allting har jag fått lära mig på nytt. Att göra det utan alkohol har varit att lära sig leva på nytt."

PIERRE ANDERSSON

pierre.andersson@iogt.se

Fotnot: citaten är hämtade ur Marcus Birros blogg:
<http://www.marcusbirro.se/bloggen>

MARCUS BIRRO

ÅLDER: 35 år

BOR: Norrköping

YRKE: Poet, författare, programledare för Karlavagnen i P4.

UTGIVET: Bland annat Svarta Vykort (2007), 43 dikter (2006), Flyktsoda (2005)

BLOGGAR på egna hemsidan www.marcusbirro.se/bloggen och om fotboll på Svenska Fans, www.svenskafans.se.

Lennart Nilsson ser nyfiket på Stockholm

Utställning
Kutlurhuset, Stockholm
Lennart Nilsson

UTSTÄLLNING Den världsberömda fotografen Lennart Nilsson, fortfarande verksam och för några år sedan intervjuad i Accent, är nu aktuell med en utställning på Kulturhuset i Stockholm. Här är det dock inga bilder

inifrån människokroppen som visas, utan reportagebilder från Stockholm från 40- och 50-talen. Bilderna har publicerats i bland annat Veckojournalen och Se.

Genom Lennarts nyfikna, medmänskliga och konstnärliga blick möter vi vardagslivet och människorna på gatan, välbekanta platser och okända miljöer.

I ett fyrtiotal fotografier visas staden ur olika per-

Sjösjukt bra om livet kring en hamn

Vi, de drunknade
Carsten Jensen
Översättning Leo Andersson
Albert Bonniers Förlag 2008

ROMAN Den danske journalisten och kritikern Carsten Jensens hyllade succéroman skildrar tre generationer

Marstalsbor, personifierade i sjömännen Laurids Madsen, Albert Madsen och Knud Erik. Deras historia börjar i det dansk-tyska kriget 1848 och slutar med andra världskriget. Samtidigt handlar den också om Marstal, där hamnstaden talar genom ett kollektivt "vi".

Bokens centrala person är sjömannen, redaren och sedermera skeppsmäklaren Albert Madsen, son till krigshjälten Laurids Madsen. Handlingen är som hämtad ur grekisk berättarkonst. Precis som Odysseus Telemackos, son till äventyren Odysseus och Penelope, upphör aldrig Laurids att tvivla på att fadern skulle vara vid liv. Alberts letande tar honom betydligt längre bort från civilisationen än vad det någonsin gjorde Telemackos. Parallellen är inte sökt; den finns antydd i boken. Romanen handlar mycket om sökande (efter en far eller meningen med allt) och om människans utsatthet men också om hennes förmåga att ständigt anpassa sig – och hitta hem igen. Den handlar mer om sjömannens hemkomst än om resan till havs.

Det är modigt av Jensen att jämställa berättelsen med Odysseus – men han klarar provet, med bravur. Boken doftar tjära, trä och havstäng; men också sura kläder, upp-

Skådespelerskor handlar om kvinnors val.

KVINNORS KVALFYLLDA VAL

Skådespelerskor, Fransk film av och med Valeria Bruni Tedeschi, Mathieu Amalric

FILM Marcelline är en upphöjd skådespelerska på toppen av sin karriär. Hon tycks ha fått allt som någon kan drömma om. Men hennes biologiska klocka tickar allt snabbare och vid fyrtio fyllda inser hon att hon snart kommer att missa chansen att bilda familj. Insikten drabbar henne hårt. Hon är inte bara ensamstående, utan också mycket ensam, sitt glamorösa liv till trots. Ett besök hos en gynekolog, som uppmanar henne att bli gravid omgående om hon vill bli mamma, blir början på en svår livskris som sätter allt hon hittills har värdesatt på spel. Teatern betyder plötsligt ingenting, hon spelar sin roll i Tjechovs "Körsbärsträdgården" oengagerat och frånvarande. Regissören rasar, hennes mor och moster tjarar och pressar henne. Varför skärper hon sig inte? Och varför kan hon inte träffa en karl och bilda familj? Under repetitionerna träffar hon den nya assistenten Nathalie, en vän från studietiden som valt bort karriären för familjens skull. Mötet konfronterar Marcelline med den pockande frågan; har hon verkligen gjort rätt livsval, sett i spegeln? Nathalie drömmer å sin sida om det liv som Marcelline har. För Marcelline tar sig krisen alltmer absurda vändningar och gränsen mellan hennes egna fantasier och verkligheten suddas ut. En gripande och välspelad film om ett livsdrama som nog många kvinnor (tyvärr) kan identifiera sig med.

MARIA ZAITZEWSKY

kastningar och bränt kött. Carsten Jensen har skrivit en mästerlig roman om människor och livet kring en hamn. Han för sin osannolika historia till dess logiska slut på ett sätt som både väcker

beundran och förhoppningar om fler böcker. Det är bara att stämma in i den grekiska hyllningskören: Vi, de drunknade är sjösjukt bra!

BO ERIKSSON
(fil.dr. i historia)

Fossum tränger in i människans psyke

Den som älskar något annat
Karin Fossum
Forum

DECKARE En liten pojke hittas död i skogen av ett par som är ute på söndagspromenad. Han har inga byxor på sig och polisen misstänker att en pedofil har mördat honom. Kort därefter försvinner en annan pojke och trakten försätts i skräck. Kommissarie Konrad Sejer kopplas in på fallen och snart är han en enstörig man på spåren. Brein som mannen heter liknar den person som vittnen har sett, han har en vit bil, precis som den som har setts cirkulera kring ortens skola. Han har en böjelse för små pojkar, men är det han som har dödat pojkarna?

Det här är ingen vanlig deckare. I stället tränger den djupt ner i människans psyke. Här handlar det inte bara om pedofilen, som i det här fallet också har försonande drag, utan om paret som hittade Jonas August, pojken i skogen. De är i sig ett drama. Maken Reinhardt som osmakligt frossar i det faktum att det var han som hittade liket, samtidigt som hans barnlösa hustru Kristine upptäcker att hon i själva verket föraktar sin man. Brein träder fram som en individ, inte bara som den pedofil han är.

Karin Fossum var orolig för att den nyanserade beskrivningen skulle väcka avsky. Men hon har i stället lyckats skapa en både spännande, intressant och mångbottnad deckare.

MARIA ZAITZEWSKY

spektiv; privat, yrkesmässigt och officiellt – varje bild har sin berättelse. Lennart Nilsson tar oss med bakom kulisserna på platser som Riksbanken och sedeltryckeriet på Norr Mälarsstrand.

I samband med utställningen utkommer fotoboken "Lennart Nilsson Stockholm" på Max Ströms Förlag.

Utställningen är tillgänglig hela sommaren och en bit in på hösten. Den öppnar den 31 maj och pågår till den 7 september.

MARIA ZAITZEWSKY

Politisk udd i ny konsthall

UTSTÄLLNING Nytt på konsthallen är nyligen invigda Kalmar Konsthall. Byggnaden, som är mörk, kantig och diskret, har mött

både ris och ros. Men med vackert ljusinsläpp och rena ytor känns den ändå självklar. Invigningsutställningarna av tjeckiska Swetlana Heger och israelen Guy Ben-Ner har en politisk udd och visar att museet

inte räds debatt och känsliga ämnen. Hegers installation "Smoke" består av ett rökrum med fotografier av rökande kvinnor – ett kraftfullt inlägg om tobaksrökningens förlorade elegans.

Åsne Seierstad slöt cirkeln i Groznyj

Ängeln i Groznyj
Åsne Seierstad
Albert Bonniers förlag

DOKUMENTÄR Ängeln i Groznyj heter Hadizat. Kriget i Tjetjenien har gjort att hon blivit mor till hundratals barn. Föräldralösa, övergivna eller misshandlade barn, som alla kallat henne "mamma", fått mat, kläder och trygghet i hennes hus.

Åsne Seierstad ("Bokhandlaren i Kabul", "Hundra och en dag") träffar Hadizat för första gången 1995, under det första Tjetjenienkriget. Då var Seierstad 24 år, nybakad journalist som placerats i Moskva av Arbeiderbladet, mest på grund av sina kunskaper i ryska. Att ett krig skulle blossa upp just då hade man inte räknat med. Seierstads beslut att åka till krigshärden och träffa människorna bakom de ryska mediernas svartmålande bilder, sågs som ett vansinnesprojekt. Men mötena hon gjorde där

Åsne Seierstad, har engagerat sig i Tjetjeniens öde. I boken "Ängeln i Groznyj" möter hon människorna bakom kriget och propagandan.

kom att förändra henne för livet.

Tjetjenien låg och grodde "som ett dåligt samvete" ända tills hon år 2007 återvände för att sluta cirkeln. Återvände för att återse gamla bekanta och göra sig nya. Det är dessa möten som gör boken. De etsar sig fast.

Timur, "vargpojken" som flytt med sin syster till barnhemmet från en sadistisk släkting där de har hamnat efter föräldrarnas död. Han, som vill anpassa sig och göra rätt, men som måste kämpa emot sin egen hårdhet. Ramzan Kadyrov, Putins marionettpresident, som hamnat i centrum för en pervers propagandaapparatur men som mest verkar intressera sig för fotboll. Abdul, en gammal vän som visar sig ha mördat sin egen syster eftersom hon vanärat honom.

Seierstad kommer sina intervjupersoner mycket nära och visar dem respekt. Läsaren får gång på gång uppleva hur knepig och mångfacetterad sanningen kan vara.

Fastän jag grät när jag läste "Ängeln i Groznyj", är jag både glad och tacksam över att den blivit skriven. Seierstad har nått en rättmätigt bred publik med sina tidigare böcker, och denna fantastiska bok borde en gång för alla kunna öppna omvärldens ögon för den tjetjenska tragedin.

RAGNI SVENSSON

MISSA INTE

1 FILM "My Blueberry Nights", som handlar om en ung kvinna med sårat hjärta som ger sig av på en oförglömlig resa, på flykt från sitt förflutna och på jakt efter den sanna kärleken. Jude Law, Rachel Weisz och Nathalie Portman spelar huvudrollerna. Regi av Wong Kar Wai.

2 BOK "Nattfåk" (W&W) av Johan Theorin som skrev den helt fantastiska "Skumtimmen" för något år sedan. I den nya boken har det blivit vinter på norra Öland.

En familj har flyttat till en ödegård som de planerar renovera. Snart får de höra ruskiga sägner om gården. Vidskepelser...eller? Utkommer i september.

Stockhoms Blåsarsymfoniker
FOTO: JONAS BERGGREN

3 MUSIK Stockholms Läns Blåsarsymfoniker drar ut på sommarturné i Rikskonserter regi. Programmet med svensk musik sträcker sig från Alfvén till Abba och Cardigans. Musiken hörs ibland annat Leksand, Östersund, Hudiksvall och Piteå. Programinfo på www.rikskonserter.se

HALLÅ DÄR FILIPPA KNUTSSON SOM GÖR FILIPPA K MILJÖSMART

Miljösamt kläddesign

Varför Svanenmärker ni era kläder?

Textilbranschen är en smutsig bransch, med mycket giftiga kemikalier. Därför känns det viktigt att ta tag i problemen och gå i bränschen för modebranschen när det gäller miljöansvar. Hittills har vi

Svanenmärkt fyra toppar, men planen är att det ska bli många fler plagg, helst hela vår baskollektion. Då kommer plaggen att vara miljövänliga från råvara till slutprodukt.

Varför inte miljömärka alla kläder?

Det är väldigt svårt. Byråkratin kring miljömärkningen är snårig och vi håller sakta på att lära oss. Därför skyndar vi långsamt. Vi måste

FILIPPA KNUTSSON

ansöka om en ny certifiering för varje ny färg till exempel.

Hur miljövänlig är du?

Jag försöker. Jag sopsorterar, äter ekologisk mat, undviker kött och kör numera en miljöbil. Dessutom föredrar jag att handla klassiska kvalitetsplagg som håller länge, i stället för att slita snabbt och slänga. Däremot flyger jag varannan vecka till min pojkvän i Frankrike och det är ju inte så bra för miljön!

MARIA ZAITZEWSKY

Alkoholen orsakar så mycket skador, lidande och kostnader i samhället att den inte går att försvara. Att oskyldigt sippa på lite vin och avsäga sig ansvaret håller inte. Är det de som redan befinner sig i träsket eller lyckats ta sig upp som ska visa vägen?, frågar sig krönikören.

Alla bär ett ansvar

AV ROSE-MARIE BYSTRÖM

Livets vatten – står det i rubriken och när jag läser vidare upptäcker jag att det handlar om whisky. Alkoholglamouriseringen i samhället är total. Det skålas än hit än dit, och ett falskt gyllene skimmer läggs som en ridå framför våra ögon. In i dimman, skåll! Drogliberalismen breder ut sig och försmörkar framtidsutsikterna för mängder av oskyldiga människor. Det tog mig själv två decennier av medelmåttigt svenssondrickande innan jag vaknade upp och insåg att det endast var destruktivt, för både kropp och själ.

Det tar närmare en vecka för kroppen att återhämta sig rent fysiskt efter en rejäl baksmälla. Hur lång tid kan det ta innan samhället har repat sig efter årtal av drogmissbruk? Beroende på hur man räknar så kostar alkoholmissbruket i Sverige någonstans mellan 20 och 160 miljarder per år. Om det så "bara" är 20 miljarder så rör det sig om gigantiska summor, och då har man inte räknat med det personliga lidandet som drabbar familjer och enskilda individer. Ett lidande som inga pengar i världen kan ersätta.

Insatser görs hela tiden för att förhindra ungdomar från att bli på smällen och smittas med olika typer av veneriska sjukdomar. Man talar om bristande sexualupplysning i skolorna när det egentligen handlar om alkohol och droger. Man tappar helt enkelt omdömet och struntar blankt i kondomer och varningstexter, när man befinner sig i det bedövande rusiga tillståndet. Magnus Uggle sjunger: Jag skiter i allt, men det skiter jag i" och det är precis så det är. Man behöver inte vara ung och oerfaren för att trilla dit. Även vuxna mogna, normalt ansvarstagande människor är otrogna, säger oförlätliga saker som de bittert ång-

ILLUSTRATION: RUZ

»Vi nykterister må uppfattas som torra och nördiga, men vi är oundgängliga.«

rar, tar bilen och spyr på mattan när de är tillräckligt påverkade. Detta mitt framför ögonen på vårt uppväxande släkte. Föräldrar som verkligen vill vara goda föredömen och lära sina barn något livsviktigt avstår från alkohol.

Någonstans, någon gång måste vi bryta trenden och vi kan göra det NU om vi verkligen vill. Var och en måste ta sitt personliga ansvar och bidra till ett friskare och levnadsvänligare samhälle. Gatuväldet, våldtäkterna och kvinnoomhändertagandet skulle inte existera utan droger. Ett enda snedsteg på fyllan

kan få förödande konsekvenser. Är det värt att ta risken? –

"Jamen, vi sippar ju bara på lite rödvin till maten då och då" säger herr och fru Svensson oskyldigt med en mun och menar att de inte bär något som helst ansvar för detta.

Ska de som redan befinner sig i träsket visa vägen? Ska de som lyckats ta sig upp igen och gjort sig fria frälsa resten av folket? Sanningen är att vi alla bär ett ansvar och det handlar om civilt mod. Vi kan inte bara blunda och se på när samhället förfaller.

Vanligt folk måste förändra sitt medvetande och sin inställning till alkoholen, en av de farligaste drogerna för samhället, till och med skadligare än LSD och amfetamin enligt forskare som klassat våra vanligaste droger.

Gemensamt måste fråga sig själv om det är absolut nödvändigt för överlevnaden att köpa den där vinflaskan eller sex-packen till helgen.

Herr och fru Svensson måste våga servera sina vänner vatten till maten, nästa gång de bjuder på middag. Livets vatten och inte whisky.

Representationskonton får lov att byta ut krognotor mot kostnader för friskvårdskuponger. Kalle på gatan får byta ut pubbrundan mot joggingbrundan. Personalfester blir familjefester i källbacken eller i svampskogen.

Det är absolut nödvändigt för samhällsutvecklingen att vi bryter den negativa trend som pågår. Vi nykterister må uppfattas som torra och nördiga, men vi är oundgängliga. ■

OM KRÖNIKÖREN

ROSE-MARIE BYSTRÖM är 45 år och ensamstående trebarnsmamma. Hon är utbildad hälsopedagog och arbetar på SAS med gruppfröskning och som hälsoinspiratör. På fritiden skriver hon

krönikor, insändare och dikter som publiceras främst i lokaltidningar. Hon leder också kurser och föreläsningar i ämnet Hälsa och personlig utveckling.

Rose-Marie är medlem i

IOGT-NTO sedan åtta år. Hon reser mycket och föredrar lite ovanligare resmål och äventyr. Hon har bland annat varit på Grönland, Svalbard och Azorerna, bott på ashrams i Indien och reser snart till

Peking på egen hand. Hon gillar att debattera, läsa, promenera och vara i sommarstugan.

– Jag vill kämpa för rättvisa och för ett friskare samhälle, säger Rose-Marie.

Rose-Marie Byström

FOTO: JONAS FORSBERG

MILJONLOTTER ATT VINNA. Tre lotter vinner förstapristagaren, en lott vardera får de tio som närmast har tur i dragningen. Skicka in lösningen till Accent, Box 128 25, 112 97 Stockholm senast 25 juli 2008.. Märk kuvertet Kryss 5/2008.

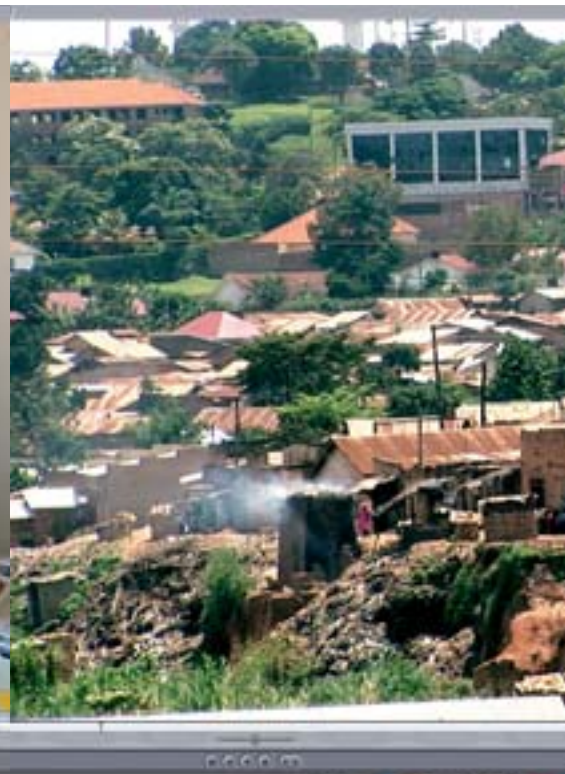
NAMN

ADRESS

POSTADDRESS

FÖRSTA PRIS, tre Miljonlotter: Berit Bohm, Hallstahammar
SIDOVINSTER, varsin Miljonlott: Bert Waldau, Kisa, Reinhold
Nygren, Luleå, N.Pettersson, Mästargatan, Västerås, John
Blomstrand, Falköping, Agneta Bohlin, Uppsala, Ruth Mofjell,
Forshaga, Solweig Oscarsson, Uppsala, Signe Jacobsson, Kris-
tinehamn, Håkan Athley, Jönköping, och Greta Öhrling, Skövde.
Accent gratulerar!

Lösning Accent-kryss nr 3-2008					F		Ö		↓												
					G	R	U	M	S	B											O
						U	T		L	A											V
					M	A	S	C	A	R											A
						R	L		K	Y											L
↓	F		T	Ä		I	S	A	T	T	↓	T		O	S						
K	L	A	R	I	N	E	T	T		O	→	T	R	U	M	P	E	T			
	Ö	K	Ä	N	D		N	Ä	M	N	A	R	E			A	N	A			
	J		B	O	R	G	A		O	S	L	O	B	R	A	N	D				
S	T	Ä	L	M	A	N			D	A	M	M	L	U	C	K	O	R			
		T	Ä			A	V	E		X		B	Ä	T		U	R	I			
	S	A	S		S	T	I	L	T	O	N	O	S	T		L	F				
V	E	L	A	D	E		S	B		F	A	N	A		L	E	I	F			
	B	A	R	E	N		P	I	R	O	G		R	E	O	R	N	A			
M	U	S	E	T	T	E		L	Å	N	G	B	E	N	T	A		S			

Rogers Kasirye, generalsekreterare på Uganda Youth Development Link, Uydell, är kritisk till hur lätt alkoholindustrin kan påverka landets politik.

Alkoholindustrin skrev l

I Uganda är det tydligt att alkohol och bristande utveckling hör ihop. Här är alkoholkonsumtionen högst i världen. Och alkoholindustrin har skrivit landets alkoholpolitik.

■ **UGANDA** - Jag tror han hette Keith någonting, experten de kallade in. Han kommer från Australien och får sin lön från alkoholindustrin. Det är de som har formulerat utkastet till vår alkoholpolitik. Tack vare dem får vi en politik full av brister.

Mannen jag pratar med heter Rogers Kasirye, som har en bra insyn i turerna kring Ugandas nya alkoholpolitik. Han är generalsekreterare i Uydell, Uganda Youth Development Link vilket är en semiprofessionell organisation som arbetat med unga människor i Kampalas slum sedan 1993.

Kampala är delat i två världar. Stadskärnan är samlad på en av de fem, sex kullarna, den finare stadsdelen där de brittiska kolonialherrarna brukade bo ligger på en annan. Mellan dem, nere i dalarna, ligger Kampalas många slumområden. Här hamnar de fattiga, de som i hopp om ett bättre liv lämnar landsbygden och söker sig in till staden.

Vi sitter på Roger Kasiyres kontor i utkan-

ten av Kampala, ett rött tegelhus med fyra våningar där Uydell har sitt kontor på den andra. Han är bullrig och pratsam, typen som säger "inga problem" när helst man har en undran eller begäran.

ANLEDNINGEN TILL MITT BESÖK i Uganda är att vi ska spela in en kort dokumentärfilm för IOGT-NTO-rörelsens Internationella Insti-

»Det är de som har formulerat utkastet till vår alkoholpolitik. Tack vare dem får vi en politik full av brister.«

ROGERS KASIRYE, GENERALSEKRETERARE I UYDELL

tut. Temat är alkohol som utvecklingshinder och på få ställen blir det så tydligt som här.

Under dagarna i Uganda då vi rör oss i såväl Kampalas slum som ute på landsbygden får vi höra samma historia:

När lönen betalas ut är det inte alls ovan-

ligt att hela summan går åt på en kväll. Männen går på krogen, dricker och bjuder andra och så är pengarna slut. De säger att de gör det för att glömma sina problem.

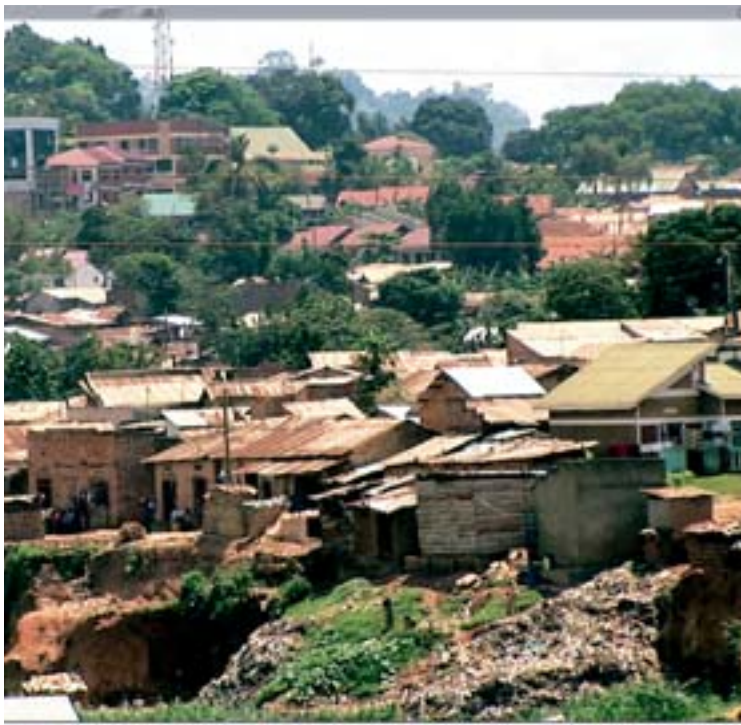
En av de som berättar är Geoffrey. Han är socialarbetare på Uydell och själv uppväxt i Kampalas slum. Tack vare hårt arbetande föräldrar lyckades han skaffa sig en utbildning och arbetar idag för att hjälpa utsatta barn och ungdomar.

Han berättar om kvinnor som får en omöjlig roll som ensamma familjeförsörjare. Om barn som tvingas ut i prostitution, antingen för att föräldrarna inte längre kan ta hand om dem eller för att de fastnat i ett eget missbruk.

– Det är alltid barnen som råkar värst ut, säger Geoffrey. Ta bara alla barn som växer upp på de små barerna ute i slummen.

Skjulet de bor i förvandlas till bar på kvällen och natten, det är ingen bra miljö.

Verkligheten vi möts av har också gjort avtryck i statistiken. För ett par år sedan släppte WHO en rapport som visade att Uganda har den högsta alkoholkonsumtionen i världen. Det statistiska underlaget

I huvudstaden Kampala är skillnaderna mellan fattig och rik slående.

En man i en by på landsbygden dricker lokalt dryck gjort på jätta bananer.

FOTO: PIERRE ANDERSSON

Ugandas alkoholpolitik

har brister och siffrorna är förstås osäkra men det ger en fingervisning om att här finns problem.

ENAVDEAKTÖRER som regerade snabbt på rapporten var alkoholindustrin, här genom den sydafrikanska bryggerijätten SABMiller. De senaste tio åren har företaget köpt upp bryggeri efter bryggeri i hela Afrika söder om Sahara och är nu kontinentens klart dominerande alkoholföretag.

SABMiller gick helt enkelt till regering- en i Uganda med budskapet "se så mycket folk dricker här, det måste vi göra något

åt". Generöst erbjöd man sig att finansiera konferenser och flög till och med in en expert från Australien.

Experten heter Keith R Evans. Det är han som Rogers Kasirye inte kom ihåg efternamnet på. Han är psykolog och alkoholforskare med en lång bakgrund inom hälsosektorn både i Nya Zeeland och Australien, nu avlönad med spritpengar. Hans arbetsgivare heter ICAP, International Council on Alcohol Policies. Namnet låter oskyldigt men är inget annat än en välfinansierad lobbyorganisation för den internationella alkoholindustrin.

Uganda är inte det enda land som Keith Evans erbjudit sina tjänster. De senaste åren har han synts i åtminstone tio afrikanska länder, alltid med ett erbjudande om hjälp till landets regering. Alltid med ungefär samma utkast till alkoholpolitik i bakfickan. En slags handelsresande i alkoholpolitik som kommer med bud som regeringar i fattiga länder har svårt att säga nej till.

– Det är alltid samma sak, säger Rogers Kasirye. De vill ha en politik som fokuserar på ansvarsfullt drickande men som undviker verklig kontroll över försäljningen. ➤

UYDELS ARBETE STÖDS AV IOGT-NTO-RÖRELSEN

UYDEL Via IOGT-NTO-rörelsens Internationella Institut stöder IOGT-NTO-rörelsen ett antal av Uydels projekt i Uganda. Stödet går bland annat till ett rehabiliteringscenter i Masooli strax utanför Kampala. Dit kommer utsatta ungdomar, många av dem med en bakgrund inom missbruk, kri-

minalitet eller prostitution, för att få hjälp tillbaka till ett värdigt liv. Projektet innehåller också uppsökande verksamhet ute i slummen.

En annan del av arbetet är att stödja insatser för en bättre alkoholpolitik. Uydel följer processen och försöker påverka så gott det går, men har svårt att stå upp mot

alkoholindustrins stora resurser.

Rogers Kasirye, generalsekreterare i Uydel, kommer till Sverige i början av september för att medverka i World Forum Against Drugs.

Uydel betyder Uganda Youth Development Link och är en semi-professionell organisation som arbetat med unga människor i

slummen sedan 1993. Redan från början fanns arbetet mot alkohol- och drogmisbruk med som ett tydligt fokus.

Läs mer om: Uydel på deras webbplats: <http://www.uydel.or.ug/> och om samarbetet med IOGT-NTO-rörelsen på <http://bistand.iogt.se>

Geoffrey är uppväxt i Kampala slum. I dag arbetar han som socialarbetare för Uydel. Mary studerar till frisör på rehabiliteringcentret Masooli som får stöd av bland andra IOGT-NTO-rörelsen. Hennes pappa drack och hennes mamma lämnade Mary och hennes syskon. FOTO: PIERRE ANDERSSON

› Det röda dammet yr och tränger in överallt. In i kläderna, in i våra porer. Vi sitter i en bil på väg ut till Masooli några kilometer utanför Kampala. Det är ett rehabiliteringscenter för ungdomar som hamnat snett; kriminella, prostituerade och gatubarn.

Ett par skolhus, tre stora rum där eleverna bor och ett öppet vedeldat kök mitt på gården. Centret drivs av Uydel med stöd från bland annat svenska IOGT-NTO-rörelsen. Vi träffar en av eleverna, hon heter Mary och är 17 år. Under ett par stora träd hittar vi svalka och ro för en intervju.

– Min pappa började dricka rejält när jag var nio, säger hon. Han började misshandla min mamma så illa att vi var tvungna att fly hemifrån och sova ute ibland. Han sålde allt vi hade utom själva huset och till slut stod inte mamma ut längre.

MARYS MAMMA FÖRSVANN HEMIFRÅN och tillsammans med sina två syskon hamnade Mary hos sin farmor. Där hade de det drägligt några år.

– Sen dog farmor och vi hade ingenstans att ta vägen. Vi fick försöka klara oss själva. Det var svårt, vi hade varken pengar till mat eller kläder.

Via en kyrka lyckades Mary till slut hamna på Masooli. Hennes lillasyster bor hemma hos en faster. Hennes äldre bror hankar sig fram.

– Här får jag lära mig att blir frisör. Jag hoppas att jag kan leva på det i framtiden.

Mary har ändå haft tur, många kvinnor råkar ännu värre ut.

– Jag känner till män som säljer sin egen flickvän eller fru för att få pengar till alkohol eller droger, säger Geoffrey. De erbjuder kompisarna sex och kvinnan tvingas gå med på det, allt för att han ska få några kronor till mer dricka. Och det är bara ett exempel på de problem som alkoholen orsakar i slummen.

För några år sedan satte sig världens ledande alkoholforskare ned och såg över all samtida alkoholforskning. De hade målet att svara på två frågor: Hur allvarliga är egentligen problemen med alkohol i världen och vilka åtgärder är det som

derna gjort under stora delar av 1900-talet: Höga priser, begränsad tillgänglighet och åldersgränser är åtgärder som bevisligen fungerar.

Men lagar som begränsar tillgängligheten av alkohol eller som via skatter ser till att den blir dyrare har aldrig varit populära hos alkoholindustrin, så också här i Uganda. Budskapet de saluför är det gamla vanliga: "Lär folk dricka med måtta och ansvar så försvinner problemen." Problemet är förstås att kampanjer om att dricka ansvarsfullt bevisligen inte fungerar.

»Min pappa började dricka rejält när jag var nio. Han började misshandla min mamma så illa att vi var tvungna att fly hemifrån.«

MARY, 17 ÅR OCH ELEV PÅ MASOOLI

CLUB, BELL, GUINNESS, TUSKER. Vi filmar alkoholreklam från bilen. Aldrig har väl dubbelmoralen varit så tydlig. Samtidigt som SABMiller och ICAP sponsrar regeringens arbete med den nya alkohollagen

överöser man Uganda med alkoholreklam. De inhemska ölmärkena Club och Nile har köpts upp av bryggerijätten och reklam-tavlorna finns över hela Kampala.

– Det var ännu värre för ett år sedan, berättar Rogers Kasirye. Nu har mycket reklamplats tagits över av mobiltelefonföretagen, alkoholreklamen har däremot blivit vanligare i radion.

Med sin slogan "You've earned it" säljer SABMiller ölmärket Nile. Jag tänker att Uganda och dess folk förtjänar något bättre än dubbelmoral och en alkoholpolitik köpt av den internationella alkoholindustrin.

PIERRE ANDERSSON

pierre.andersson@iogt.se

verkligen fungerar för att minska dessa problem?

Det första forskarna kom fram till var att situationen var värre än man trodde. Sett över hela världen är alkohol den femte största riskfaktorn för ohälsa och för tidig död.

I Europa kommer alkoholen på tredje plats och i utvecklingsländer med låg barnadödlighet (dvs. fattiga länder där folk lever över svältgränsen och grundläggande sjukvård är tillgänglig) är alkoholen den främsta riskfaktorn.

Det andra man kom fram till var att det som visat sig fungera för att minska problemen är ungefär det de nordiska län-

IOGT-NTOS INTERNATIONELLA ARBETE

IOGT-NTO IOGT-NTO-rörelsen är engagerad i internationella samarbetsprojekt i ett tiotal länder i Syd- och Sydostasien, Östafrika och Östeuropa. Insatserna genomförs tillsammans med lokala samarbetspartners. Arbetet administreras av IOGT-NTO-rörelsens

Internationella Institut med kontor i Mölnlycke. Det leds av en styrelse, Internationella Rådet, med nio ledamöter från de fyra huvudmännen IOGT-NTO, UNF, Junis och NSF. Ordförande är Maj-Lis Löw, som också sitter i IOGT-NTOs förbundsstyrelse.

Utdrag ur policy:
"IOGT-NTO-rörelsen ser alkohol, narkotika och andra droger som allvarliga hinder för såväl individens som samhällets utveckling. Genom historien har alkohol och andra droger använts av makt-havare för att utnyttja fattiga män-

niskor, samtidigt som drogerna fungerar som en flykt från detta tryck för de fattiga.

Några av de största folkhälso-problemen i världen orsakas eller förvärras av alkohol och andra droger. De medför också sociala problem och personliga tragedier."

Ny policy förtydligar internationella arbetet

IOGT-NTO-rörelsen arbetar mot alkohol och andra droger, i Sverige och i världen. En ny policy för rörelsens arbete förtydligar kopplingen till arbetet här hemma. Man vill få Sida och andra biståndsgivare att förstå hur alkohol är ett hinder för utveckling.

■ **IOGT-NTO** – Det som är viktigt här hemma ska vara viktigt i vårt internationella arbete, säger Maj-Lis Lööw.

Hon är ordförande i styrelsen för IOGT-NTO-rörelsens Internationella Institut, som har ansvaret för rörelsens arbete i Östafrika, Syd- och Sydostasien.

Att minska bruket av alkohol och andra droger har alltid varit en viktig del i det arbetet. Men det har aldrig varit så tydligt uttryckt som i den nya policyn.

– För att få legitimitet som biståndsgivare måste vi ha en egen nisch, en egen idé. Annars kan vi lika gärna samla pengar till Röda Korset. Vår nisch är att arbeta mot alkohol och andra droger som är ett allvarligt hinder för fattigdomsbekämpning och demokratisk utveckling, säger Maj-Lis Lööw.

Hon påminner om vår egen historia, när nykterhetsrörelsen var med och bidrog till att lyfta Sverige ur fattigdom och utveckla den svenska demokratin.

– Nu menar jag inte att vi kan dra igång stora folkrörelser i andra länder, men vi har erfarenheter som vi kan dela med oss av.

IOGT-NTO-RÖRELSEN ÄR INGEN KATASTROFORGANISATION men medverkade trots det mycket aktivt i insatserna i Sri Lanka efter tsunamin.

– Vi blev ombedda att ställa upp och vi kunde göra nytta. Då var det självklart, säger Maj-Lis Lööw. Men i samband med andra katastrofer, som nu efter cyklonen i Burma, varken kan eller ska vi ge oss in i något eget katastrofarbete. Då är det mycket bättre att stödja Diakonia som har folk i landet.

I det fortsatta arbetet i Sri Lanka kommer insatserna, som hittills har gjorts gemensamt av institutet och norska Forut, att delas upp så att norrmännen tar hela ansvaret för byutveckling och liknande, medan svenskarna koncentrerar sina insatser till ADIC, ett centrum för forsk-

Maj-lis Lööw är ordförande i styrelsen för IOGT-NTO-rörelsens internationella institut.

FOTO: LISA ÅHLSTRÖM

ning och utbildning om alkohol och andra droger.

Det nya i policyn är alltså att man har renodlat syftet med IOGT-NTO-rörelsens internationella arbete.

– Visst ska vi tänka på demokrati, jämställdhet och miljö i allt vi gör, det är självklart, men skälet till att vi har en egen biståndsverksamhet är arbetet mot alkohol och andra droger.

MED SVENSK ALKOHOLPOLITIK SOM utgångspunkt utvecklar institutet nu metoder för hur man kan arbeta med de här frågorna med samarbetsorganisationerna ute i världen, på internationella arenor och i andra svenska biståndsgivningsorganisationer.

– Vi arbetar också med att påverka den nationella politiken i de länder där vi är verksamma – och där alkoholindustrin gör sitt bästa för att bestämma politiken, förklarar Maj-Lis Lööw.

Ett exempel på hur det kan gå till är den utbildning som nu planeras hos ADIC i Sri Lanka för politiker från andra länder där institutet arbetar. Först ut blir en grupp parlamentariker från Kambodja.

– Målet är att de ska erkänna alkohol som ett utvecklingshinder – och att vi ska kunna lära ut metoder för att minska problemen, säger Maj-Lis Lööw.

Något omedelbart stopp för insatser som inte har direkt koppling till alkohol och andra droger kommer inte att göras.

– Det mesta vi gör har redan nu en sådan koppling, säger Maj-Lis Lööw. Många vill samarbeta med oss, men vi ska hålla oss till de regioner där vi redan är verksamma och inte greppa över mer än vi klarar av.

EVA ÅHLSTRÖM

IOGT-NTO stödjer "Schyst resande"

"Schyst resande" vill göra turister medvetna om hur de påverkar människor och miljö i värdlandet.

■ **TURISM** För många svenskar har exotiska resmål som Vietnam och Thailand blivit tillgängliga. Hur semestern påverkar dem som bor och arbetar i värdländerna är vi sällan medvetna om.

Det vill "Schyst resande" ändra på. I projektet samarbetar IOGT-NTO-rörelsen med flera organisationer som Svenska Kyrkan, ECPAT, Fair Trade Center och fackliga organisationer.

– IOGT-NTOs roll i projektet är att uppmärksamma alkoholens roll i resandet. I marknadsföringen mer eller mindre uppmärksam reseföretagen ungdomar till fylleslag på stranden eller på skidorterna. Det ger svenskarna dåligt rykte i världen, säger Maj-Lis Lööw, ordförande i styrelsen för IOGT-NTO-rörelsens Internationella Institut.

Alkoholkonsumtionen i Asien, Afrika och Latinamerika har ökat snabbt på senare år, inte minst till följd av turismen. Alkohol och andra droger är starkt kopplade till våld, olyckor och oskyddat sex. Alkohol används också för att avtrubba dem som är utsatta för sexhandel.

Barn från fattiga länder sänds till turistorter för att säljas inom sexindustrin.

–ECPAT är den organisation som arbetar mest aktivt mot utnyttjande av barn. Men alkohol och andra droger påverkar också prostitution och spridning av hiv/aids. Alkohol är ett bra sätt att förlora omdömet, säger Maj-Lis Lööw.

EVA ÅHLSTRÖM

Tips för schyst resande

- Ta reda på mer om landet du åker till
- Ställ krav på din resebyrå om schysta arbetsförhållanden för hotellanställda
- Fråga din researrangör hur de motverkar prostitution och barnsexhandel på resmålet

anmäl misstänkta fall av barnsexhandel till den lokala polisen eller till ECPAT

■ Upplev mer än paraplydrinken. Ta hänsyn till dem som bor och jobbar på resmålet

Anna Carlstedt tar emot Föreningen Ordfronts demokratipris.

FOTO: EVA ÅHLSTRÖM

IOGT-NTO fick Ordfronts demokratipris

PRIS IOGT-NTO har tilldelats Föreningen Ordfronts demokratipris 2008. "IOGT-NTO får priset för sitt demokratiska mod", säger juryn som bestått av Karen Austin, Anette Dalqvist och Olav Fumarola Unsgaard. "Dels har man under ett antal år förändrat organisationen och återigen blivit en levande folkrörelse. Dels vågade man stå upp för principen om alla människors lika rätt och värde i och med uteslut-

ningen av den medlem som gång efter annan kränkte andra medlemmar med sina uttalanden om homosexuella."

– Priset betyder mycket, förklarade vice förbundsordförande Anna Carlstedt, när hon tog emot priset vid Ordfronts stämma.

Hon berättade att hon och andra i förbundsledningen haft en tuff tid efter beslutet om uteslutningen av pastor

En landshövding i förbundsstyrelsen

Rose-Marie Frebran bli ny landshövding i Örebro län.

LANDSHÖVDING

Rose-Marie Frebran har utnämnts till ny landshövding i Örebro län. Hon tillträder den 1 september. Rose-Marie Frebran sitter med i IOGT-NTOs

förbundsstyrelse. Hon har tidigare varit riksdagsledamot för kristdemokraterna och arbetar nu med en utredning om framtiden för public service i radio och TV.

Det är inte första gången förbundet har en landshövding i ledningen. Ruben Wagnsson, som var ordförande för IOGT på 1940-talet, var efter en tid som riksdagsman landshövding i Kalmar län 1947-58.

Svårt att missa IOGT-NTO-rörelsens vattenhåll på mässan. Banderollen var åtta meter lång.

FOTO: ÅKE ERIKSSON

Absolut kranvatten på mäsä i Skellefteå

SKELLEFTEÅ Absolut kranvatten, Minska alkovåldet och Handla rättvisemärkt var teman för IOGT-NTO-rörelsen vid årets vårmäsä i Skellefteå. Mässan besöktes av ca 22 000 personer, och få av dem kan ha undgått att se de stora bande-

Syskonen Daniel och Tina Canderman, spelar piano fyrehändigt.

FOTO: MARIA ZAITZEWSKY

SKÖN MUSIK AV JUNIORER

JUNIS När Juniorerna hade våravslutning på Hellgrensgården i Vendsö utanför Stockholm, var det nerver i dallring och förväntningar i luften. De äldsta barnen sjöng tvåstämmigt och solo i kören, medan andra spelade piano inför entusiastiska föräldrar, syskon och vänner. Allt gick förstas bra och efter föreställningen mottog den skönsjungande Julia Castlin, 15, ett stipendium på 2000 kronor ur sång- och pianoläraren Siv Hellströms hand.

MARIA ZAITZEWSKY

rollerna i rörelsens monter.

– Idén till Absolut kranvatten kläcktes under ett planeringsmöte inför mässan, berättar konsumenten Åke Eriksson.

Alkovåldet blev ett naturligt samtalsämne när folk stannade till för att bli bjudna på kranvatten.

– Vi har fått enormt fin respons på temat Absolut kranvatten säger entusiastisk Elisabeth Pettersson, Skellefteåregionens ordförande. Det har varit ett bra sätt att få igång samtal kring rörelsens program, och vi hoppas att fler IOGT-NTO-föreningar, distrikt och även förbundet ska använda det.

Alkoholpolitisk bingö i Göteborg

GÖTEBORG Sommarbingo med alkoholpolitiska budskap var ett av många roliga inslag när nykterhetsrörelsen i Göteborg inbjöd till Öppet Hus i början av sommaren.

– Öppet Hus är ett försök att locka både nya och gamla medlemmar till våra lokaler, förklarar distriktskonsumenten Malin Westergren.

Peter Molin berättade om det drogforebyggande arbetet i Göteborgs kommun, Anna Carlstedt från IOGT-NTOs förbundsstyrelse berättade om det nybildade nätverket Chaplin.

Dragspelaren Jacques Vassart underhöll Enar Söderholm från Boden och Erland Bergqvist från Karlstad på en lunchrestaurang i Montmartre. FOTO: ANDERS PERSTRAND

SoberResor mötte våren i Paris

SOBERRESOR Den vecka då våren kom till Paris prickades in helt perfekt av de 45 resenärerna med SoberResor. Under sju varma och soliga dagar hann gruppen med de vanliga turistattraktionerna Eiffeltornet, Montmartre, Sacre Coeur, Louvren och Notre Dame.

Det gavs även tid till utflykter till det pampiga slottet i Versailles och Monets trädgårdar med sin berömda näckrosdamm och japanska broar.

En av höjdpunkterna var den glittriga showen på Lido med tjusiga dansare och akrobater. De kunniga guiderna tog även med deltagarna på en intressant promenad till lokala marknader.

En av resenärerna hade stegräknaren i gång och kunde rapportera att resenärerna i snitt avverkade ca 17 000 steg per dag!

ANDERS PERSTRAND

Rätt namn på kanslipersonal

RÄTTELSE I presentationen av IOGT-NTO-kansliet i Accent nr 4 har ett namn dessvärre blivit fel. Ekonomiasistenten på Eldsjäl Fond heter Ferjal Katto och inget annat.

Åke Green, och att ett par tusen medlemmar lämnat organisationen i protest.

– Men beslutet var nödvändigt, och det värmer att det finns fler som tar strid för det som är rätt, även när det är jobbigt.

IOGT-NTO delar demokratipriset med Åke Nyström, ungdomssamordnare i Mora kommun som får pris för "hårt och medvetet arbete för att förbättra ungdomars inflytande".

EVA ÅHLSTRÖM

Adam Tensta blev årets juniskompis

PRIS Artisten Adam "Tensta" Taal har utsetts till Junis kompis 2008. Han får priset för sitt aktiva ställningstagande mot våld

och andra droger. "Som en välkänd profil i musiklivet är han en bra förebild för unga som vill kunna stå emot gruppptryck och leva drogfritt", står det i motiveringen från IOGT-NTOs Juniorförbund.

ADAM TENSTA

Hundratal arrangemang i nykter vecka

Under Folknykterhetens Vecka i månadsskiftet april-maj genomfördes närmare 400 arrangemang på 120 orter runt om i landet - demonstrationer, utställningar, samtal med politiker och en lång rad andra aktiviteter med två gemensamma teman, "Stoppa alkolvåldet" och "Stoppa langningen". Här kan vi bara ge några smakprov:

GÖTEBORG Det fanns aktiviteter för alla åldrar och intressen när den samlade nykterhetsrörelsen ordnade familjedag i Flunsåsparken på Hisingen i Göteborg. Allt från ansiktsmålning hos Junis och sumobrottning hos UNF till sång av EMRIK och Arvingarna, vältbil hos MHF och försäljning av rättvisemärkta varor från Internationella Institutet.

Medarrangörer var också Lundby kultur- och fritidsnämnd och motorcykelklubben ARM.

UMEÅ IOGT-NTO och Blå Bandet arrangerade en välbesökt samtalskväll på temat "Ansvarsfull alkoholservice"

Linda Wahlström lockar med många vinster för den som blir medlem i IOGT-NTO.

FOTO: MALIN WESTERGREN

i Frälsningsarméns lokaler.

– Vi måste öka tillsynen och dessutom tror jag på utbildningen av krögarna, förklarade Eva Andersson, socialnämndens ordförande (s) i Umeå.

Under det senaste decenniet har antalet serveringstillstånd ökat med 250 procent i Västerbotten, men det finns fortfarande bara tre personer anställda för att sköta tillsynen, två i Umeå och en i Skellefteå.

– Bevisgraden ska vara mycket lägre enligt alkohollagen än vid grova brott, noterade Erik Engberg från tillståndsenheten som ofta överraskats av länsrättens

beslut. Polisen har fått direktiv att intensifiera kontrollen på och utanför krogarna och krogpersonalen utbildas i att hantera överservering.

Alla var eniga om att berusningsdrickandet måste minska och att föräldrar måste föregå med gott exempel. De var också bekymrade över den riskfyllda alkoholkulturen på universitetet.

– Om några år kommer alkoholen att vara ett av våra största folkhälsoproblem, konstaterade Samuel Svensson, projektledare vid länsstyrelsen.

KENT HEDLUNDH

UPPSALA I Uppsala gjorde IOGT-NTO och UNF en kroggrunda. På 39 barer och restauranger lät de ungdomar mellan 14 och 17 år beställa alkohol. På 29 ställen blev de serverade!

Det är ett minst sagt nedslående resultat, tycker testpatrullen. Men testet uppmärksammades stort i både tidningar, radio och TV, och nu har kommunens nämnd för serveringstillstånd lovat att se över sina rutiner för tillsyn. Polisen har på eget initiativ bestämt sig för att titta närmare på de 29 krogar som var beredda att servera både starköl, vin och sprit till minderåriga.

RÖRELSEN I MEDIA

Nykter vecka gav eko i media

MEDIA Folknykterhetens vecka uppmärksammades av tidningar, radio och TV över hela landet. IOGT-NTOs kampanjer "Minska alkolvåldet" och "Stoppa langningen" gav eko i minst ett 60-tal artiklar, radio- och TV-inslag, både nationellt och lokalt.

SVTs Rapport hade till exempel ett långt inslag från frändet på Skansen och intervjuer med vice förbundsordförande Anna Carlstedt och andra företrädare för förbundet och Stockholmsdistriktet.

Alla medier i Uppsala – Upsala Nya Tidning, P4 Uppland, SVTs och TV4s lokala nyhetsprogram – rapporterade flera dagar i rad om IOGT-NTOs och UNFs test av krogar som serverade alkohol till minderåriga. Krögare och politiker intervjuades om hur det kunde komma sig att tre av fyra krogar bröt mot lagen och vad de tänkte göra åt det.

Örnsköldsviks Allehanda och P4 Västernorrland berättade om hur IOGT-NTO protesterade mot de orimliga införselkvoterna genom att vid ett möte på torget visa upp hela den mängd sprit, vin och öl som man enligt lagen får ta med sig över gränsen.

Att Folknykterhetens Dag i år inföll på Första maj uppmärksammades också i media, bland annat i Lund, där företrädare för nykterhetsrörelsen deltog med egna paroller i socialdemokraternas demonstrationståg.

Efter regn kom solsken, och det var skönt att sitta ute ett tag och umgås med nya och gamla vänner.

FOTO: ELISABETH BERGSTRÖM

På utflykt med Vårdkedjan

KARLSTAD Vårdkedjan Karlstad har haft sin första utflykt för året. Den gick till Skaraborg på inbjudan av kamrattstödsgänget i Skövde. Resan började i regn och vid det första uppehållet, vid Sjötorps slussar, blev mackorna lite

blöta, men ingen visade några sura miner för det. Vädret blev dock bättre ju närmare Skövde bussen kom, och efter en god bosnisk lunch väntade trivsamma aktiviteter utomhus.

Det blev en mycket lyckad dag, och det var ett trött, men nöjt gäng, som satte sig i bussen igen frampå eftermiddagen.

Leder förening för nykteri(s)ter

Monica Johansson tycker inte att alkoholfrågorna tas på tillräckligt stort allvar i politiken. Därför startade hon en förening för nyktra socialdemokrater.

■ VARFÖR BEHOVS EN FÖRENING FÖR NYKTRA SOCIALDEMOKRATER?

– Alkoholfrågorna tas inte på tillräckligt allvar i politiken, varken av socialdemokraterna eller av andra partier.

När jag slutade jobba efter många år som miljö- och hälsoskyddschef, började jag engagera mig i politiken och blev ersättare i kommunfullmäktige. Där reagerade jag mot att man säger att man tar alkoholfrågorna på allvar men att det i praktiken, i de konkreta besluten, inte alltid är så.

Ett aktuellt exempel hos oss är att ishockeyklubben Oskarshamns IK har fått tillstånd till så kallad VIP-servering. Även om serveringen sköts väl, tycker jag att det är fel. Det är en attitydfråga, det ger fel signaler till de idrottande ungdomarna.

Jag pratade med några nyktra partivänner och vi tyckte att vi skulle förena oss för att bli starkare. Då kan vi hjälpa varandra med underlag och argument i både stora och små frågor. Vi kan till exempel prata med medlemmar i andra kommuner om hur de har löst ett problem som är aktuellt hos oss.

■ HUR MÅNGA MEDLEMMAR ÄR NI?

– När vi startade i slutet av januari, var vi 17. Idag är vi cirka 30. Vi är spridda över hela landet, från Piteå i norr till Ronneby i söder och från Oskarshamn i öster till Lindome i väster. Men det är klart att vi räknar med att bli fler!

Det är mycket praktiskt som måste fixas så här i början. Vi har nyss fått organisationsnummer och bankkonto, så nu kan vi börja ta in medlemsavgifter.

Monica Johansson nybliven ordförande för Föreningen Helnyktra Socialdemokrater.

FOTO: DANIEL SVENSSON

»Alkoholfrågorna tas inte på tillräckligt allvar i politiken, varken av socialdemokraterna eller av andra partier.«

■ VAD HAR FÖRENINGEN GJORT HITTILLS?

– Vi försöker uppmärksamma varandra på saker som är på gång och vi hjälps åt med motioner och liknande.

Ett exempel är en motion till socialdemokraternas distriktskongress i Västervik, där vi krävde alkoholfria sammankomster. Motionen blev visserligen avslagen, men vi fick upp frågan på dagordningen. Och jag blev glad när SSU i Kalmar län yrkade bifall till motionen.

■ VAD HAR NI FÖR PLANER FÖR FRAMTIDEN?

– Vi vill arbeta med opinionsbildning och öka kunskapen om skador och andra problem som alkoholen orsaker.

Föreningen kommer i första hand att agera utifrån ett fempunktsprogram: Ingen alkohol eller andra droger under graviditet och amning, under barn- och ungdomsåren, i samband med idrott, i väg-, sjö- eller flygtrafik eller i arbetslivet.

Föreningen arbetar också för att det alltid ska finnas bra alternativ till alkoholhaltiga drycker.

■ EFTERSOM MEDLEMMARNA ÄR SPRIDDA ÖVER HELA LANDET, HAR VI I FÖRSTA HAND KONTAKT VIA E-POST.

Ibland kan vi också ha telefonmöten. Nu har vi sökt ekonomiskt bidrag från partiet centralt så att vi också ska kunna göra utskick till alla medlemmar och förhoppningsvis samlas ibland.

■ TYCKER DU ATT NYKTERISTER I ANDRA PARTIER OCKSÅ SKA BILDA FÖRENINGAR?

– Absolut! Vi uppmanar nykterister i alla partier att förena sig – och också att arbeta över partigränserna.

Som nämndeman har jag sett och varit med och dömt i många, många mål där alkohol tveklöst bidragit till våldet. I tingsrätten märker man att skillnaden i synen på våld är densamma över partigränserna.

EVA ÅHLSTRÖM

eva.ahlstrom@iogt.se

MONICA JOHANSSON

ÅLDER: 66 år

BOR: Oskarshamn

BAKGRUND: Miljö- och hälsoskyddschef, nu pensionär, ersättare i kommunfullmäktige, ordförande i Oskarshamns nämndemanna-förening, ordförande i MHF-föreningen och aktiv medlem i IOGT-NTO.

AKTUELL Som ordförande i Föreningen Helnyktra Socialdemokrater.

PERSONNYTT

Utvecklingskonsulenter

HANS-OLOF ANDERSSON och **SUSANNE WIESELGREN** är nyanställda utvecklingskonsulenter hos IOGT-NTO. Hans-Olof kommer att tillhöra teamet av utvecklingskonsulenter i norra Sverige, och Susanne kommer att ingå i ett team i Mellansverige. Båda tillträder i mitten av augusti.

Nya på ekonomienheten

JENNY LINDBERG är ny ekonom/controller på IOGT-NTO-förbundets ekonomienhet. Hon har tidigare arbetat med redovisning på ett logistikföretag. Ny på ekonomienheten är också ekonomi-assistenten **BEATRIZ MENDOZA**, som har en kvalificerad ekonomutbildning från Bolivia.

Jurist på deltid

HÅKAN KJELLSSON, IOGT-NTOs förbundsjurist, slutar sin anställning vid årsskiftet. Fram till dess arbetar han deltid, i första hand som expert i den statliga alkohollagsutredningen och med att förbereda IOGT-NTOs remissyttranden över andra utredningar.

Ordförande i Kronoberg

ANN-KRISTIN KÅREHED, ANDERS KARLMAN och **NINNIE JOHANSSON** är nytt ordförandeteam i Kronobergs IOGT-NTO-distrikt. Efter en tid utan ordförande har distriktet nu fått en ledartrojka med mycket samlad erfarenhet både av IOGT-NTO-rörelsen och av arbete med missbrukare.

SOBER RESOR

Vart vill du resa 2009?

Sober-resor har blivit en succé sedan starten för fjorton år sedan och nu är det dags att planera resor för 2009.

Nedan presenterar vi ett antal nya och gamla resmål som vi tror kan vara attraktiva.

Du kan påverka reseplaneringen

och valet av resmål för år 2009, genom att sända in intresseanmälan nedan och ange vart du skulle vilja resa nästa år.

VINN RESEPRESENTKORT!

Sänd in intresseanmälan före den 30/6 så deltar du i utlottning av SOBER-resors resepresentkort.

(OBS! Intresseanmälan är ej bindande)

Klipp här

Intresseanmälan resmål 2009

Jag/vi skulle vilja resa till:

☐ Andalusien	☐ Australien	☐ Baltiska länderna	☐ Cuba
☐ Borneo	☐ Botswana	☐ Bretagne o Normandie	☐ Cypern
☐ Brasilien	☐ Egypten	☐ Grekland	☐ Indien
☐ Island	☐ Japan	☐ Jordanien o Petra	☐ Laos och Kambodja
☐ Södra Kina	☐ Kenya	☐ Madeira	☐ Marocko
☐ Mexiko	☐ Peru	☐ Portugal	☐ Polen
☐ Rumänien	☐ Ryssland	☐ Skottland	☐ Sydafrika
☐ Tanzania o Zanzibar	☐ Thailand	☐ Toscana	☐ Turkiet
☐ Transylvanien	☐ Ukraina	☐ Ungern	☐ Vietnam
☐ London	☐ New York	☐ Paris	☐ Peking o Xian
☐ Rom			
- ☐ Vandringsresa till Madeira, Italien, Österrike, Azorerna

Andra resmål: (egna förslag)

.....

Namn

Adress Tel

Postnr Postadress

Sänd in talongen till:

SOBER-resor, IOGT-NTO, Rotevägen 2, 433 69 Sävedalen.

Tel. 031-26 53 30. Fax 031- 340 86 34

e-post: soberresor @ telia .com. • www.soberresor.se

Saxenborg

Pensionat & Konferens

770 13 Grangärde • 0240-64 00 11 • www.saxenborg.se

Boka in vår traditionella

trivselsevecka 30 juni–6 juli

Koppla av med trevliga vänner
och god mat på Saxenborg
i sommarskrud!

15:e Heimdagshälja 3–8 augusti

Utflykt, boule-turnering mm,
samt god gemenskap.

Uppl.: Solveig Lundkvist, 0150-280 48

ASPAN

kurs & lägergård

Semester i Blekinge

Bo på Aspan kurs och lägergård.

Belägen i Sveriges trädgård utanför Ronneby
vid Blekinges
fina kust.

Aspan kurs och läger hålls tillgänglig för er som semesterar
i Blekinge vecka: 28, 29, 30, 31 och 32.

Stugor uthyres året runt. För mer info och bokning:

Tel: 0457-70 200, 0733-83 83 33

E-post: blekinge@iogt.se Hemsida: www.iogt.se/aspan

Global kamp förebygger

INTERNATIONELLT IOGT-NTO-rörelsen arbetar alkoholförebyggande i Sverige, men har även ett internationellt samarbete med globala nätverk och lokala organisationer i Syd- och Sydostasien, Östeuropa och Östafrika.

Det internationella utvecklingssamarbetet bedrivs genom stiftelsen IOGT-NTO-rörelsens Internationella Institut. Under 2007 har Institutets uppdrag ändrats till att förmå och ge stöd till relevanta aktörer för minskat bruk av alkohol och andra droger i utvecklingsländer och att därigenom bidra till en demokratisk utveckling och minskad fattigdom.

En stor del av arbetet är inriktat på förebyggande verksamhet bland barn och ungdomar. Exempelvis har IOGT-NTO-rörelsens samarbetspartners i Laos och Kambodja arbetat med radio, där barnen själva varit både programledare och lyssnare. Programmen har sänts i skolor och byar, men även i nationell radio. Dit har barn och ungdomar kunnat ringa in och ställa frågor kring alkohol, droger och sex- och samlevnad.

I de områden i Laos, Kambodja, Vietnam och Thailand där droger produceras och konsumeras genomförs ett regionalt projekt i 135 byar, där tusentals familjer deltar för att stoppa nyrekrytering och stödja de missbrukare som idag finns i området med rehabilitering.

SRI LANKA ÄR det land där IOGT-NTO-rörelsen haft längst engagemang. Efter tsunamin genomfördes ett stort

BARN I UGANDA. En stor del av IOGT-NTO-rörelsens internationella arbete handlar om att förebygga bland barn och ungdomar.

återuppbyggnadsarbete som på grund av den uppblossande konflikten i landet försenats. Projektet skulle ha avslutats till nyår, men beräknas nu vara slutfört till sommaren 2008. För övrigt har stöd getts till verksamheten i Matale teplantage och Colombos slumområden. Från och med 2009 avslutar vi vårt stöd till Forut Sri Lanka och utökar istället vårt samarbete med alkohol- och droginformationscentret ADIC Sri Lanka.

I ÖSTAFRIKA ÄR fokus inriktat på organisations- och metodutveckling och stöd ges till flera mindre samarbetspartners. De flesta av dem har barn och ungdomar som målgrupp och arbetar med fotboll, forumteater, musik och dans. Ett exempel är organisationen UYDEL i

Uganda, som varje år tar hand om drygt 1000 barn upp till 18 år. Barn med bakgrund i arbetslöshet, kriminalitet, missbruk och sexhandel. Barnen får utbildning, men ägnar även mycket tid till rehabilitering.

2007 har IOGT-NTO-rörelsens Internationella Institut haft en total omsättning på ca

38,5 Mkr, varav ca 32,5 Mkr är verksamhetskostnader i Syd och 6 Mkr är informations- och påverkansarbete i Sverige, insamlingskostnader samt administration. Verksamheten finansieras med stöd från Sida, Forum Syd, Världens Barn/Radiohjälpen samt insamlade medel och gåvor.

SARA SANDBERG

Från och med i år ges inte längre vår Årsskrift ut. Istället gör vi vår Årsberättelse tillgänglig att ladda ner från vår hemsida. Du hittar den på www.bistand.iogt.se/2007

Boka in Pumpen redan nu

TÄVLING Årets Vuxen-Pumpen går av stapeln torsdagen den 13/11 kl 20 – 21. Pumpen är en rolig och kunskapsgivande frågetävling där IOGT-NTO-föreningar, UNF-föreningar och NSF-scoutkårer över hela landet tävlar mot varandra. Alla medel för att hitta informationen är tillåtna. Mer info och möjlighet att anmäla lag finner du på iogt.se/pumpen.

Topptalare på drogmässa

MÄSSA Den 8-10 september blir Stockholm mötesplats för människor från hela världen som är engagerade i arbetet mot narkotikamissbruk och den illegala narkotikahandeln. Talarna under konferensen är de främsta företrädarna för olika forskningsområden, internationell narkotikapolitik, internationella och svenska frivillig-

organisationer samt inflytelserika opinionsbildare.

World Forum Against Drugs är starten på ett helt nytt internationellt nätverk till stöd för effektiv drogprevention och restriktiv narkotikapolitik. Bakom konferensen står bland annat IOGT-NTO, NBV och UNF. Läs mer och anmäl dig på www.wfado8.org

IOGT-NTO-rörelsens stadgar

MATERIAL Nu finns IOGT-NTO-rörelsens stadgar, som reviderades 2007, att beställa i IOGT-NTO-butiken. Se till att ni har de aktuella stadgarna i föreningen. Stadgarna finns också att ladda ned som pdf på iogt.se och IOGT-NTO:s community.

Jämställd också i handling

KURSINBJUDAN En jämställd organisation, kan vi få det till 2011? Den handlingsplan för IOGT-NTO:s jämställdhetsarbete som antogs på kongressen 2007 heter i alla fall Jämställd organisation 2011. Handlingsplanen gäller för alla nivåer inom IOGT-NTO, från lokalförening till förbundsstyrelse.

Som ett led i jämställdhetsarbetet har vi tagit fram en manual för föreningsträffar om jämställdhet. Nu söker vi två personer per distrikt som vill vara processledare och som kan besöka våra lokalföreningar och genomföra ett entimmesprogram för att på det sättet få igång jämställdhetsarbetet.

Vi söker dig som

- vill vara med och utveckla jämställdheten i IOGT-NTO,
- tycker om att få människor att tänka utanför invanda mönster,
- vill förändra strukturerna, och
- tycker om att tala inför grupp och är beredd att gå ut och genomföra program i föreningarna i ditt distrikt.

Utbildningen genomförs på två platser samtidigt fredag-lördag 5-6/9: Wendelsbergs folkhögskola i Mölnlycke och Tollare folkhögskola i Saltsjö Boo. Anmälan senast 22/8, via www.iogt.se/utbildningar eller IOGT-NTO Direkt, telefon 08-672 60 05.

Jämställd organisation 2011

MATERIAL Även handlingsplanen för IOGT-NTO:s jämställdhetsarbete finns att beställa i IOGT-NTO-butiken, och ligger som pdf på iogt.se och communityt.

KALENDARIUM

Om du vill veta mer om aktiviteterna i kalendariet kan du gå in på www.iogt.se/kalendarium, eller kontakta IOGT-NTO Direkt, 08-672 60 05 eller info@iogt.se.

JUNI

Vecka 23-24

Stoppa langningen-kampanj – skolavslutning

3-4

Lärgemenskap i socialt entreprenörskap, Tollare

14

NBVs förbundsmöte

JULI

1-6

NGRs sommarkurs, Färöarna

6-12

Almedalsveckan, Visby

27-

Active camp och NSF:s förbundsläger, Ransbergs Herrgård

AUGUSTI

-3

Active camp och NSF:s förbundsläger, Ransbergs Herrgård

SEPTEMBER

5-6

Jämställdhetsutbildning, Tollare och Wendelsberg

8-10

World Forum Against Drugs, Stockholm

8-10

Tylösandsdagarna, MHF, Tylösand

19-20

IOGT-NTO:s förbundsstyrelse sammanträder

19-20

Konsulentsamling, Göteborg

20-21

Distriktssamling, Göteborg

25-26 Metodutbildning Föräldrar Tillsammans och Ledare Tillsammans, Tollare

27-28 Metodutbildning Föräldrar Tillsammans och Ledare Tillsammans, Tollare

27-28 Ledarskap i socialt arbete, Tollare

OKTOBER

2

Alkoholpolitisk kurs, Stockholm

3-5

NBVs förbundsdagar

10-11

RUP 09-seminarier

10-12

NordAN-konferens, Tallinn

11-19

Fullt hus, Våra Gärdar

17-19 Mediekurs, Tollare

17-19 Grundutbildning i förebyggande arbete, Tollare

24-25 RUP 09-seminarier

25-26 NSF:s förbundsmöte, Västervik

Vecka 44

Stoppa langningen-kampanj – Halloween

30

Ljusmanifestation för narkotikans offer

Om du vill veta mer om aktiviteterna i kalendariet kan du gå in på www.iogt.se/kalendarium, eller kontakta IOGT-NTO Direkt, 08-672 60 05 eller info@iogt.se.

Dags att söka nya pengar

Riksstyrelsen inbjuder för sjätte året IOGT-NTO-rörelsens föreningslokaler att söka bidrag för i första hand för upprustning, underhåll och kompletterande utrustning.

Bidragen kan vara i storleksordningen 5 000–20 000 kronor och kan exempelvis sökas för kompletteringar av kök, nytt golv, projektor, stolar, takpannor och jordvärme. Listan kan göras längre.

Fastigheten ska vara ägd av en förening eller byggnadsförening inom IOGT-NTO-rörelsen.

Välkommen med ansökan som ska vara IOGT-NTO tillhanda senast 30 september 2008. Ange i ansökan sökandes adress, telefonnummer och föreningens konto.

Ansökan skickar till: IOGT-NTO, Elisabeth Larsson, Box 12825, 112 97 Stockholm.

Frågor besvaras av generalsekreterare Stefan Bergh eller ekonomichef Tore Andersson, båda på telefon 08-672 60 00.

IOGT-NTO-rörelsens kursgård Saxenborg i Grangärde, två mil norr Ludvika, söker

Föreståndare

Välkommen med din ansökan till info@saxenborg.se
Mer information hittar du på www.saxenborg.se

770 13 Grangärde • 0240-64 00 11 • www.saxenborg.se

Annonsera i Accent

- det naturliga sättet att nå engagerade läsare.

REKLAMBYRÅN INFO, Janne Moréus, Glasgatan 21, 731 30 Köping.
Tel. 0221-213 40, 070-346 346 2. janne@info reklam.nu • www.info reklam.nu

Välkommen året runt till IOGT-NTO Dalarnas Kurs- och Fritidsgård

**Med milsvid
utsikt över
Siljan**

**Upplev lugnet
och naturen.
Kom och vandra
i våra vackra leder.**

Nu även med gudie.

**Vi har lediga
stugor, rum,
häbren och
camping-
platser.**

Föreningar! Välkommen till dagsammankomster
och kortveckor i sober och härlig miljö.

STUGOR • RUM • CAMPING

Hyr per dygn, kortvecka eller vecka.
Tel: 0250-210 70, 070-546 65 41 • Fax: 0250-215 40
asengarden@telia.com • www.asengarden.nu

Vi köper beg. IOGT-NTO-skyltar

Helst ljuslådor men även belysta. Vi behöver flera av varierande storlek.
Jan-Olov Sandman, 070-325 95 24.

Dåligt skydd för utsatta barn

GRANSKNING Utsatta barn får dåligt skydd av samhället, anser familjeterapeuten Madeleine Cocozza. I sin doktorsavhandling visar hon att många kommuner saknar både kunskap och resurser för att hjälpa barn som far illa. Hon efterlyser därför en nationell barnskyddsmyndighet.

REPORTAGE

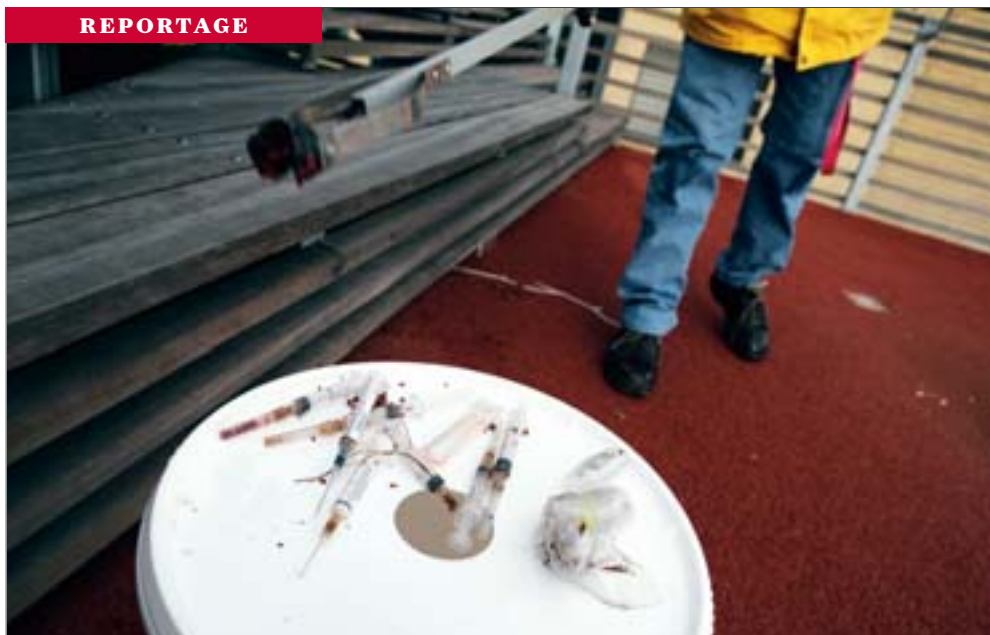

FOTO: KENT KLICH

Barnfamiljerna flyr Vesterbro

REPORTAGE När fastigheterna renoverats flyttade barnfamiljer och välmående medelklass till stadsdelen Vesterbro mitt i Köpenhamn. Knarket skulle försvinna. Men så blev det inte. Sedan narkomanerna fått en egen vårdcentral ger många nu upp och flyttar.

INTERVJU

Jessica försöker bryta sitt destruktiva liv

INTERVJU Jessica har tillbringat en stor del av sitt liv på olika institutioner. När hon väntade sitt andra barn bestämde hon sig för att försöka bryta med sitt destruktiva liv. Men hon vågar bara ta en dag i taget.

I FOKUS

Rätt vård och stöd på ett och samma ställe

I FOKUS På nya Järntorgsmot-tagningen i Göteborg sitter socialtjänst, sjukvård och kriminalvård under samma tak. Här kan personer med missbruksproblem få rätt vård och stöd utan att behöva slusas mellan olika instanser.

KULTUR

Konstnärspar som valde nykterheten

KULTUR Anna-Lisa och Arne Siggelin är IOGT-NTO medlemmar och verksamma konstnärer. Anna-Lisa är akvarellist och har haft många utställningar. Arne jobbar med koppargrafik. Accent har träffat dem hemma i Dalsjöfors.

LÄSTIPS FÖR DIG SOM LÄSER TIDNINGEN BAKIFRÅN

Ekobonde odlar hållbara tankar

28 REPORTAGE Uppsalabonden Kjell Sjelín tänkte miljö långt innan dagens miljöhjälp. Han har drivit sitt ekologiska jordbruk i tjugo år. För honom är ekologi både ett sätt att leva och att bidra till ett hållbarare samhälle.

Alkoholindustrin skrev Ugandas politik

40 I RÖRELSE I Uganda är alkoholkonsumtionen högst i världen. Och alkoholindustrin har skrivit landets alkoholpolitik. Accent har besökt landet.

Tullen har tappat greppet

8 GRANSKNING Samtidigt som spritsmugglingen ökar skär tullen ned. Sedan EU-inträdet har nästan en tredjedel av personalen försvunnit. Nu väntar ytterligare sparkrav gör att ytterligare 300 per-

soner försvinner och många stationer läggs ned. Tullen är på väg att tappa greppet om sitt uppdrag.

Alkoholen var himmel eller helvete för Birro

flydde för att börja ett nytt liv. Vi pratar om kärleken till ruset och om att lära sig leva nykter.

34 KULTUR Marcus Birro är poet, författare och alkoholist. Accent har träffat honom i Norrköping dit han

Sverker Olofsson vill bekämpa vinkulturen

24 INTERVJU Programledaren Sverker Olofsson gör ingen stor sak av sin nykterhet, men tycker att IOGT-NTO ska gå hårdare åt dagens vinkultur som enligt honom är snobbig, överdriven och farlig.

Cyklar till Kina för miljöns skull

Nicklas Lautakoski tröttnade på allt snack om miljöproblemen. Han bestämde sig för att cykla till Kina för att visa att man kan ta sig fram på annat sätt än med bil och flyg.

■ **CYKELTUR** När den här artikeln går i tryck är 22-åriga Nicklas Lautakoski från Katrineholm redan på väg österut på sin 2000 mil långa cykelresa genom 21 länder. Han startade i Portugal i slutet av mars och beräknar vara framme i Kina om ungefär ett år. Kämpigt? Jovisst, men det är det värt, tycker Nicklas, som tröttnade på alla beslutsfattares och soffliggares snack om miljöproblemen.

– Alla pratar, men ingen gör något konkret. Det här är mitt sätt att uppmärksamma de miljöproblem vi står inför. Cykeln blir en symbol för att det går att ta sig fram på annat sätt än med bil och flyg. När folk ser att jag cyklar runt halva jordklotet kanske de skäms över att ta bilen till snabbköpet, säger Nicklas, som i förväg har kontaktat ett antal miljöorganisationer och tidningar i de länder han besöker.

ISPANIEN KOMMER MAN att ha en manifestation för miljön när han dyker upp. Han tror att det blir knepigare i länder som exempelvis Iran och Kina, men även där hoppas han på såväl uppmärksamhet och nyfikenhet kring miljöfrågor som spännande möten med lokalbefolkningen.

Han har gjort en cykelresa för miljön tidigare, från Polen till Sverige, så han vet

Nicklas Lautakoski räknar med att cykla 10-15 mil per dag. Packningen är både lätt och avancerad.

FOTO: PRIVAT

att det går. Men det gäller att vara förberedd. Han har gått en cykelmek-kurs för att själv kunna laga hojen. Packningen är både lätt och avancerad för de varierande klimat han kommer att möta.

– I Irans öken kan det bli upptät 50 grader. Och i Kirgizistans höga berg kan det bli väldigt kallt, säger Nicklas.

Han räknar med att cykla 10-15 mil per dag där vägarna är bra. Han kommer att sova i både tält och på vandrarhem.

För att klara en så strapatsfylld resa måste man ha sunt förnuft, vara ödmjuk, envig och nyfiken, tror Nicklas. Lite läskigt tycker han att det är, men mest spännande.

Vad säger mamma och pappa?

– Haha, de är förstås oroliga. Men nu har de vant sig. Det är ju inte första gången jag är ute. Men oroligast är nog mormor.

Efter resan vill Nicklas föreläsa på skolor om miljöfrågor och kanske skriva en bok om sitt äventyr. Följ Nicklas på hans blogg, www.biketrip.se

MARIA ZAITZEWSKY

maria.zaitzewsky@iogt.se

NICKLAS LAUTAKOSKI

ÅLDER: 22

BOR: Katrineholm

AKTUELL som: miljöaktivist och cyklist

GODA NYHETER

Sverige bäst på miljöarbete

MILÖ Sverige toppar listan på de länder som gör mest för att rädda miljön, enligt en tysk undersökning. Bland annat har koldioxidutsläppen minskat med 9 procent de

senaste 15 åren. Dessvärre är vi också bra på avgasutsläpp från bilar, eftersom vi har en gammal bilpark.

...och mammor

MAMMA Svenska mammor har de bästa levnadsvillkoren i världen. Det visar en ny

studie från Rädda Barnen. Både mammornas och barnens hälsa är god, föräldradedigheten bäst och dagis relativt billigt. Tätt efter Sverige följer Norge och Island. Längst ner på listan befinner sig länder som Niger, Tchad och Jemen.

Städning gör dig lugnare

STÄDA Städning gör oss friskare och lugnare. Ett forskar-team från London har upptäckt att 20 minuters hushållsar-

bete i veckan kan ha positiv inverkan på stressnivå och mental hälsa. Risken att drabbas av psykisk ohälsa minskar med 20 procent om man ser till att feja regelbundet.